



รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมืองและสังคมชนบท
ภายใต้โครงการวิจัย
“สังคมชนบทสู่สังคมเมือง : พลวัตสู่ทศวรรษหน้า”

**The Discrepancy in the Administration of Criminal Justice in Urban and
Rural Communities, Under the Research Project**

"From Rural Community to Urban Community, Dynamism of the Next Decade"

โดย

1. ศาสตราจารย์ ดร.กณิต ฒนกร (ที่ปรึกษาโครงการวิจัย)
2. รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสากววงศ์(หัวหน้าโครงการวิจัย)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี วรรณทร์
6. นางสาวธิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข(ผู้ช่วยนักวิจัย)

สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รายงานนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2547

ISBN 974-9745-54-X

ชื่อโครงการวิจัย	ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมืองและสังคมชนบท ภายใต้โครงการวิจัย “สังคมชนบทสู่สังคมเมือง : พลวัตผู้ทศวรรษหน้า”
ผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิจ ทิพย์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี วรรณทร์ นางสาวธิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข (ผู้ช่วยนักวิจัย)
สถาบัน	สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปีของงานวิจัย	พ.ศ. 2547
แหล่งที่เก็บรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
จำนวนหน้าของงานวิจัย	130 หน้า
ลิขสิทธิ์	สงวนลิขสิทธิ์

บทคัดย่อ

กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อสังคมอย่างยิ่ง ที่ผ่านมามีในดัวบทกฎหมายไม่ว่าในส่วนของสารบัญญัติหรือวิธีบัญญัติ มีหลักกฎหมายและเนื้อหาให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้เป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสังคมเป็นอย่างดี

ในส่วนการบริการประชาชนในประเทศด้านงานยุติธรรม รัฐได้จัดตั้งศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลที่มีการนั่งพิจารณาคดีหรือสืบพยาน เพื่อบริการประชาชนเป็นจำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานครและในทุกจังหวัด ภายใต้รัฐธรรมนูญประชาชนควรจะได้รับบริการที่เท่าเทียมกัน ในสังคมเมืองและสังคมชนบท แต่ปรากฏว่าในส่วนการบริหารทรัพยากรบุคคลของผู้พิพากษาในทางปฏิบัติ ผู้พิพากษาที่เริ่มเข้ารับราชการใหม่ มีอาวุโสน้อย จะถูกส่งไปประจำยังศาลต่างจังหวัด เมื่อทำงานไปได้สักระยะหนึ่งก็จะย้ายเข้ามาใกล้ส่วนกลางมากขึ้น ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสงานมากก็จะถูกแต่งตั้งโยกย้ายในศาลต่างๆอยู่ในกรุงเทพฯหรือจังหวัดใกล้เคียง และจังหวัดใหญ่ๆ ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดห่างไกลที่มีคดีความในศาล ก็จะพบแต่ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสต่ำกว่า มีประสบการณ์น้อยกว่าในการดูแลคดี โดยไม่มีโอกาสได้พบกับผู้พิพากษาอาวุโสที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า การบริหารงานบุคคลดังกล่าวมีลักษณะเป็น

การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยให้ผู้พิพากษาที่มีอายุงานมากและมีประสบการณ์เข้ามารวมอยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนในสังคมเมืองกับประชาชนในสังคมชนบท ซึ่งขัดแย้งกับหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ที่ว่าประชาชนไม่ว่าอยู่ในเมืองหรือจังหวัดอื่น ควรได้รับการปฏิบัติหรือบริการจากศาลที่เท่าเทียมกัน

กรณีดังกล่าวมิได้เกิดเฉพาะในระบบศาลเท่านั้น พนักงานอัยการก็ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดี ก็บริหารจัดการบุคคลในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาวิจัยและจัดทำแบบสอบถาม เพื่อให้บุคคลในหลายอาชีพช่วยกรอกแบบสอบถาม ผลการประมวลผลแบบสอบถามปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับปรุง การกำหนดชั้นตำแหน่งและการบรรจุแต่งตั้งของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบทให้มีอาวุโสมากและน้อยคละกันไป ตำแหน่งต่างๆในหน่วยงานของเมืองและชนบทในกระบวนการยุติธรรมควรมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน ตลอดจนยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นหลัก

จากการศึกษาวิจัยและผลการประเมินแบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการปรับปรุงให้มีการทำงานร่วมกัน เชื่อมโยงประสานกัน การแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมควรเปลี่ยนหรือเพิ่มแนวคิดโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการแต่งตั้งโยกย้ายด้วย มิใช่แต่เพียงพิจารณาตัวผู้พิพากษาว่าปฏิบัติหน้าที่ในที่กันดารไม่เจริญมาแล้ว ควรจะให้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในเมืองที่เจริญกว่า ตลอดจนควรมีปรัชญาในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีทิศทางเดียวกัน มีคณะกรรมการพิจารณาประชุมร่วมกัน มีการศึกษาปัญหาท้องที่ของคนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นกระบวนการที่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมเมืองและสังคมชนบท

เลขที่รับเรื่อง	0171960
วันที่รับเรื่อง	
เลขที่รับเรื่อง	345
	ก136๙
	1๓๙๖3

Research Project Title: The Discrepancy in the Administration of Criminal Justice in Urban and Rural Communities. Under the Research Project "From Rural Community to Urban Community. Dynamism of the Next Decade".

Researchers: Associate Professor Dr. Kamolchai Rattanaskaowong

Assistant Professor Dr. Apinya Luemshavee

Assistant Professor Pinit Tipmanee

Assistant Professor Thanee Vorapatr

Miss Tidarat Cholprasertsuk (Research Assistant)

Institution: Institute for Social and Economic studies, Dhurakijpundit University

Year: 2004

No. of pages: 130

Copyright: Reserved.

Depository: Dhurakijpundit University

ABSTRACT

The criminal law and the administration of justice are very important and necessary to society. Both the substantive and procedural laws contain the legal principles which provide justice to the victims, the offenders and the public. In the administration of justice, the courts of first instance have been established in both Bangkok and all provinces of the country to try the cases brought before them. Under the constitution, members of the public regardless of whether they live in urban or rural areas are supposed to have equal access to the judicial process. However, due to the policy on management of human resources of the judicial service. the judge who has just begun his career and very junior will be assigned to the provincial courts and after awhile, he will be moved closer to the center, which is Bangkok. The senior judges are generally appointed to the various courts in Bangkok itself or neighboring provinces or major provinces. Such human resources management policy results in

members of the public in distant provinces who have cases in courts are likely encounter junior, inexperienced judges than senior, experienced judges. The policy which appoints the very senior and experienced judges to the courts in the capital city leads to the centralization of judicial power, causing discrepancy in the provision of justice to people in urban and rural communities, contrary to the principle of equal access to the judicial process enshrined in the Constitution.

Apart from the judicial service, the public prosecution service and the police service also have the same or similar human resources management policy.

After carrying out study and research, including questionnaires forwarded to members of various professions for response, it was found that those responding to the questionnaires were in agreement in the change in the recruitment, the appointment and the promotion of judicial service personnel. The judicial service personnel in the urban and rural communities should consist of both junior and senior personnel and the public interest shall be the goal in the administration of justice.

From the study, research and the questionnaires mentioned above, the authors wish to recommend that all agencies involved in the administration of justice should improve their co-operation and co-ordination of works. The appointment and assignment of personnel in the administration of justice must take into account the public interest as well as other factors, not just the consideration that such person has been assigned and worked in distant, undeveloped area and should be assigned to work in more developed area. In addition, all the agencies must develop the same philosophy in the administration of justice and a joint committee should be set up to facilitate the co-operation and co-ordination of works to ensure the fair and efficient administration of justice and to eliminate the discrepancy in the urban and rural communities.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง“ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมืองและสังคมชนบท” เป็นโครงการที่จัดทำขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในเรื่องของการให้บริการและการอำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายงบประมาณค่าใช้จ่ายในการทำวิจัย

เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่มีผู้ใดเขียนไว้ก่อนจึงต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ ตลอดจนการออกแบบสอบถามเพื่อทราบความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่างๆ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ

- ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- ท่านโชติช่วง ทัพวงศ์ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)
- ท่านมนตรี ยอดปัญญา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)
- พล.ต.ท.จิระ สุทธิศรีสังข์
- ท่านอรรถพล ใหญ่สว่าง รองอธิบดีอัยการฝ่ายคณะกรรมการอัยการ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)
- รองศาสตราจารย์ พล.ต.ต. สมยศ โกเมนธรรมโสภณ

ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ และให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัยนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลต่างๆที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยกรอกแบบสอบถามโครงการวิจัย เพื่อนำมาประกอบงานวิจัยต่อไป

คณะผู้วิจัย

2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1ความเป็นมาและปัญหา
- 1.2วัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 1.3สมมติฐาน
- 1.4ขอบเขตของการวิจัย
- 1.5ระเบียบวิธีวิจัย
- 1.6ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 กระบวนการยุติธรรม

- 2.1 ความหมาย
- 2.2 องค์กรและอำนาจหน้าที่
- 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม
- 2.4 ประชาชนกับกระบวนการยุติธรรม

บทที่ 3 ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมือง

และสังคมชนบท

- 3.1 กรณีผู้พิพากษา
 - 3.1.1 ระบบศาลยุติธรรม
 - 3.1.2 คณะกรรมการบริหารงานบุคคล
 - 3.1.3 ตำแหน่งผู้พิพากษาในระบบ
 - 3.1.4 วิธีการบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.1.5 วิเคราะห์

1

1

2

2

3

3

3

4

4

4

9

10

12

12

12

12

14

18

21

26

3.1.6	บทสรุป	26
3.2	กรณีพนักงานอัยการ	26
3.2.1	การแบ่งหน่วยงานของพนักงานอัยการ	26
3.2.2	คณะกรรมการบริหารงานบุคคล	27
3.2.3	ตำแหน่งพนักงานอัยการ	31
3.2.4	วิธีการบรรจุแต่งตั้ง	33
3.2.5	วิเคราะห์	34
3.2.6	บทสรุป	34
3.3	กรณีข้าราชการตำรวจ	35
3.3.1	การแบ่งหน่วยงานของข้าราชการตำรวจ	35
3.3.2	คณะกรรมการบริหารงานบุคคล	35
3.3.3	ตำแหน่งข้าราชการตำรวจ	37
3.3.4	วิธีการบรรจุแต่งตั้ง	38
3.3.5	วิเคราะห์	40
3.3.6	บทสรุป	40
บทที่ 4	ประมวลผลแบบสอบถามโครงการวิจัย	41
4.1	ประมวลผลระดับความคิดเห็นของบุคคลในแต่ละสาขาอาชีพเกี่ยวกับ คำถามต่างๆ	41
4.1.1	กรณีผู้พิพากษา	41
4.1.2	กรณีพนักงานอัยการ	48
4.1.3	กรณีข้าราชการตำรวจ	54
4.2	ประมวลผลระดับความคิดเห็นทุกอาชีพที่มีต่อบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	59
4.2.1	กรณีผู้พิพากษา	59
4.2.2	กรณีพนักงานอัยการ	60
4.2.3	กรณีข้าราชการตำรวจ	61
4.3	สรุปการประมวลผลแบบสอบถามโครงการวิจัย	62
4.3.1	กรณีผู้พิพากษา	62
4.3.2	กรณีพนักงานอัยการ	62
4.3.3	กรณีข้าราชการตำรวจ	63

บทที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบสอบถามโครงการวิจัยจากบุคคล

ในอาชีพต่างๆ	64
5.1 ผู้พิพากษา	64
5.2 พนักงานอัยการ	67
5.3 ข้าราชการตำรวจ	68
5.4 นักวิชาการ	72
5.5 ประชาชน	74

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

1. แบบสอบถามโครงการวิจัย	78
“ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมืองและสังคมชนบท”	
2. เอกสารถอดเทปการสัมภาษณ์บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	82
• ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย	
• ท่านโชติช่วง ทัพวงศ์ ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)	
• เอกสารประกอบการสัมภาษณ์ของท่าน โชติช่วง ทัพวงศ์	
• รศ.พ.ด.อ.สมยศ โกเมนธรรมโสภณ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)	
• ท่านมนตรี ยอดปัญญา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)	
• พล.ต.จ.จิระ สุทธิศรีสังข์ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)	
• ท่านอรรถพล ใหญ่สว่าง รองอธิบดีอัยการฝ่ายคณะกรรมการอัยการ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและปัญหา

กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อสังคมอย่างยิ่ง กฎหมายไทยทั้งในส่วนของสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ มีหลักกฎหมายและเนื้อหาให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสังคมได้ดีพอสมควร และเพื่อเป็นการบริการประชาชนในประเทศด้านงานยุติธรรม ภาครัฐได้บริหารจัดการงบประมาณเปิดศาลเพื่อบริการประชาชนเป็นจำนวนมากทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด โดยมีนโยบายให้ประชาชนได้รับการบริการที่เท่าเทียมกันในสังคมเมืองและสังคมชนบท

ในทางปฏิบัติปรากฏว่าในส่วนของการบริหารทรัพยากรบุคคลของข้าราชการตุลาการ ผู้พิพากษาที่เริ่มเข้ารับราชการใหม่ ๆ มีอาวุโส น้อย จะถูกส่งไปประจำศาลในต่างจังหวัดที่ห่างไกล เมื่อทำงานไปได้สักระยะหนึ่งก็จะย้ายเข้าใกล้ส่วนกลางมากขึ้นและเข้าส่วนกลาง ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสมากก็จะถูกแต่งตั้งโยกย้ายในศาลต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงหรือจังหวัดใหญ่ๆ

ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดห่างไกล เมื่อมีคดีความในศาลก็จะพบแต่ผู้พิพากษาที่มีอาวุโส น้อย มีประสบการณ์น้อยในการรับผิดชอบพิจารณาพิพากษาอรรถคดี โดยไม่มีโอกาสได้พบกับผู้พิพากษาอาวุโส มากที่มีความรู้และมีประสบการณ์

การบริหารงานบุคคลดังกล่าวมีลักษณะเป็นการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางโดยผู้พิพากษาที่มีอายุงานมากและมีประสบการณ์มากเข้ามาอยู่รวมที่ส่วนกลาง ทำให้มองได้ว่าเกิดความเหลื่อมล้ำของการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนในสังคมเมืองกับประชาชนในสังคมชนบท ซึ่งขัดแย้งกับหลักการที่กล่าวมาข้างต้นที่ว่า “ประชาชนไม่ว่าอยู่ในเมืองหรือจังหวัดอื่นควรได้รับการปฏิบัติหรือบริการจากศาลที่เท่าเทียมกัน”

ดังนั้น การบริหารงานบุคคลด้านข้าราชการตุลาการ ควรจะแต่งตั้งผู้พิพากษาที่มีอาวุโส มากและอาวุโส น้อยรวมอยู่ในแต่ละศาล ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท เพื่อให้ประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบทได้รับการปฏิบัติและการบริการจากผู้พิพากษาที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เสมอภาคกัน

กรณีดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นเฉพาะในระบบศาลเท่านั้น พนักงานอัยการก็ พนักงานสอบสวนก็ บริหารจัดการบุคคลในลักษณะทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน คณะวิจัยจึงได้ทำ

การวิจัยถึงความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งจะได้นำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชน และเสนอแนะเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในสังคมเมืองและสังคมชนบท

1.3 สมมติฐาน

การบริหารจัดการบริการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชน ในส่วนผู้ปฏิบัติหน้าที่อันได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ควรมุ่งให้ความเท่าเทียมกัน ในทางปฏิบัติแก่ประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบท ก็จะทำให้ปราศจากความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ แทนการให้ความสำคัญในความสะดวกสบายแก่ผู้ปฏิบัติงานที่มีอาวุโสมาก โดยแต่งตั้งผู้มีอาวุโสมากให้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลาง

การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรม

- ผู้ที่อาวุโสมากจะได้รับสิทธิบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดใหญ่ๆ ใกล้เคียงกรุงเทพฯ หรือในกรุงเทพฯ ในขณะที่
- ผู้ที่อาวุโสน้อย เพิ่งได้รับการแต่งตั้ง “ คิวท้ายๆ ” จะต้องไปอยู่ที่ศาลจังหวัดที่กันดาร แต่ได้รับสิทธิโยกย้ายเร็ว เพราะพิจารณาตัวผู้ปฏิบัติงานเป็นหลัก

ดังนั้น เมื่อหันไปมองประชาชนผู้ติดต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในสังคมเมืองและสังคมชนบท จะเห็นได้ว่าสังคมชนบทจะมีแต่ผู้ที่อ่อนประสบการณ์มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลา ส่วนสังคมเมืองจะมีผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่ามาปฏิบัติหน้าที่

ในทศวรรษหน้ามีการกระจายอำนาจมากขึ้น ความแตกต่างจะมีน้อยลง การบริหารงานบุคคลในกระบวนการยุติธรรมควรปรับเปลี่ยน หันไปพิจารณาประชาชนผู้รับบริการด้วย โดยเกลี่ยผู้ปฏิบัติทั้งที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยให้กระจายไปทุกเขตอำนาจศาล

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษากระบวนการระเบียบข้อบังคับของตุลาการ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจ และ ออกแบบสอบถามความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 วิจัยเอกสาร ตำรา ระเบียบข้อบังคับของตุลาการ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยออกแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจ ทนายความ ประชาชนทั่วไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการให้บริการความยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชน อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และก่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชน

บทที่ 2

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.1 ความหมาย

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์บุคคลผู้กระทำความผิดหรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิดกฎหมายอาญา และการหาผู้รับผิดชอบการกระทำผิดนั้น¹

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีกฎหมายที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการค้นหาความจริงอันเกี่ยวกับการกระทำความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายอาญามาดำเนินการพิจารณาและลงโทษ เรียกว่า “ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรหรือสถาบันต่างๆ ตั้งแต่เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ในการร่วมมือกันค้นหาความจริงในการกระทำความผิด ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวมีองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ โดยมีการประสานงานตามอำนาจหน้าที่รับผิดชอบที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

2.2 องค์กรและอำนาจหน้าที่

2.2.1 เจ้าพนักงานตำรวจ

องค์กรเจ้าพนักงานตำรวจ คือ องค์กรที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาชั้นสืบสวนและสอบสวนควบคู่กับองค์กรฝ่ายปกครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ

ก. อำนาจหน้าที่ทั่วไป

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่มที่ 1 ภาคที่ 1 ได้กำหนดหน้าที่ทั่วไปของกรมตำรวจไว้ 4 ประการ

¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ทิศทางกระบวนการยุติธรรมไทยในศตวรรษใหม่ กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2543 หน้า 64

1. รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน

2. รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่การกระทำผิดในทางอาญา
3. บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
4. ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ข. อำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา แยกออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. อำนาจหน้าที่ทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งกำหนดหน้าที่ไว้กว้างๆ เช่น อำนาจในการสอบสวนคดีอาญา อำนาจในการสืบสวนคดีอาญา
2. อำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ อำนาจที่จะปฏิบัติการเพื่อดำเนินคดีอาญา อำนาจดังกล่าวนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย ซึ่งระบุอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายหรือข้อบังคับกำหนด²

2.2.2 พนักงานอัยการ

องค์กร “อัยการ” มีหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน เจ้าหน้าที่ในกรมนี้มีตำแหน่งเป็นพนักงานอัยการผู้ทำหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ของอัยการ

1. การใช้อำนาจสอบสวนก่อนการสั่งคดี
2. การสั่งคดี
3. การดำเนินคดีในศาล
4. การดำเนินคดีวิสามัญฆาตกรรม³

2.2.3 ศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรม หรือผู้พิพากษาซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี องค์กรและผู้พิพากษา ซึ่งพิจารณาพิพากษาคดี

² กุลพล พลวัน การบริหารกระบวนการยุติธรรม กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม 2544 หน้า 49-51

³ เข็มชัย ชูติวงศ์ การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช 2529 หน้า 301-311

อำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาและคดีแพ่งทั้งปวงรวมทั้งคดีปกครองบางประเภทเช่นคดีภาษีอากร คดีเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนการค้า เป็นต้น

2.2.4 ราชทัณฑ์

ราชทัณฑ์ เป็นสถาบันลำดับสุดท้ายในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม โดยมีกรมราชทัณฑ์เป็นศูนย์กลางกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อเอื้ออำนวยให้เรือนจำ และทัณฑสถานซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาลหรือกฎหมายซึ่งบัญญัติให้อำนาจไว้

อำนาจหน้าที่ของราชทัณฑ์

1. ควบคุม กักขัง ลงโทษ ผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ
2. ตรวจสอบดูแลควบคุมผู้กระทำผิดมิให้หลบหนี เพื่อความปลอดภัยของสังคมกับเพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย
3. จัดการศึกษาวิชาชีพ วิชาสามัญ และอบรมศีลธรรมแก่ผู้กระทำผิด
4. จัดสวัสดิการ และการสงเคราะห์แก่ผู้กระทำผิดในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ตามควรแก่กรณี
5. รักษาระเบียบวินัย และความสงบราบรื่นในการปกครองสำหรับผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามความจำเป็น เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมสังคมภายนอก
7. รักษาธำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพของการบริหารงานราชทัณฑ์ให้เป็นไปตามนโยบายกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้⁴

จากองค์กรในกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว มีการประสานงานตามอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

ในกระบวนการดำเนินคดีอาญา เจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเบื้องต้นในการป้องกันสังคม จากอันตรายและอาชญากรรมรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของชาติ เป็นองค์กรแรก

⁴ ประเสริฐ เมฆมณี การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2529 หน้า 465-466

ในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหา ที่ได้กระทำความผิดหลังจากที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว

โดยเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น ไม่ว่าตำรวจได้ประสบพบเห็นเอง หรือผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเป็นกรณีผู้อื่นซึ่งเห็นเหตุการณ์ได้กล่าวโทษต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ตำรวจก็จะรีบเดินทางไปยังที่เกิดเหตุเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด โดยสอบปากคำผู้เสียหาย พยาน ผู้เห็นเหตุการณ์ ตลอดจนร่องรอยหรือพยานหลักฐานอื่นๆ เมื่อสงสัยว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะดำเนินการจับกุมและนำตัวผู้ต้องหาไปยังสถานีตำรวจ พร้อมทั้งควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อสอบสวนต่อไป เพื่อหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม

เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ก็จะเสนอสำนวนการสอบสวนผู้ต้องหาต่อพนักงานอัยการ พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับพนักงานอัยการเพื่อส่งคดี การทำความเข้าใจดังกล่าวอาจเป็นการงดการสอบสวน ควรสั่งไม่ฟ้อง หรือควรสั่งฟ้อง แล้วแต่กรณี⁵

ขั้นตอนต่อไปเป็นขั้นตอนของพนักงานอัยการ ซึ่งในส่วนราชการนั้น ปัจจุบันอัยการเป็นองค์กรอิสระ (แต่เดิมนั้นเป็นกรมอัยการสังกัดกระทรวงมหาดไทย) มีหน้าที่ในฐานะทนายความของแผ่นดิน รับผิดชอบเกี่ยวกับการฟ้องร้องผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยในคดีต่อศาล ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ. ศ. 2549 ที่ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการไว้ ส่วนอำนาจหน้าที่ในอันที่จะส่งคดีเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้

1. เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการพิจารณาสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่ส่งมาว่ามีมูลและมีหลักฐานเพียงพอจะฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ แล้วอาจมีคำสั่งคือ งดการสอบสวน สั่งไม่ฟ้อง หรือสั่งฟ้อง หรือหากพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่ชัดเจนเพียงพออาจสั่งให้พนักงานสอบสวนสอบสวนเพิ่มเติม⁶ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจที่สำคัญมากของพนักงานอัยการ

2. พนักงานอัยการมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการในศาล กล่าวคือ ในการ

⁵ ป.วิอาญา มาตรา 2(10)

⁶ ป.วิอาญา มาตรา 2(11)

⁷ ป.วิอาญา มาตรา 140-142

⁸ ป.วิอาญา มาตรา 143

ดำเนินการในศาลเมื่อได้มีการยื่นฟ้องคดีแล้ว พนักงานอัยการจะดำเนินการสืบพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย

3. พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการดำเนินการภายหลังจากศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว ได้แก่ การปล่อยตัว หรือกรณีอื่นๆ ซึ่งจะต้องร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง เช่นการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น⁹

ในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล และศาลได้ประทับฟ้องแล้ว ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาของศาล ซึ่งองค์กรดังกล่าวเป็นสถาบันอิสระ ที่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์หรือจำเลยนำสืบอ้างส่งต่อศาล โดยในระบบการพิจารณาคดีของศาลเป็นระบบกล่าวหา ซึ่งฝ่ายโจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ ให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้อง และในขณะเดียวกันจำเลยก็มีสิทธิต่อสู้คดี โดยนำพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์เพื่อหักล้างพยานหลักฐานของฝ่ายโจทก์ โดยศาลเป็นคนกลางทำหน้าที่รับฟังและพิจารณาพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่ายแล้วพิพากษาคดีด้วยความเป็นกลางและยุติธรรม

โดยในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง และไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามความผิด¹⁰ แต่หากในกรณีที่ปรากฏว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง หรือยังมีข้อสงสัยว่าจำเลยจะได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจะพิพากษายกฟ้อง ซึ่งฝ่ายโจทก์อาจยื่นอุทธรณ์ฎีกาคือไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้

ขั้นตอนต่อมาหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยตามความผิดแล้ว หน่วยงานต่อมาที่เกี่ยวข้องคือราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงยุติธรรม (เดิมสังกัดกระทรวงมหาดไทย) เป็นหน่วยงานสุดท้ายแห่งกระบวนการยุติธรรม โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล ในสถานที่ควบคุม เช่น เรือนจำหรือทัณฑสถาน

เรือนจำหรือทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์ที่รับตัวจำเลยไว้ ก็จะดำเนินการกับจำเลยต่อไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อมิให้ผู้ต้องโทษหลบหนี ตลอดจนได้รับการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องความประพฤติและอื่นๆ จนมีแนวโน้มจะกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ เมื่อครบกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษา ผู้ต้องโทษก็จะได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษไป ซึ่งจะพ้นไปจากกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตามในระหว่างต้องโทษ

⁹ สุพจน์ สุโรจน์ การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2529 หน้า 119

¹⁰ ป.วิอาญา มาตรา 185

ถ้าผู้ต้องโทษประพฤติดนดี ผู้ต้องโทษอาจได้รับการปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำก่อนครบกำหนดด้วยการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ หรือด้วยการอภัยโทษ¹¹

นอกจากการบังคับตามคำพิพากษา ในการดำเนินการกับผู้ต้องโทษแล้ว หน่วยงานราชทัณฑ์ยังมีหน้าที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาระหว่างสอบสวน และควบคุมตัวจำเลยระหว่างพิจารณาคดีอีกด้วย

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีการปฏิบัติราชการในลักษณะที่ประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ซึ่งการประสานงานในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวนี้ มีลักษณะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยตลอด ดังนี้

2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับอัยการ

มีการประสานงานกันในส่วนการสอบสวนฟ้องดำเนินคดี เนื่องจากประสิทธิภาพแห่งการฟ้องร้องคดี ข้อมขึ้นอยู่กับการเสาะหาข้อเท็จจริงแห่งคดีของพนักงานสอบสวน ในฐานะด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมอยู่มาก

2.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับศาล

การประสานงานจะเกี่ยวกับการนัดหมายเป็นพยานในชั้นศาล การยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง ผ่ากัขัง โดยใช้สถานีตำรวจเป็นเรือนจำชั่วคราว รวมทั้งการออกหมายโดยศาล¹²

ในความสัมพันธ์ระหว่าง ตำรวจ อัยการ และศาล ดังกล่าวจะเห็นว่าอัยการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลางระหว่าง ตำรวจ (พนักงานสอบสวน) กับศาล ในการเสาะหาข้อเท็จจริงแห่งคดี เช่นการหาความจริงจากพยานหลักฐานต่างๆที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมการสอบสวน เข้าสำนวนและทำความเห็น เพื่อช่วยให้ศาลได้ความจริงโดยกระจ่างชัดยิ่งขึ้น เป็นต้น

¹¹ สุพจน์ สุโรจน์ อ่างแล้ว หน้า 102

¹² ประเสริฐ เมฆมณี ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม กรุงเทพฯ 2524 หน้า 325

2.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับราชทัณฑ์

ทำงานเกี่ยวเนื่องกันในการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องหา การรับตัวผู้ต้องหาไปศาล การชี้ตัวผู้ต้องหา การจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี การสอบสวนดำเนินคดีผู้ต้องขังกระทำผิดคดีอาญาที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำหรือเกี่ยวเนื่อง การชี้ตัวผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อยืนยันผู้กระทำผิดที่แท้จริง การประสานงานพักการลงโทษผู้ต้องขัง เป็นต้น¹³

2.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับศาล

การประสานงานเกี่ยวกับการเรียกพิจารณาสำนวนการสอบสวน และส่งผู้ต้องสงสัย ฟ้องศาลพิจารณาพิพากษาคดี และศาลเกี่ยวเนื่องกับอัยการในด้าน การผิดฟ้อง ฝากขัง โดยทั่วไปเมื่ออัยการเป็น โจทก์มักจะไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง เพราะมีการกรอกรคดีมาแล้วโดยองค์กรของรัฐ แต่กฎหมายก็ให้ดุลพินิจแก่ศาลที่จะไต่สวนมูลฟ้องได้

2.3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับราชทัณฑ์

มีการประสานงานในกรณีที่มีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง พระราชทานอภัยโทษ เป็นต้น

2.3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างศาลกับราชทัณฑ์

มีการประสานงานกันในเรื่องของการบังคับโทษ ตลอดจนการจำคุกผู้กระทำผิดตามคำพิพากษา การควบคุมตัวตามคำสั่งหรือหมายศาล การขอคัดสำเนาคำพิพากษา การแจ้งเหตุขัดข้องในกรณีผู้ต้องหาไม่สามารถไปศาลได้ หรือขออนุมัติศาลย้ายผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์และฎีกา เพื่อความปลอดภัยในการควบคุมและป้องกันการหลบหนี การประสานงานในเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษ¹⁴

2.4 ประชาชนและกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 75 ว่า

¹³ กมลวิทย์ โสภิกุล “กระบวนการยุติธรรมในสหัสวรรษหน้า: มุมมองนักวิชาการ” ดุลพาห 46,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2542 หน้า 10-11

¹⁴ เพิ่งอ้าง หน้า 11

คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน...”

ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ชี้ขาดข้อเท็จจริงในเรื่องที่มีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และหากมีการชี้ขาดว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วก็จะนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป

โดยในแต่ละขั้นตอนไม่ว่าจะเป็น การจับกุม การสอบสวน การพิจารณา และการลงโทษ ล้วนมีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น องค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จึงควรให้ความเสมอภาคแก่ประชาชน ในการให้บริการความยุติธรรมจากรัฐ โดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกันในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

บทที่ 3

ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมือง และสังคมชนบท

3.1 กรณีผู้พิพากษา

3.1.1 ระบบศาลยุติธรรม

ศาลฎีกา

ระบบศาลยุติธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และ

1. ศาลชั้นต้น แบ่งออกเป็น

ก. ศาลชั้นต้นทั่วไป คือศาลชั้นต้นที่พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป และศาลชำนาญพิเศษ ศาลชั้นต้นทั่วไปมี 2 ประเภทคือ

(1) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงธนบุรี ศาลแขวงดุสิต ศาลแขวงตลิ่งชัน ศาลแขวงพระโขนง และศาลแขวงปทุมวัน

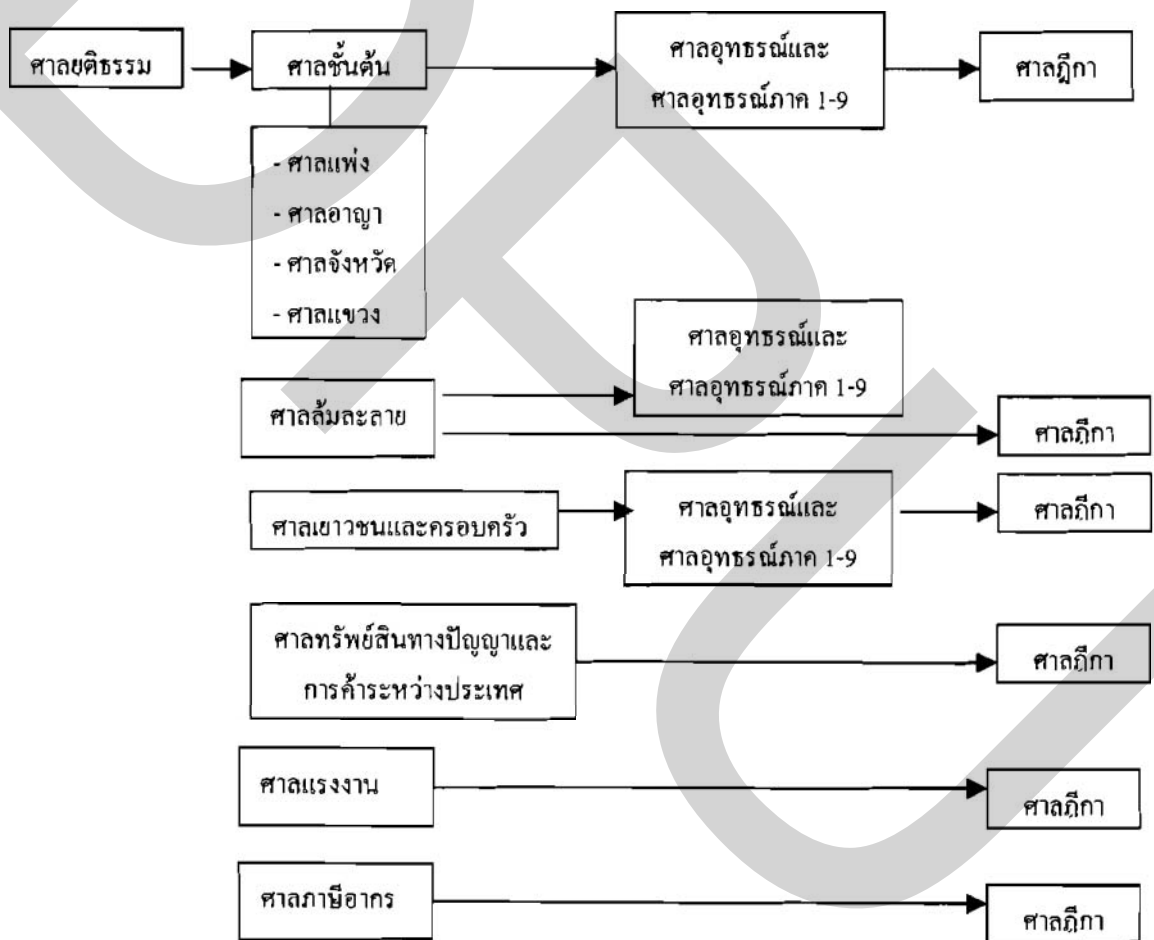
(2) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ศาลจังหวัด และศาลแขวง ซึ่งแบ่งเป็น 9 ภาค

ข. ศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษ ศาลพิเศษ ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนศาลชำนาญพิเศษปัจจุบันมีอยู่ 4 ศาล คือ ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลล้มละลาย ซึ่งมีความแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยผู้พิพากษาศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษจะเป็นผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในกลุ่มนี้บางศาลกฎหมายกำหนดให้อุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ซึ่งจะมีแผนกคดีชำนาญพิเศษเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีประเภทนี้โดยเฉพาะ

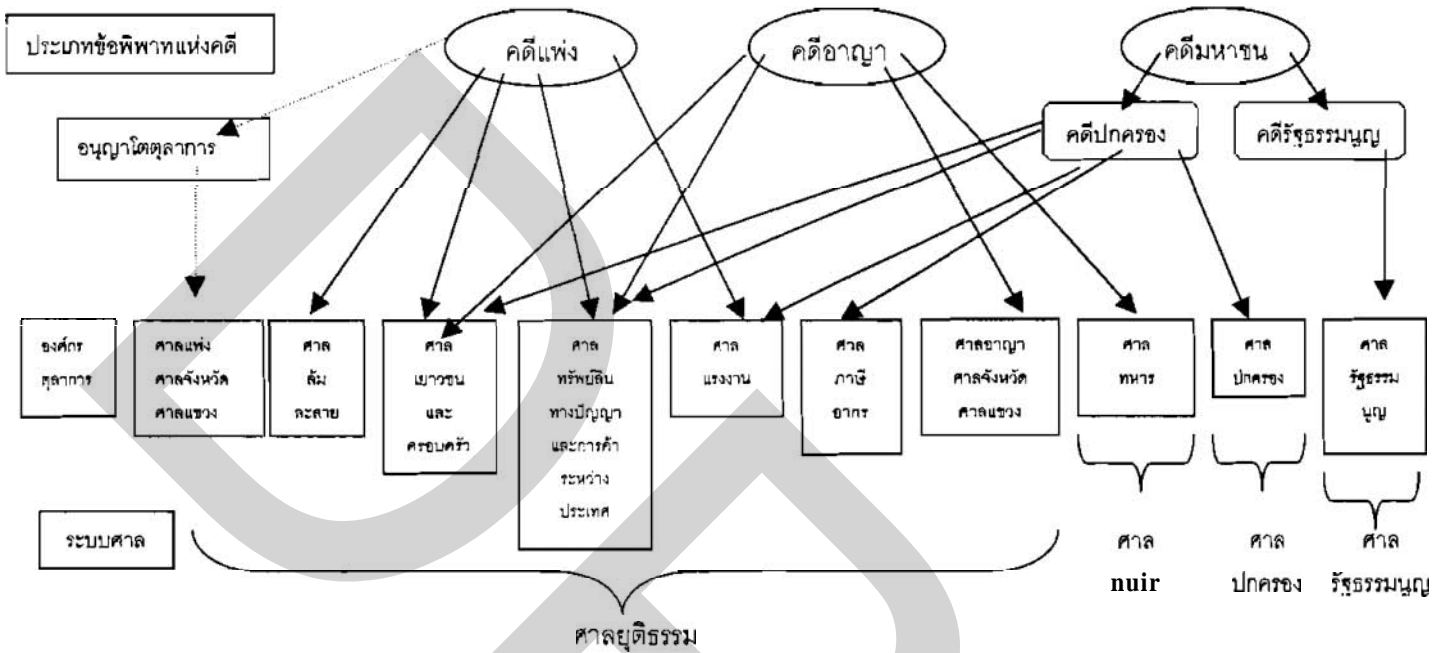
2. ศาลชั้นอุทธรณ์ ประกอบด้วย ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9 อีก 9 ศาล

3. ศาลฎีกา เป็นศาลสูงสุด มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ

ระบบศาลยุติธรรม



ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทข้อพิพาทแห่งคดีและองค์กรศาล



3.1.2 คณะกรรมการบริหารงานบุคคล

1. ในอดีต ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) ไว้ในมาตรา 34 ดังนี้

- (1) ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลฎีกาซึ่งมีอาวุโสสูงสุด และปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นกรรมการตุลาการ โดยตำแหน่ง และ
- (2) กรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิแปดคน ซึ่งข้าราชการตุลาการซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 2 ขึ้นไป เป็นผู้เลือกจาก
 - (ก) ข้าราชการตุลาการตามมาตรา 15 (2) และ (3) และมีได้เป็นกรรมการตุลาการ โดยตำแหน่งอยู่แล้วสี่คน
 - (ข) ผู้รับบำนาญซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการตุลาการมาแล้ว และต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภากรรมการพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือทนายความ อีกสี่คน

ให้ประธานศาลฎีกาเป็นประธานก.ต.และเลขานุการส่งเสริมงานตุลาการเป็นเลขานุการคณะกรรมการตุลาการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ ในเรื่องการบรรจุการแต่งตั้งไว้ใน
ลักษณะ 2 หมวด 1 ดังนี้

- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราส่วนของจำนวนผู้สอบคัดเลือกได้ ในการ
บรรจุข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา (มาตรา
17 วรรคท้าย)
- ให้ความเห็นชอบในกรณีปรากฏว่าผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป (มาตรา 18 วรรคท้าย)

2) ปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการปรับ
เปลี่ยนหลักในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521 โดยบัญญัติองค์ประกอบ
คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ไว้ในมาตรา 274 ดังนี้

- (1) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ
- (2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ชั้นศาลละสี่คน รวมเป็นสิบสองคน
ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลา
การและได้รับเลือกจากวุฒิสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตาม
ที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ ได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม
พ.ศ.254 3 ออกมารองรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยกำหนดให้มี
คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) ไว้ในมาตรา 36 ประกอบด้วย

- (1) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- (2) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสิบสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการ
เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล ดังนี้
- (ก) ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกา ใน
ตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนสี่คน
- (ข) ศาลอุทธรณ์ ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์
และศาลอุทธรณ์ภาค ในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ หรือ
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจำนวนสี่คน
- (ค) ศาลชั้นต้น ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการผู้มีอาวุโสสูงสุดหนึ่งร้อยคนแรก

ในศาลชั้นต้น ซึ่งมีข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
อาวุโส จำนวนสี่คน

(3) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งวุฒิสภาเลือกจากบุคคล
ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้อง
ห้ามตามมาตรา 39

สำหรับข้าราชการตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามมาตรา 11 วรรค
สอง หรือผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการในศาลอื่นตามมาตรา 21 ให้มีสิทธิได้รับเลือกเป็น
กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในชั้นศาลซึ่งข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีเงินเดือนอยู่ในชั้นศาลนั้นใน
ขณะที่จัดให้มีการเลือก

ห้ามมิให้กรรมการบริหารศาลยุติธรรมเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมในคราว
เดียวกัน

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการตุลาการ
แต่งตั้งข้าราชการศาลยุติธรรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อนึ่ง คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ได้กำหนดระเบียบคณะกรรมการตุลา
การศาลยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายแต่งตั้งและการเลื่อน
เงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งในกรณีการโยกย้ายแต่งตั้งได้
วางหลักเกณฑ์ไว้ในหมวด 3 มีสาระสำคัญดังนี้

1. การโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการตุลาการประจำปี มีสองวาระ ดังนี้

วาระปกติ พิจารณาดำเนินการประมาณเดือนสิงหาคมของแต่ละปี สำหรับข้าราชการ
ตุลาการทุกตำแหน่ง ทั้งการโยกย้ายแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนผู้มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ใน
แต่ละปีงบประมาณและการโยกย้ายแต่งตั้งเพื่อสับเปลี่ยนตำแหน่งโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม
ของปีนั้นสำหรับผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนผู้มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และให้มีผลตั้ง
แต่วันที่ 1 เมษายนของปีถัดไปสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาล
ชั้นต้น

วาระพิเศษ พิจารณาดำเนินการประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไปสำหรับการ
โยกย้ายแต่งตั้งเพิ่มเติมความจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการโยกย้ายแต่งตั้งตามวาระปกติ
(ข้อ 13)

2. การแต่งตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ไปดำรงตำแหน่ง

ในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ยื่นหรือของกลุ่มสมรสจะกระทำมิได้ เว้นแต่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล หรือกรณีมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเป็นพิเศษเฉพาะราย (ข้อ 19)

3. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ให้รับราชการในจังหวัดที่อยู่ นอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้จังหวัดละไม่เกินสี่ปี โดยให้นับระยะเวลา รวมถึงการ ช่วยราชการในจังหวัดนั้นด้วย (ข้อ 20)

4. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ที่ดำรงตำแหน่งในศาลภูมิภาค ต้องรับราชการในศาลนั้นอย่างน้อยสองปีจึงจะได้รับการพิจารณาให้โยกย้ายได้ เว้นแต่ในศาล กลุ่มพิเศษ¹⁵ ตามบัญชีลำดับศาลที่ ก.ด. กำหนด ให้ได้รับการพิจารณาให้โยกย้ายได้เมื่อรับราชการ ในศาลนั้นครบหนึ่งปี หรือเว้นแต่กรณีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือผู้ พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด ซึ่งศาลตั้งอยู่ที่อำเภอ ของจังหวัดนั้น ประสงค์จะดำรงตำแหน่งผู้ พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด ให้ได้รับการพิจารณาให้โยกย้ายได้

การแต่งตั้งให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลไปดำรงตำแหน่งในศาลชั้นต้น ในจังหวัดที่ผู้ นั้นเคยดำรงตำแหน่งหรือเคยช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นหรือผู้พิพากษาหัวหน้า ศาลมาก่อนจะกระทำมิได้ เว้นแต่ศาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ข้อ 21)

5. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่รับราชการในศาลภูมิภาคยังไม่ครบระยะเวลาตามข้อ 21 หากมีความจำเป็นอาจได้รับการพิจารณาให้โยกย้ายมารับราชการที่ศาล ในเขตกรุงเทพมหานครได้ แต่จะขอโยกย้ายไปรับราชการในศาลภูมิภาคอีกไม่ได้จนกว่าจะครบสี่ปี หรือจนกว่าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อ ประโยชน์แก่ราชการศาลยุติธรรม (Go 22)

6. ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่มีความจำเป็นและประสงค์ไม่ออกไปดำรงตำแหน่งใน ศาลภูมิภาค อาจได้รับการพิจารณาให้รับราชการที่ศาลในเขตกรุงเทพมหานครได้ แต่จะขอโยกย้าย ไปรับราชการในศาลภูมิภาคอีกไม่ได้จนกว่าจะครบสี่ปี หรือจนกว่าจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการศาลยุติธรรม (ข้อ 23)

7. ให้ผู้พิพากษาประจำศาลรับราชการที่ศาลชั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ยก

¹⁵ กลุ่มพิเศษ ได้แก่ ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ ศาลจังหวัดอำนาจเจริญแผนกคดีเยาวชน และครอบครัว ศาลจังหวัดกันทรลักษ์ ศาลจังหวัดรัตนบุรี ศาลจังหวัดไชยา ศาลจังหวัดปากพนัง ศาลจังหวัด ตะกั่วป่า ศาลจังหวัดฝาง ศาลจังหวัดบึงกาฬ ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศาลจังหวัดแม่สะเรียง ศาลจังหวัดเบตง

เว็นศาลจังหวัดมินบุรีและศาลแขวงตามระยะเวลาที่ ก.ต. เห็นสมควรกำหนด โดยให้โยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งตามวาระประจำปีตามข้อ 13 ได้ปีละสองวาระ (ข้อ 24)

3.1.3 ตำแหน่งผู้พิพากษาในระบบ

1. ในอดีต ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ.2521 (มาตรา 6) แบ่งข้าราชการตุลาการออกเป็น 9 ชั้น แต่ละชั้นมีจำนวนชั้นดังนี้

ชั้น 1 มี 5 ชั้น

ชั้น 2 มี 13 ชั้น

ชั้น 3 มี 10 ชั้น

ชั้น 4 มี 10 ชั้น

ชั้น 5 มี 10 ชั้น

ชั้น 6 มี 10 ชั้น

ชั้น 7 มี 9 ชั้น

ชั้น 8 มี 7 ชั้น

ชั้น 9 มี 1 ชั้น

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีในกรุงเทพมหานครในอดีตเริ่มที่ชั้น 4 ส่วนในต่างจังหวัดผู้พิพากษาหัวหน้าศาลชั้น 4 หากในจังหวัดใหญ่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอาจชั้น 5 และตำแหน่งผู้พิพากษาชั้น 2 หรือ ชั้น 3

2. ปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 13 แบ่งตำแหน่งข้าราชการตุลาการเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ชั้นศาล	ชั้นเงินเดือน	ตำแหน่ง
ศาลฎีกา	๕	ประธานศาลฎีกา
	๔	รองประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกา
ศาลอุทธรณ์		ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค
	๓	รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค
ศาลชั้นต้น		อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาภาค รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
	๒	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
ศาลชั้นต้น	๑	ผู้พิพากษาประจำศาล

จากหลักเกณฑ์การกำหนดแบ่งข้าราชการตุลาการในอดีตและปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ตำแหน่งผู้พิพากษาในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัดมีความแตกต่างกันในกรณีของอาวุโสของผู้พิพากษา คือมีการรวบชั้นและคัดชั้นขึ้นไปอยู่ศาลสูง ดังนี้

**โครงสร้างผู้พิพากษาในศาลกรุงเทพมหานครและศาลในภูมิภาค
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2521**

ศาลจังหวัด

ศาลในกรุงเทพมหานคร

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ชั้น 4
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 3
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 2

อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 7
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 6
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ชั้น 5-6
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 4-5

**โครงสร้างผู้พิพากษาในศาลกรุงเทพมหานครและศาลในภูมิภาค
ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543**

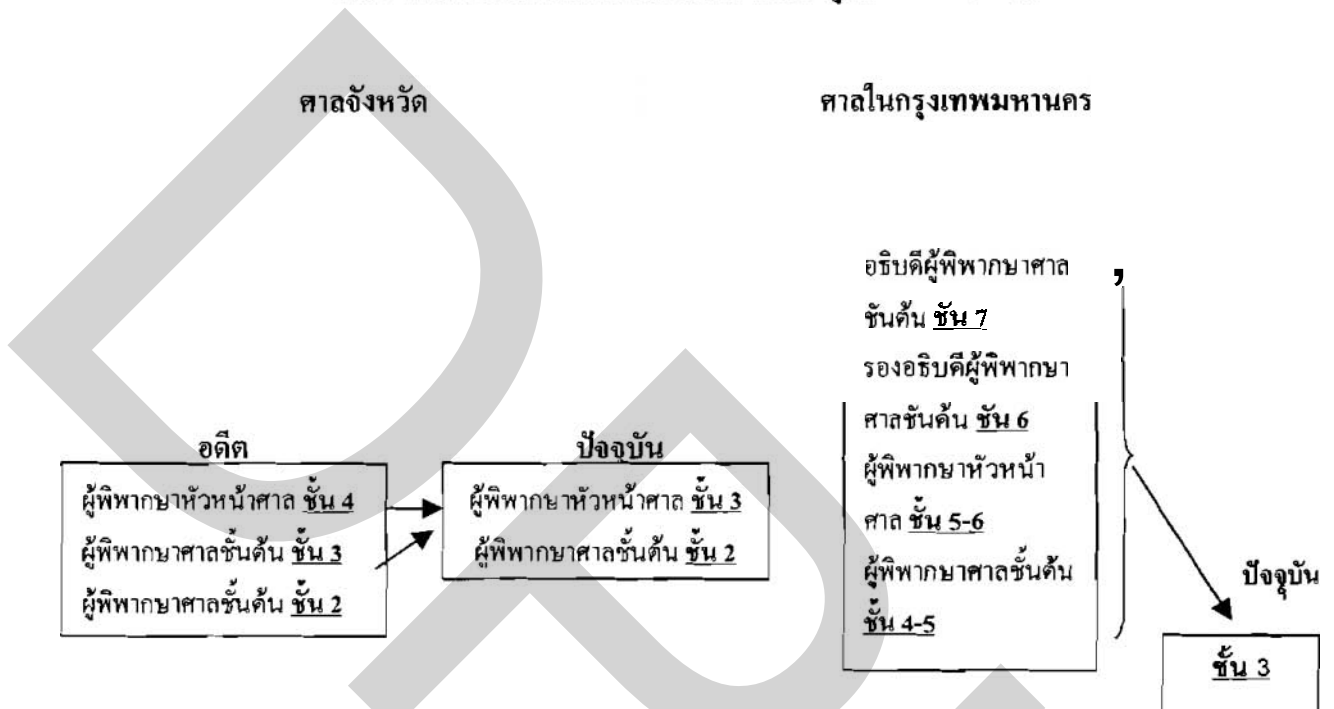
ศาลจังหวัด

ศาลในกรุงเทพมหานคร

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ชั้น 3
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 2

อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 3
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 3
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ชั้น 3
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ชั้น 2

โครงสร้างเปรียบเทียบตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลกรุงเทพมหานคร
และศาลในภูมิภาคตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521
และ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543



3.1.4 วิธีการบรรจุแต่งตั้ง

กระบวนการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาของไทยใช้ระบบสอบคัดเลือก โดยกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับระดับความรู้กฎหมายและประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับวิชาชีพกฎหมาย รวมทั้งอายุเป็นเกณฑ์สำคัญ และผู้ที่สอบได้ ก็จะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา แล้วต้องเข้าหลักสูตรการฝึกอบรมงานศาลและกฎหมายเพิ่มเติมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอีกเป็นเวลานานน้อยกว่า 1 ปี จึงจะได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาประจำศาล เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี เมื่อดำรงตำแหน่งครบ 3 ปีแล้วจึงจะได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาให้ไปดำรงตำแหน่งในต่างจังหวัด มีแนวปฏิบัติว่าผู้พิพากษาที่ได้รับโปรดเกล้าฯ โอนนั้นจะต้องไปดำรงตำแหน่งในศาลต่างจังหวัดก่อน โดยมีการจัดเรียงลำดับชั้นศาลที่มีตำแหน่งว่างไว้ตั้งแต่ศาลจังหวัดที่ไกลกรุงเทพมหานครมากที่สุดหรือในท้องที่กันดารห่างไกลความเจริญ เข้ามาจนถึงศาลจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด

ในอดีต ลำดับศาลสำหรับแต่งตั้งผู้พิพากษาประจำศาลในภูมิภาค แบ่งศาลออกเป็น 6 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่ 1** มี 23 ศาลดังนี้ ศาลจังหวัดชลบุรี ศาลจังหวัดนครปฐม ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศาลจังหวัดสมุทรสาคร ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ศาลจังหวัดสระบุรี ศาลจังหวัดราชบุรี ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี ศาลจังหวัดกาญจนบุรี ศาลจังหวัดระยอง ศาลจังหวัดเพชรบุรี ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม ศาลจังหวัดลพบุรี ศาลจังหวัดปทุมธานี ศาลจังหวัดอ่างทอง ศาลจังหวัดสิงห์บุรี ศาลจังหวัดนครนายก ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ศาลแขวงชลบุรี aia ศาลแขวงราชบุรี ศาลแขวงลพบุรี ศาลแขวงสุพรรณบุรี
- กลุ่มที่ 2** มี 12 aia ดังนี้ ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลจังหวัดนครสวรรค์ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัดจันทบุรี ศาลจังหวัดปราจีนบุรี ศาลจังหวัดชัยนาท ศาลจังหวัดอุทัยธานี ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศาลแขวงนครราชสีมา ศาลแขวงนครสวรรค์
- กลุ่มที่ 3** มี 20 ศาลดังนี้ ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ ศาลจังหวัดพิจิตร ศาลจังหวัดลำปาง ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี ศาลจังหวัดกำแพงเพชร ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ศาลจังหวัดสุรินทร์ ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลจังหวัดตราด ศาลจังหวัดตาก ศาลจังหวัดชุมพร ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศาลจังหวัดสงขลา ศาลจังหวัดสตูล ศาลจังหวัดหล่มสัก ศาลแขวงเชียงใหม่ ศาลแขวงพิษณุโลก ศาลแขวงขอนแก่น
- กลุ่มที่ 4** มี 22 aia ดังนี้ ศาลจังหวัดอุดรดิษฐ์ ศาลจังหวัดแพร่ ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด ศาลจังหวัดมหาสารคาม ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ศาลจังหวัดลำพูน ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลจังหวัดภูเก็ต ศาลจังหวัดเชียงราย ศาลจังหวัดตรัง ศาลจังหวัดศรีสะเกษ ศาลจังหวัดสุโขทัย ศาลจังหวัดสวรรคโลก ศาลจังหวัดหลังสวน ศาลจังหวัดทุ่งสง ศาลแขวงสุรินทร์ ศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลแขวงอุดรธานี ศาลแขวงลำปาง ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี ศาลแขวงสงขลา ศาลแขวงนครศรีธรรมราช
- กลุ่มที่ 5** มี 16 ศาล ดังนี้ ศาลจังหวัดสกลนคร ศาลจังหวัดหนองคาย ศาลจังหวัดระนอง ศาลจังหวัดพัทลุง ศาลจังหวัดพะเยา ศาลจังหวัดยโสธร ศาลจังหวัดนครพนม ศาลจังหวัดเลย ศาลจังหวัดปัตตานี ศาลจังหวัดยะลา ศาลจังหวัดนราธิวาส aia

จังหวัดมุกดาหาร ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ ศาลจังหวัดแม่สอด ศาลจังหวัดภูเขียว
ศาลจังหวัดสตูล

กลุ่มที่ 6

มี 10 ศาล ดังนี้ ศาลจังหวัดไชยา ศาลจังหวัดปากพนัง ศาลจังหวัดน่าน ศาล
จังหวัดกระบี่ ศาลจังหวัดพังงา ศาลจังหวัดผาง ศาลจังหวัดตะกั่วป่า ศาลจังหวัด
แม่สะเรียง ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศาลจังหวัดเบตง

กลุ่มพิเศษ

กลุ่มศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด

- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์
- ศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในปัจจุบัน ได้มีการแบ่งเป็น 6 กลุ่มเช่นในอดีต แต่คณะกรรมการตุลาการศาล
ยุติธรรมได้มีมติเห็นชอบให้จัดลำดับศาลสำหรับแต่งตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาล
โดยนำ 6 กลุ่มดังกล่าวมาเรียงกัน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1. กลุ่มทั่วไป 2. กลุ่มพิเศษ ดังนี้

กลุ่มทั่วไป

มี 162 ศาล ได้แก่ ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงคูสิต ศาลแขวงพระนครใต้
ศาลแขวงปทุมวัน ศาลแขวงพระโขนง ศาลแขวงธนบุรี ศาลแขวงคลองชัน ศาล
จังหวัดนนทบุรี ศาลแขวงนนทบุรี ศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดสมุทรปราการ ศาลแขวงสมุทรปราการ
ศาลจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดนครปฐม
ศาลแขวงนครปฐม ศาลจังหวัดนครปฐมแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาล
จังหวัดสมุทรสาคร ศาลจังหวัดสมุทรสาครแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาล
จังหวัดปทุมธานี ศาลจังหวัดปทุมธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาล
จังหวัดชัยบุรี ศาลจังหวัดชลบุรี ศาลแขวงชลบุรี ศาลจังหวัดชลบุรีแผนกคดีเยาว
ชนและครอบครัว ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลแขวงเชียงใหม่ ศาลเยาวชนและ
ครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลแขวงนครราชสีมา ศาล
เยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา ศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลแขวง
ขอนแก่น ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาล

แขวงพิษณุโลก ศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัด
สงขลา ศาลแขวงสงขลา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา ศาลจังหวัดสุ
ราษฎร์ธานี ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์
ธานี ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ศาลจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ศาล
จังหวัดฉะเชิงเทราแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสระบุรี ศาล
จังหวัดสระบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดราชบุรี ศาลแขวง
ราชบุรี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดราชบุรี ศาลจังหวัดกาญจนบุรี aia
จังหวัดกาญจนบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี aia
แขวงสุพรรณบุรี ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว aia
จังหวัดระยอง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง ศาลจังหวัดเพชรบุรี ศาล
จังหวัดเพชรบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดพัทธยา ศาลจังหวัด
นครสวรรค์ ศาลแขวงนครสวรรค์ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์
ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม ศาลจังหวัดอ่างทอง ศาลจังหวัดอ่างทองแผนกคดีเยา
วชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสิงห์บุรี ศาลจังหวัดสิงห์บุรีแผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ศาลจังหวัดนครนายก ศาลจังหวัดนครนายกแผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ศาลจังหวัดลพบุรี ศาลแขวงลพบุรี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
ลพบุรี ศาลจังหวัดสกี๊ว ศาลจังหวัดจันทบุรี ศาลจังหวัดจันทบุรีแผนกคดีเยาวชน
และครอบครัว ศาลจังหวัดปราจีนบุรี ศาลจังหวัดชัยนาท ศาลจังหวัดอุทัยธานี
ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แผนกคดีเยาวชนและ
ครอบครัว ศาลจังหวัดกำแพงเพชร ศาลจังหวัดพิจิตร ศาลจังหวัดตราด aia
จังหวัดเพชรบูรณ์ ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว aia
จังหวัดลำปาง ศาลแขวงลำปาง ศาลจังหวัดลำปางแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
ศาลจังหวัดภูเก็ต ศาลจังหวัดภูเก็ตแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว aia
จังหวัดลำพูน ศาลจังหวัดลำพูนแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัด
เชียงราย ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลแขวงอุดรธานี ศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดี
เยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ศาลแขวงอุบลราชธานี ศาลเยา
วชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ศาลจังหวัดบุรีรัมย์แผนกคดี
เยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดหล่มสัก ศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ ศาลจังหวัด

อุตรดิตถ์ แพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดแพร่ ศาลจังหวัดมหาสารคาม ศาลจังหวัดมหาสารคามแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลจังหวัดสุรินทร์ ศาลแขวงสุรินทร์ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ **aia** จังหวัดสุโขทัย ศาลจังหวัดสุโขทัยแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลแขวงนครศรีธรรมราช ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสระแก้ว ศาลจังหวัดตาก ศาลจังหวัดตรัง ศาลจังหวัดตรังแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดชุมพร ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี ศาลจังหวัดศรีสะเกษ ศาลจังหวัดศรีสะเกษแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสกลนคร ศาลจังหวัดสวรรณโลก ศาลจังหวัดเลย ศาลจังหวัดหนองคาย ศาลจังหวัดหนองคายแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดระนอง ศาลจังหวัดยโสธร ศาลจังหวัดกระบี่ ศาลจังหวัดพะเยา ศาลจังหวัดนครพนม ศาลจังหวัดนครพนมแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดพัทลุง ศาลจังหวัดพังงา ศาลจังหวัดพังงาแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดยะลา ศาลจังหวัดยะลาแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดพล ศาลจังหวัดบัวใหญ่ ศาลจังหวัดนางรอง ศาลจังหวัดหลังสวน ศาลจังหวัดมุกดาหาร ศาลจังหวัดทุ่งสง ศาลจังหวัดนราธิวาส ศาลจังหวัดนราธิวาสแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดปัตตานี ศาลจังหวัดปัตตานีแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสตูล ศาลจังหวัดสตูลแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดภูเก็ต ศาลจังหวัดแม่สอด ศาลจังหวัดน่าน ศาลจังหวัดสวางคแดนดิน

กลุ่มพิเศษ

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ ศาลจังหวัดอำนาจเจริญแพนกคดียาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดกันทรลักษ์ ศาลจังหวัดรัตนบุรี ศาลจังหวัดไชยา ศาลจังหวัดปากพนัง ศาลจังหวัดตะกั่วป่า ศาลจังหวัดฝาง ศาลจังหวัดบึงกาฬ ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศาลจังหวัดแม่สะเรียง ศาลจังหวัดเบตง¹⁶

¹⁶ ระเบียบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายแต่งตั้ง และการเลื่อนเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการ พ.ศ.2545

3.1.5 วิเคราะห์

จากบัญชีลำดับศาลสำหรับแต่งตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาล ผู้พิพากษาในลำดับท้าย ๆ ของกลุ่มทั่วไปมักจะเป็นผู้พิพากษาที่ได้รับโปรดเกล้าฯ ใหม่ซึ่งมีประสบการณ์น้อย แม้ปัจจุบันมีการรวบชั้นผู้พิพากษาแต่การบรรจุยังคงมีความเหลื่อมล้ำเหมือนเดิม คือต้องไปดำรงตำแหน่งในศาลต่างจังหวัดก่อน โดยมีการจัดเรียงลำดับชั้นศาลที่มีตำแหน่งว่างไว้ตั้งแต่ศาลจังหวัดที่ไกลกรุงเทพมหานครมากที่สุดเข้ามาจนถึงศาลจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุดเป็นต้นไป แล้วนำลำดับผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดถึงต่ำสุดมาเทียบจัดให้เข้าประจำตำแหน่งโดยผู้พิพากษาที่มีอาวุโสต่ำสุดก็ต้องไปประจำทำงานศาลห่างไกลที่สุดก่อน แล้วจึงย้ายเข้ามาใกล้กรุงเทพมหานครเรื่อย ๆ ตามลำดับ

ในการบรรจุแต่งตั้งดังกล่าว หากพิจารณาในสภาพความเป็นจริง ประชาชนในต่างจังหวัดจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากผู้พิพากษา เหลื่อมล้ำต่ำกว่าประชาชนในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือประชาชนในต่างจังหวัดจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ส่วนประชาชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานครจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์มากกว่า

3.1.6 บทสรุป

1. ควรกำหนดตำแหน่งของผู้พิพากษาให้เสมอกัน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ประสบการณ์ของผู้พิพากษาเฉลี่ยไปในเมืองและชนบทอย่างเท่าเทียมกัน
2. ควรบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาโดยถ่วงเฉลี่ยประสบการณ์ของผู้พิพากษาไป ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้รับความเสมอภาคเท่ากับส่วนกลาง ตลอดจนคำนึงถึงความประสงค์ของผู้พิพากษาคด้วย

3.2 กรณีพนักงานอัยการ

3.2.1 การแบ่งหน่วยงานของพนักงานอัยการ

การจัดรูปองค์กรอัยการปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยขององค์กรอัยการมิได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเหมือนองค์กรตุลาการ แต่มีฐานะเป็นหน่วยงานราชการอิสระเทียบเท่ากรมที่ไม่ได้สังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

สำหรับการจัดรูปองค์กรของสำนักงานอัยการในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราช

กฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2540 เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจสำนักงานอัยการสูงสุด และมีความสอดคล้องกับการแบ่งส่วนราชการของส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรมและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานอัยการสูงสุดยิ่งขึ้น ซึ่งหน่วยงานในสังกัดแบ่งได้ดังนี้

1. การจัดแบ่งองค์กรในกรุงเทพมหานคร

ได้แก่ สถาบันกฎหมายอาญา สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ สำนักงานคณะกรรมการอัยการ สำนักงานอำนวยการ สำนักงานคดีแพ่ง สำนักงานคดีแพ่งกรุงเทพใต้ สำนักงานคดีแพ่งธนบุรี สำนักงานคดีภาษีอากร สำนักงานคดียาเสพติด สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานคดีแรงงาน สำนักงานคดีศาลแขวง สำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร สำนักงานคดีอาญา สำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้ สำนักงานคดีอาญาธนบุรี สำนักงานคดีอัยการสูงสุด สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานวิชาการ สำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานคดีล้มละลาย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สำนักงานคดีปกครอง

2. การจัดแบ่งองค์กรในจังหวัดอื่นๆ

ได้แก่ สำนักงานอัยการเขต 1-9 สำนักงานอัยการจังหวัด สำนักงานอัยการประจำศาล สำนักงานคดีปกครองเชียงใหม่ สำนักงานคดีปกครองสงขลา สำนักงานคดีปกครองนครราชสีมา

3.2.2 คณะกรรมการบริหารงานบุคคล

องค์กรการบริหารงานบุคคลของอัยการ มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่าคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของอัยการ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดคุณวุฒิ อายุ วิธีการคัดเลือก การฝึกอบรม อัตราเงินเดือน การพิจารณาบรรจุ แต่งตั้ง เป็นต้น

1. ในอดีต ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา กำหนดให้มีคณะกรรมการอัยการคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า ก.อ.ประกอบด้วย

- (1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน¹⁷
- (2) อธิบดีกรมอัยการเป็นรองประธาน
- (3) รองอธิบดีกรมอัยการ อัยการพิเศษฝ่ายปรึกษา อัยการพิเศษฝ่ายคดี และ อัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการอัยการ โดยตำแหน่ง และ
- (4) กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิหกคน ซึ่งข้าราชการอัยการที่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 2 ขึ้นไป เป็นผู้เลือกจาก
 - (ก) ข้าราชการอัยการ ซึ่งได้รับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 4 ขึ้นไป และมีได้เป็น กรรมการอัยการ โดยตำแหน่งอยู่แล้ว สามคน
 - (ข) ผู้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการอัยการมาแล้ว และต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง
 - (ค) สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้ง กรรมการพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือทนายความสามคน

ให้คณะกรรมการอัยการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายอัยการคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการอัยการ

2. ปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารบุคคล โดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 4 และ ข้อ 5 โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 15 กำหนดให้ คณะกรรมการอัยการคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ซึ่งเลือกตั้งจากผู้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการอัยการมาแล้วในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดีกรมอัยการ หรือรองอัยการสูงสุด หรือผู้ทรงคุณวุฒิในทางกฎหมาย ซึ่งเป็นผู้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการและเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ทั้งนี้ต้องไม่เคยเป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองในระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา และไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา หรือทนายความ

(2) อัยการสูงสุด เป็นรองประธาน

¹⁷ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 “รัฐมนตรี” หมายถึง “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย”

(3) รองอัยการสูงสุด อัยการพิเศษฝ่ายปรึกษา อัยการพิเศษฝ่ายคดี และอัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการอัยการโดยตำแหน่ง และ

(4) กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิหกคน ซึ่งข้าราชการอัยการที่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 2 ขึ้นไปเป็นผู้เลือกจาก

(ก) ข้าราชการอัยการ ซึ่งรับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 4 ขึ้นไป และมีได้เป็นกรรมการอัยการ โดยตำแหน่งอยู่แล้วสามคน

(ข) ผู้รับบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำนาญข้าราชการ ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการอัยการมาแล้ว และต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือทนายความสามคน

ให้คณะกรรมการอัยการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายอัยการคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการอัยการ

ทั้งนี้ ประธานคณะกรรมการอัยการ อยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี ส่วนกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอัยการไว้ ดังเช่น

มาตรา 23 วรรคสาม กำหนดให้คณะกรรมการอัยการ มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการกำหนดตำแหน่งและการเทียบตำแหน่งข้าราชการอัยการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 25 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 7) กำหนดให้การบรรจุแต่งตั้งอัยการผู้ช่วย นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่สอบคัดเลือกได้ตามที่คณะกรรมการอัยการกำหนด

มาตรา 27 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 7) กำหนดให้การแต่งตั้งข้าราชการอัยการให้ดำรงตำแหน่งนอกจากตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ให้ประธานคณะกรรมการอัยการเสนอคณะกรรมการอัยการ โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ประวัติการปฏิบัติราชการของบุคคลนั้น เทียบกับงานในตำแหน่งข้าราชการอัยการที่จะได้รับแต่งตั้งนั้นๆ เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา 28 (โดยผลของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 47

ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 6 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 มาตรา 40) กำหนดให้การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการอัยการในชั้นหนึ่งๆ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งเลื่อนในเมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการอัยการแล้ว โดยปกติปีละหนึ่งขั้น โดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่งและผลของงานที่ได้ปฏิบัติมา การรักษาวินัยตลอดจนความสามารถและความอดุสาหะในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการอัยการกำหนด

มาตรา 29 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 7) การโอนข้าราชการอัยการไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการโดยให้ได้รับเงินเดือนไม่สูงกว่าในขณะที่โอน ให้นายกรัฐมนตรีสั่งได้เมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นยินยอม และคณะกรรมการอัยการเห็นชอบ

การโอนข้าราชการอัยการไปเป็นข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการฝ่ายอื่น ให้นายกรัฐมนตรีสั่งได้เมื่อข้าราชการอัยการผู้นั้นยินยอม และคณะกรรมการอัยการเห็นชอบ

มาตรา 30 การโอนข้าราชการตุลาการมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการอัยการ โดยให้ได้รับเงินเดือนไม่สูงกว่าในขณะที่โอนมา อาจทำได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ แต่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นอย่างน้อยต้องเคยเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วยมาแล้ว

มาตรา 31 (โดยผลของประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 47 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ข้อ 6) กำหนดให้ข้าราชการอัยการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งข้าราชการอัยการไปโดยมิได้มีความผิดหรือมีมลทินหรือมัวหมองในราชการ หรือไปรับราชการในกระทรวง ทบวง กรมอื่น เมื่อจะกลับเข้ารับตำแหน่งข้าราชการอัยการโดยรับเงินเดือนไม่สูงกว่าขณะพ้นจากตำแหน่งข้าราชการอัยการ ถ้าไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา 33 (2) ถึง (12) ก็ให้นายกรัฐมนตรีสั่งบรรจุได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ

มาตรา 32 (พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 มาตรา 40) กำหนดให้ข้าราชการอัยการผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อผู้นั้นพ้นจากราชการทหารโดยไม่มีความเสียหายและประสงค์จะกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการอัยการ โดยรับเงินเดือนเท่าที่ได้รับอยู่ในขณะที่ไปรับราชการทหาร ให้อื่นคำขอภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นายกรัฐมนตรีสั่งบรรจุได้เมื่อ ก.อ. เห็นชอบ แต่ถ้าจะบรรจุให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าขณะที่ไปรับราชการทหาร ให้บรรจุได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ซึ่ง ก.อ. จะได้กำหนด

มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการอัยการมีอำนาจกำหนดหลักสูตรและวิธีการ

สอบคัดเลือกตาม มาตรา 33 ตลอดจนวางเงื่อนไขในการรับสมัคร เมื่อสมควรจะมีการสอบคัดเลือก เมื่อใด ให้กรมอัยการเสนอต่อ ก.อ. ให้ ก.อ. จัดให้มีการสอบคัดเลือก

มาตรา 37 กำหนดให้ผู้ได้รับบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด หากภายหลังปรากฏต่อ ก.อ. ว่าขาดคุณสมบัติตามมาตรา 25 หรือมาตรา 33 ตั้งแต่ก่อนได้รับบรรจุ ให้รัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของ ก.อ. สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

มาตรา 39 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534) กำหนดให้เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรให้ข้าราชการอัยการผู้ใดออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จ บำนาญ เหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุรับราชการนาน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ ให้ทำได้ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการอัยการ เป็นต้น

323 ตำแหน่งพนักงานอัยการ

ข้าราชการในสำนักงานอัยการสูงสุด มีชื่อเรียกว่า “ข้าราชการฝ่ายอัยการ” แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้าราชการอัยการ และข้าราชการธุรการ

1. **ข้าราชการอัยการ** คือ ข้าราชการผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งบัญญัติไว้ว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ ตำแหน่งของพนักงานอัยการ กำหนดตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 5 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521 มาตรา 23¹⁶ ดังนี้

¹⁶ มาตรา 23 ตำแหน่งข้าราชการอัยการมีดังนี้ อัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด อัยการพิเศษฝ่ายปรึกษา อัยการพิเศษฝ่ายคดี อัยการพิเศษฝ่ายวิชาการ อัยการพิเศษฝ่าย อัยการพิเศษประจำเขต อัยการพิเศษประจำกรม อัยการจังหวัด ประจำกรม อัยการจังหวัด อัยการประจำกรม รองอัยการจังหวัด อัยการประจำกอง อัยการจังหวัดผู้ช่วย และ อัยการผู้ช่วย

นอกจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง อาจให้มีตำแหน่งข้าราชการอัยการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ ตำแหน่งดังกล่าวจะเทียบตำแหน่งใดก็ตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

การกำหนดตำแหน่งและการเทียบตำแหน่งตามวรรคสองต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการอัยการ



นอกจากนี้ “พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. 2543” กำหนดให้มีตำแหน่งอัยการอาวุโสในสำนักงานอัยการสูงสุด โดยให้อัยการอาวุโสมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานอัยการ(มาตรา4)และได้รับเงินเดือนเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่ก่อนการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (มาตรา 5) ซึ่งข้าราชการอัยการจะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสต้องเป็นผู้ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ (มาตรา 6) โดยการแต่งตั้งข้าราชการอัยการให้ดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสให้นายกรัฐมนตรีเสนอรายชื่อผู้ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งต่อ ก.อ. เพื่อให้ความเห็นชอบ(มาตรา 7)

2. **ข้าราชการธุรการ** คือ ข้าราชการผู้มีหน้าที่ในทางธุรการ และอยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ

3.2.4 วิธีการบรรจุแต่งตั้ง

คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือก เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการนั้น ต้องเป็นผู้ที่สอบไล่ได้เป็นนิติศาสตรบัณฑิต หรือสอบไล่ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการอัยการ เห็นว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ทั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี ด้วย

หลังจากที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้แล้วเรียกอัยการผู้ช่วย ซึ่งจะต้องได้รับการอบรมไม่น้อยกว่า 1 ปี และผลการอบรมต้องเป็นที่พอใจของคณะกรรมการอัยการว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมด้วย มิฉะนั้นนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการได้ นอกจากนี้ พนักงานอัยการจะเป็นกรรมการ สมาชิก หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองไม่ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 มาตรา 33 มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521

เมื่ออัยการผู้ช่วยได้รับการอบรมทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติ ครบ 1 ปี แล้วผ่านการประเมิน ก็จะบรรจุเป็นอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วยซึ่งเป็นขั้นที่ 2 ปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าอัยการขั้นที่ 2 ทุกคนต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ยังต่างจังหวัด เป็นการโยกย้ายประจำปี (ในเดือนเมษายนหรือพฤษภาคม) และการออกต่างจังหวัดนี้ ในหลักเกณฑ์ใหม่ไม่ได้บรรจุอัยการใหม่ให้ต้องไปไกลกรุงเทพมหานคร เพราะนโยบายต้องการลดพนักงานอัยการโดยให้ในจังหวัดหนึ่งมีอัยการขั้นที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 และที่ 5 ดังนั้น อัยการที่บรรจุใหม่อาจถูกบรรจุใกล้กรุงเทพมหานครได้

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดจังหวัดใหญ่สำคัญ¹⁹ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าพนักงานอัยการที่ถูกบรรจุเข้ามาอยู่ในจังหวัดใหญ่สำคัญดังกล่าว จะมีกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งในจังหวัดดังกล่าวได้ 4 ปี และจะถูกขยับโยกย้ายออกไปจังหวัดเล็ก (ซึ่งไม่อยู่ในจังหวัดสำคัญนี้) ให้ครบ 4 ปี จึงจะกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่ได้ แต่ในกรณีได้รับบรรจุไปดำรงตำแหน่งในจังหวัดเล็กไม่ได้

¹⁹ ตามคำสั่งที่ 19/2545 ลงวันที่ 19 กันยายน 2545 คณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการอัยการได้พิจารณาโดยเห็นควรแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการอัยการไปปฏิบัติราชการตามความจำเป็นและเหมาะสม และคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขจังหวัดที่มีความสะดวกสบายตามนโยบายสำนักงานอัยการสูงสุดเดิม ซึ่งมีผู้ขอโยกย้ายมาอยู่เป็นจำนวนมากและเมื่ออยู่มาครบสี่ปีต้องโยกย้าย ให้เหลือเพียง 25 จังหวัด เนื่องจากบางจังหวัดกลับไม่มีผู้ขอย้ายเข้า คือ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา จันทบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พิษณุโลก นครสวรรค์ ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และสงขลา

มีหลักเกณฑ์บังคับเกี่ยวกับระยะเวลา จึงอยู่นานเท่าใดก็ได้ เป็นการเฉลี่ยความสุข ทำให้ปัญหาที่มักถูกวิจารณ์ว่าเขาแค่พนักงานอัยการผู้น้อยบรรจุใหม่ไปอยู่ต่างจังหวัดลดน้อยลง เพราะบังคับออกไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัดโดยอัตโนมัติ

ดังนั้น พนักงานอัยการที่ถูกย้ายไปต่างจังหวัดอาจจะถูกบังคับ 2 กรณี **กรณีแรก** ขึ้นเป็นชั้น 2 ต้องย้ายออกไป **กรณีที่ 2** ขึ้นเป็นชั้นที่ 4 ต้องขยับออกไป และหลักเกณฑ์ในการโยกย้ายในปัจจุบันจะคำนึงอาวุโสและภูมิสำเนาประกอบกับความประสงค์ของผู้ที่จะต้องย้ายออก ว่ามีความประสงค์จะไปอยู่ที่ใด ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในต่างจังหวัด

ส่วนหลักเกณฑ์ในกรุงเทพฯ ในกรณีพนักงานอัยการชั้นที่ 2 ออกไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัด ถ้าไม่ครบ 1 ปี กลับเข้ากรุงเทพฯ ไม่ได้ ต้องไปอยู่ต่างจังหวัดอย่างน้อย 1 ปี จึงจะกลับเข้ากรุงเทพฯ ได้ เมื่อกลับเข้ามาในกรุงเทพฯ แล้ว จะมีหลักเกณฑ์ที่ไม่เหมือนต่างจังหวัดอยู่กรณีหนึ่งคือในกรุงเทพฯ โตขึ้นได้เรื่อยๆ โดยไม่มีขีดจำกัดที่จะต้องบังคับออกไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัด เว้นแต่บุคคลนั้นได้ชั้นที่ 4 ก็จะถูกบังคับออกไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง²⁰

3.2.5 วิเคราะห์

จากหลักเกณฑ์การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการในปัจจุบัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าเดิมการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างจังหวัดจะคล้ายคลึงกับกรณีของผู้พิพากษา แต่ปัจจุบันมีการเฉลี่ยและลดพนักงานอัยการมากกว่าผู้พิพากษา โดยมีได้ให้พนักงานอัยการที่บรรจุใหม่ไปอยู่จังหวัดไกลๆอย่างเดียว ทำให้ประชาชนในต่างจังหวัดได้รับประโยชน์ และการอำนวยความสะดวกมากขึ้นกว่าเดิม

3.2.6 บทสรุป

ควรพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลโดยศึกษาและวิเคราะห์ระบบบริหารงานบุคคลของสำนักงานอัยการสูงสุดแนวใหม่ว่าจะมีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองและชนบทได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันสมควรคำนึงถึงเพียงใด

²⁰ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ท่านอรรถพล ใหญ่สว่าง (รองอธิบดีอัยการฝ่ายคณะกรรมการอัยการ ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)

3.3 กรณีข้าราชการตำรวจ

3.3.1 การแบ่งหน่วยงานของข้าราชการตำรวจ

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2539 ตามมาตรา 5 ส่งผลให้มีการจัดแบ่งส่วนราชการตำรวจดังนี้

1. **ราชการบริหารส่วนกลาง** ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานจเรตำรวจกองการเงิน สำนักงานกำลังพล กองการต่างประเทศ กองคดี กองวิชาการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการศีกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจสันติบาล สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานวิชาการตำรวจ สำนักงานส่งกำลังบำรุง กองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค 1-9

2. **ราชการบริหารส่วนภูมิภาค** ประกอบด้วย ตำรวจภูธรจังหวัด ตำรวจภูธรอำเภอ ตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ และตำรวจภูธรตำบล

ส่วนราชการดังกล่าวแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 4 ฝ่ายคือ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายการศึกษา

3.3.2 คณะกรรมการบริหารงานบุคคล

องค์การบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ คือ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ หรือเรียกชื่อย่อว่า ก.ตร. มีอำนาจและหน้าที่ในฐานะเป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบรรจุเข้ารับราชการตำรวจ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นอัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มพิเศษ การดำเนินการทางวินัย การไล่ออกจากราชการ การเกษียณอายุราชการ ตลอดจนการอุทธรณ์ เป็นต้น

1. ในอดีต พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 มาตรา 13 กำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน อธิบดีกรมตำรวจเป็นรองประธาน เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน รองอธิบดีกรมตำรวจ และผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นกรรมการข้าราชการตำรวจโดยตำแหน่ง และ

(2) กรรมการข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจาก

- (ก) ข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการหรือเทียบผู้บัญชาการขึ้นไป และมีได้เป็นกรรมการข้าราชการตำรวจโดยตำแหน่งอยู่แล้วสี่คนโดยในจำนวนนี้ให้มีผู้บัญชาการตำรวจภูธรรวมอยู่ด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน
- (ข) ผู้ซึ่งได้บำเหน็จบำนาญและเคยรับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับการหรือเทียบผู้บังคับการขึ้นไปมาแล้วสี่คน ให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ

2. ปัจจุบัน ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2534 ข้อ 1 (กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521) กำหนดให้ ก.ตร. ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน อธิบดีกรมตำรวจเป็นรองประธาน เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และรองอธิบดี เป็นกรรมการข้าราชการตำรวจโดยตำแหน่ง

- (2) กรรมการข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิเก้าคน ดังนี้
- (ก) ผู้ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการตำรวจในตำแหน่ง ตั้งแต่รองผู้บัญชาการหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าขึ้นไปมาแล้ว และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกรัฐสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง จำนวนหกคน ซึ่งมาจากการเลือกของข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการหรือเทียบผู้กำกับการขึ้นไป
- (ข) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งได้รับเลือกโดยคณะกรรมการข้าราชการตำรวจตาม (1) และ (2)(ก) ให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเลขานุการคณะกรรมการหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการสองคน

เมื่อกรมตำรวจปรับเปลี่ยนเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีจะมาเป็นประธานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ และอธิบดี หมายถึง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองอธิบดี หมายถึง รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจไว้ ดังเช่น

มาตรา 20 กำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการตำรวจจะมีตำแหน่งใด อยู่ในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด และต้องใช้ผู้มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างใด ยศชั้นใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ กำหนด โดยคำนึงถึง ลักษณะ หน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณ และคุณภาพของงาน (โดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2534 ข้อ 4)

มาตรา 24 กำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและความเหมาะสมของข้าราชการตำรวจผู้มีสิทธิดำรงตำแหน่งตามมาตรา 21 และเสนอแนะต่ออธิบดีเพื่อแต่งตั้งหรือคัดเลือกต่อไป หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกของคณะกรรมการคัดเลือกให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจกำหนด (โดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2534 ข้อ 6)

มาตรา 25 การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ และการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจให้ดำรงตำแหน่งใด ผู้ได้รับการบรรจุหรือได้รับการแต่งตั้งต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและยศ ตามที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจกำหนดไว้ในมาตรา 20 ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ อาจอนุมัติให้บรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการตำรวจที่มีคุณสมบัติเฉพาะต่างไปจากที่กำหนดไว้ก็ได้ เป็นต้น

3.3.3 ตำแหน่งข้าราชการตำรวจ

ตำแหน่งข้าราชการตำรวจมีดังนี้²¹

- (1) ลูกแถว
- (2) ผู้บังคับหมู่
- (3) รองสารวัตร
- (4) สารวัตร
- (5) สารวัตรใหญ่²²
- (6) รองผู้กำกับการ
- (7) ผู้กำกับการ

²¹ ตามมาตรา 8 ของพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2541 “...หากมีกฎหมายอื่นใดอ้างถึงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ก็ให้หมายถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ตามลำดับ”

²² ในทางปฏิบัติปัจจุบัน ไม่มีการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจดำรงตำแหน่งสารวัตรใหญ่แล้ว

- (8) รองผู้บังคับการ
- (9) ผู้บังคับการ
- (10) ผู้ช่วยผู้บัญชาการ
- (11) รองผู้บัญชาการ
- (12) ผู้บัญชาการ
- (13) ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (14) รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (15) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ตำแหน่งในสถานีตำรวจ

- (1) ลูกแถว
- (2) ผู้บังคับหมู่
- (3) รองสารวัตร
- (4) สารวัตร
- (5) รองผู้กำกับการ
- (6) ผู้กำกับการ

หัวหน้าสถานีตำรวจ คือ

1. ผู้กำกับการ (ทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจ)
2. รองผู้กำกับการ (ทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจ)
3. สารวัตร (ทำหน้าที่บริหารงานป้องกันปราบปราม)
4. หัวหน้าสถานีตำรวจ (เทียบเท่ารองสารวัตร)

ตำแหน่งใดจะเป็นหัวหน้าสถานีตำรวจ พิจารณาจากลักษณะหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปริมาณงานและคุณภาพของงาน รวมทั้งคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจกำหนด

3.3.4 วิธีการบรรจุแต่งตั้ง

ข้าราชการตำรวจมาจาก 2 ทางคือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยซึ่งมีวุฒิปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ โดยนักเรียนนายร้อยเมื่อศึกษาจบจะได้รับการบรรจุติดยศร้อยตำรวจตรี และไม่ต้องเข้ารับการอบรมเนื่องจากขณะศึกษาในชั้นปีที่ 4 นักเรียนต้องฝึกงานตามโรงพักต่างๆ เรียกว่าเข้าเวรคู่กับพนักงานสอบสวน และในชั้นปีที่ 3 ช่วงปิดเทอม นักเรียนนายร้อยต้องฝึกงานช่วยพนักงานสอบสวนด้วย ในส่วนของผู้ที่จบการศึกษา

ทางนิติศาสตร์ต้องเข้ารับการอบรมวิชาการตำรวจ อบรมเรื่องการปราบปราม ประมวลระเบียบการ ตำรวจที่เกี่ยวข้องคดีและไม่เกี่ยวกับคดี ฯลฯ ประมาณ 6 เดือน โดยเมื่อสอบผ่านจะได้รับการบรรจุ เป็นว่าที่ร้อยตำรวจตรี การไปประจำตามสถานีนั้นทั้ง 2 กลุ่มนี้จะบรรจุในตำแหน่งเดียวกัน อัตรา เงินเดือนเท่ากัน ไม่มีอะไรแตกต่างกัน เว้นแต่ในกรณีของอายุราชการ โดยผู้อบรมโรงเรียนนายร้อย ตำรวจจะได้อายุราชการภาพรวมทั่วไป คือ 4 ปี

ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจหรือจบการศึกษาทางนิติศาสตร์ เมื่อ เข้าปฏิบัติงานจริง จะมีข้าราชการตำรวจตำแหน่งสารวัตรหรือสัญญาบัตร 2 (สบ.2) เข้าเวรคู่กันเป็นที่ ปรีกษา โดยให้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันประมาณ 1 ปี จึงปล่อยให้ปฏิบัติหน้าที่โดยลำพังได้ (เพื่อป้องกัน การพลาดพลั้งและเกิดความเสียหายแก่ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม)²³

เมื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนประมาณ 1-2 ปี ต้องมีการอบรมพนักงาน สอบสวนระดับสัญญาบัตร 1 คือ รองสารวัตร และมีการสอบเลื่อนเป็นสัญญาบัตร 2 ก็คือ สารวัตร พนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 2 ก็ต้องเข้ารับการอบรมทำงานอีกระยะหนึ่งจึงมีการสอบแข่งขันเพื่อเลื่อนเป็นพนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 3 โดยในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดจะมีพนักงานสอบสวน สบ. 1 สบ. 2 สบ. 3 ประจำอยู่เหมือนกัน คือ

- สบ. 3 (ตำแหน่งรองผู้กำกับ) ยศพันตำรวจโท
- สบ. 2 (ตำแหน่งสารวัตร) ยศร้อยตำรวจเอก-พันตำรวจโท
- สบ. 1 (ตำแหน่งรองสารวัตร) ยศร้อยตำรวจตรี-ร้อยตำรวจเอก²⁴

ในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 มาตรา 20 (โดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2534 ข้อ 4) กำหนดให้ ตำแหน่งข้าราชการตำรวจจะมีตำแหน่งใด อยู่ในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด และต้องใช้ผู้มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไร ยศชั้นใด ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจกำหนด โดยคำนึงถึง ลักษณะ หน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณ และคุณภาพของงาน

ภายใต้บังคับมาตรา 20 การแต่งตั้งข้าราชการตำรวจดำรงตำแหน่งให้ผู้บังคับบัญชา แต่งตั้งตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ตามนัยมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 (โดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2534 ข้อ 6)

²³ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พล.ต.ต.จิระ สุทธิศรีสังข์

²⁴ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ รศ.พตอ.สมยศ โกเมนธรรมโสภณ

ในส่วนของการบรรจุข้าราชการตำรวจครั้งแรกเมื่อฝึกงานเสร็จสิ้น จะบรรจุข้าราชการกระจายไปตามตำแหน่งที่ว่างและตามความต้องการของหน่วยงานเป็นหลัก อันเป็นเรื่องการบริหารบุคคลของกำลังพล แต่ก็ให้สิทธิผู้ที่สอบได้ลำดับต้นๆมีสิทธิเลือกก่อน และในการโยกย้ายนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อข้าราชการตำรวจทำงานมาแล้วประมาณ 2-4 ปี โดยแสดงความจำนง และผู้บังคับบัญชาเห็นความเหมาะสม

ในกรณีข้าราชการตำรวจ มีความแตกต่างกับกรณีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ คือ ข้าราชการตำรวจจะก้าวหน้าในสายงานได้ตลอด ไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ในกองบัญชาการใด สามารถปฏิบัติหน้าที่ในภูมิภาคไปเรื่อยๆได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าส่วนกลางเมื่อตำแหน่งสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างจากกรณีผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการ²⁵

3.3.5 วิเคราะห์

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การบรรจุแต่งตั้งของข้าราชการตำรวจ ไม่ว่าจะในกรุงเทพมหานครหรือต่างจังหวัด จะมีพนักงานสอบสวนระดับ กบ. 1 กบ. 2 กบ. 3 ประจำอยู่เหมือนกัน ซึ่งการบรรจุครั้งแรกจะกระจายไปตามตำแหน่งที่ว่าง และตามความต้องการของหน่วยงานเป็นหลัก โดยดูความเหมาะสมในการบริหารงานบุคคล แสดงให้เห็นว่ามีการเกลี่ยบุคลากรมากกว่าผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการ

ตามระบบบริหารราชการที่มีการรวมอำนาจสู่ส่วนกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้โอกาสของความก้าวหน้าในการทำงานจึงมิได้อยู่ที่ประชาชนผู้ได้รับบริการจะเป็นผู้ตัดสิน แต่กลับอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูง จึงส่งผลให้ข้าราชการตำรวจ พยายามโยกย้ายไปอยู่ตามหน่วยงานในส่วนกลางซึ่งใกล้ชิดผู้บริหารระดับสูงมากกว่าจะอยู่ในหน่วยระดับปฏิบัติที่ใกล้ชิดประชาชน

3.3.6 บทสรุป

โครงสร้างการบริหารงานตำรวจควรที่จะได้รับการปรับปรุงในส่วนที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน โดยใช้หลักการกระจายอำนาจในการจัดโครงสร้างข้าราชการตำรวจออกเป็นตำรวจในส่วนของท้องถิ่น และตำรวจส่วนกลาง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ตลอดจนการกำหนดสายงานบังคับบัญชาที่สั้น กระชับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานมากที่สุด และส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

²⁵ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ รศ.พตอ.สมยศ โกเมนธรรมโสภณ

บทที่ 4

ประมวลผลแบบสอบถามโครงการวิจัย

“ สังคมชนบทสู่สังคมเมือง : พลวัตสู่ทศวรรษหน้า ”

ศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล

ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมือง
และสังคมชนบท

สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

หลังจากที่คณะวิจัยได้จัดทำแบบสอบถามประกอบงานวิจัย จำนวน 1,000 ชุด เพื่อให้บุคคลในหลายสาขาอาชีพ ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจ นักวิชาการ ประชาชน และข้าราชการ ช่วยกรอกแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีแบบสอบถามตอบกลับมาเป็นจำนวน 179 ชุด โดยแบ่งเป็น ผู้พิพากษา 28 ชุด พนักงานอัยการ 18 ชุด ข้าราชการตำรวจ 93 ชุด นักวิชาการ 32 ชุด ประชาชน 5 ชุด และข้าราชการ 3 ชุด

คณะวิจัยจึงได้ทำการประมวลผลแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งได้ผลดังต่อไปนี้

4.1 ประมวลผลระดับความคิดเห็นของบุคคลในแต่ละสาขาอาชีพเกี่ยวกับคำถามต่างๆ

4.1.1 กรณีผู้พิพากษา

5) ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาอาวุโสนั่งพิจารณาคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น

ระดับความคิดเห็น	อาชีพ						รวม
	ผู้พิพากษา	ตำรวจ	อัยการ	นักวิชาการ	ประชาชน	ข้าราชการ	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0	0	0	0	0	0	0
	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ไม่เห็นด้วย	4	3	3	2	1	1	14
	14.8%	3.5%	20.0%	6.3%	20.0%	33.3%	8.4%
ไม่มีความเห็น	1	9	1	5	1	2	19
	3.7%	10.6%	6.7%	15.6%	20.0%	66.7%	11.4%
เห็นด้วย	13	50	6	13	2	0	84
	48.1%	58.8%	40.0%	40.6%	40.0%	0.0%	50.3%
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	9	23	5	12	1	0	50
	33.3%	27.1%	33.3%	37.5%	20.0%	0.0%	29.9%
รวม	27	85	15	32	5	3	167
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.00%	100.0%	100.0%

4.2 ประมวลผลระดับความคิดเห็นทุกอาชีพที่มีต่อบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

4.2.1 กรณีผู้พิพากษา

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาออกต่างจังหวัดควรมีนโยบายให้มีผู้พิพากษาที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยคละกันไป	60 (35.5%)	88 (52.1%)	8 (4.7%)	8 (4.7%)	5 (3.0%)
2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานครและในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน	47 (28.0%)	91 (54.2%)	12 (7.1%)	15 (8.9%)	3 (1.8%)
3) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรมีการกำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยหากผู้พิพากษาที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามเวลาที่กำหนดก็จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือเจริญน้อยกว่าจากนั้น เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่งได้	28 (17.0%)	62 (37.6%)	36 (21.8%)	28 (17.0%)	11 (6.7%)
4) ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาเมื่อประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่จนเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่น	10 (6.0%)	26 (15.5%)	30 (17.9%)	77 (45.8%)	25 (14.9%)
5) ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาอาวุโสนั่งพิจารณาคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น	50 (29.9%)	84 (50.3%)	19 (11.4%)	14 (8.4%)	
6) การกำหนดชั้นตำแหน่งผู้พิพากษาและการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ให้ความสำคัญในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาคด้วย	110 (66.7%)	48 (29.1%)	7 (4.2%)		

4.2.2 กรณีพนักงานอัยการ

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความ เห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1) การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการออกต่างจังหวัดควร จะมีนโยบายให้มีพนักงานอัยการที่มีอาวุโสมากและอาวุโส น้อยคละกันไป	61 (37.2%)	84 (51.2%)	10 (6.1%)	6 (3.7%)	3 (1.8%)
2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งพนักงานอัยการใน สำนักงานอัยการในกรุงเทพมหานครและในแต่ละจังหวัดมีชั้น ตำแหน่งที่เสมอกัน	44 (27.0%)	87 (53.4%)	14 (8.6%)	16 (9.8%)	2 (1.2%)
3) การบรรจุแต่งตั้งแต่งตั้งพนักงานอัยการควรมีการ กำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยพนักงานอัยการ ซึ่งถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตาม เวลาแล้วหากคนก็จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือ เจริญน้อยกว่า จากนั้นเมื่อครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับ เข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่งได้	28 (17.1%)	69 (42.1%)	33 (20.1%)	26 (15.9%)	8 (4.9%)
4) ควรกำหนดให้พนักงานอัยการเมื่อประสงค์จะปฏิบัติ หน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่นาน เท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่ จังหวัดอื่น	12 (7.4%)	29 (17.9%)	28 (17.3%)	71 (43.8%)	22 (13.6%)
5) ควรเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการอาวุโสดำเนินคดีใน ศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น	46 (28.0%)	83 (50.6%)	21 (12.8%)	14 (8.5%)	
6) การกำหนดชั้นตำแหน่งพนักงานอัยการและการ บรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการควรยึดประโยชน์ของประชาชน ในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการด้วย	105 (64.0%)	50 (30.5%)	9 (5.5%)		

4.2.3 กรณีข้าราชการตำรวจ

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความ เห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1) การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจออกต่างจังหวัด ควรจะมีนโยบายให้มีข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสมากและ อาวุโสน้อยคละกันไป	69 (41.6%)	81 (48.8%)	5 (3.0%)	9 (5.4%)	2 (1.2%)
2) ควรกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจในสถานี ตำรวจแต่ละจังหวัดให้มีตำแหน่งที่เสมอกัน	44 (26.7%)	79 (47.9%)	11 (6.7%)	24 (14.5%)	7 (4.2%)
3) ควรกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่ถูกบรรจุแต่งตั้ง ไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่จนเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้อง ย้ายไปอยู่จังหวัดอื่น	16 (9.7%)	34 (20.6%)	17 (10.3%)	74 (44.8%)	24 (14.5%)
4) ควรมีการกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสไป ประจำทำงานที่สถานีตำรวจต่างจังหวัดให้มากขึ้น	40 (24.1%)	73 (44.0%)	22 (13.3%)	28 (16.9%)	3 (1.8%)
5) การกำหนดชั้นตำแหน่งข้าราชการตำรวจและการ บรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจควรยึดประโยชน์ของประชาชน ในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจด้วย	119 (71.3%)	44 (26.3%)	2 (1.2%)	1 (6%)	1 (6%)

4.3 สรุปการประมวลผลแบบสอบถามโครงการวิจัย

4.3.1 กรณีผู้พิพากษา

ในประเด็น 1) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาออกจากต่างจังหวัดควรจะมีนโยบายให้มีผู้พิพากษาที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยลงละกัน ไปนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 87.6

ในประเด็น 2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานคร และในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกันนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 82.2

ในประเด็น 3) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรมีการกำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยหากผู้พิพากษาที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามเวลาที่กำหนดก็จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือเจริญน้อยกว่า จากนั้นเมื่อครบตามเวลาที่กำหนดก็จะย้ายกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่งได้นั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 54.6

ในประเด็น 4) ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาเมื่อประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่แทนเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่นนั้น บุคคลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 60.7

ในประเด็น 5) ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาอาวุโสนั่งพิจารณาคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้นนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 80.2

ในประเด็น 6) การกำหนดชั้นตำแหน่งผู้พิพากษาและการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาดังนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 95.8

4.3.2 กรณีพนักงานอัยการ

ในประเด็น 1) การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการออกจากต่างจังหวัดควรจะมีนโยบายให้มีพนักงานอัยการที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยลงละกัน ไปนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 88.4

ในประเด็น 2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งพนักงานอัยการในสำนักงานอัยการในกรุงเทพมหานครและในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกันนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 80.4

ในประเด็น3) การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการควรมีการกำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยพนักงานอัยการที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามเวลากำหนดก็จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือเจริญน้อยกว่า จากนั้นเมื่อครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ได้นั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 59.2

ในประเด็น4) ควรกำหนดให้พนักงานอัยการเมื่อประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่นานเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นนั้น บุคคลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 57.4

ในประเด็น5) ควรเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการอาวุโสค้ำเนนคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้นนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 78.6

ในประเด็น6) การกำหนดชั้นตำแหน่งพนักงานอัยการและการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการด้วยนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 94.5

4.3.3 กรณีข้าราชการตำรวจ

ในประเด็น1) การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจออกต่างจังหวัดควรจะมีนโยบายให้มีข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยคละกันไ้ไปนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 90.4

ในประเด็น2) ควรกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจแต่ละจังหวัดให้มีตำแหน่งที่เสมอกันนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 74.6

ในประเด็น3) ควรกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่ถูกบรรจุแต่งตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่นานเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายไปอยู่จังหวัดอื่นนั้น บุคคลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 59.3

ในประเด็น4) ควรมีการกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสไปประจำทำงานที่สถานีตำรวจต่างจังหวัดให้มากขึ้นนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 68.1

ในประเด็น5) การกำหนดชั้นตำแหน่งข้าราชการตำรวจและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจด้วยนั้น บุคคลส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงร้อยละ 97.6

บทที่ 5

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบสอบถามโครงการวิจัย

" สังคมชนบทสู่สังคมเมือง : พลวัตสู่ทศวรรษหน้า "

ศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล

ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมือง และสังคมชนบท

5.1 ผู้พิพากษา

1. ผู้พิพากษาชาย อายุ 58 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าผู้พิพากษาอาวุโสต้องไม่มีอำนาจนั่งพิจารณา ควรมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และทำให้เป็นหนังสือกึ่งคดีสำนวนไว้ ในกรณีที่มีความเห็นไม่ลงรอยกับเจ้าของสำนวน

2 ผู้พิพากษาหญิง อายุ 57 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าการตั้งคำถามแสดงว่าไม่เข้าใจระบบของตุลาการ เอาไปปนเปกกับข้าราชการทั่วไป จึงทำให้แสดงความคิดเห็นได้ยาก ไม่ถูกต้องกับความประสงค์ของผู้ให้ความคิดเห็น

3. ผู้พิพากษาชาย อายุ 53 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าผู้พิพากษามีการจัดลำดับอาวุโสที่แน่นอนนำมาใช้ในการบริหารงานบุคคล และงานอื่นๆ ดังนั้น นโยบายต่างๆที่ใช้จะต้องไม่ขัดกับหลักอาวุโสด้วย ไม่อย่างนั้นหลักเกณฑ์ต่างๆจะไม่แน่นอน มีข้อยกเว้นมากมาย เป็นช่องให้เกิด Double Standard สำหรับในกรณีข้อ (1) ผู้พิพากษาที่มีอายุมาก-น้อยอาจคละกันได้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นมีกรณีให้แลกเปลี่ยนกันได้ หรือต้องอยู่ที่ศาลนั้นๆอย่างน้อย 2 ปีเป็นต้น แต่จะใช้เป็นนโยบายไม่ถูกต้อง

กรณีข้อ (2) (ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นในกรุงเทพฯ และในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน) เห็นว่าศาลชั้นต้นมีผู้พิพากษาชั้นเดียวกันอยู่แล้วคือ ชั้น 2 และ 3

กรณีข้อ (3) (การบรรจุแต่งตั้งควรมีการกำหนดจังหวัด โดยผู้พิพากษาที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดใหญ่ครบตามเวลาที่กำหนดก็จะถูกย้ายไปจังหวัดเล็กกว่า เมื่อครบตาม

เวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับมาจังหวัดใหญ่ได้อีกครั้งหนึ่ง) กรณีนี้ศาลจังหวัดเล็กไม่มีความสำคัญหรืออย่างไร

กรณีข้อ (4) (ผู้พิพากษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กนานเท่าใดก็ได้ไม่มีกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่น) กรณีนี้ ไม่เห็นด้วย เหตุที่ไม่ให้ประจําานเกินไปเพราะอาจเกิดอิทธิพลทั้งต่อตัวผู้พิพากษาเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

กรณีข้อ (5) (ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาอาวุโสนั่งพิจารณาคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น) เห็นว่าผู้พิพากษาอาวุโสมีได้ตามจำนวนที่เกษียณเท่านั้น

4. ผู้พิพากษาชาย อายุ 553 กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าการแต่งตั้งโยกย้ายผู้พิพากษา, พนักงานอัยการ, ข้าราชการตำรวจ ควรถือเอาประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ส่วนความสมัครใจของผู้พิพากษาคงจะเป็นเรื่องพิจารณาประกอบเท่านั้น และจังหวัดใหญ่ที่อยู่ห่างไกลควรมีผู้พิพากษาอาวุโสไปทำงาน ไม่ใช่กระจุกอยู่ในกรุงเทพมหานคร

5. ผู้พิพากษาชาย อายุ 59 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

ให้ความเห็นในกรณีของตำรวจไว้ว่า ตำรวจดี ๆ น่าจะได้รับการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่วงการตำรวจ

6. ผู้พิพากษาชาย อายุ 47 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจบรรจุแต่งตั้งอย่างเหมาะสมหรือประโยชน์ต่อราชการหรือประชาชนมาบรรจุแต่งตั้งตามใจชอบหรือเล่นพวก อันจะเป็นเหตุให้เกิดการวิ่งเต้นจับกลุ่มเข้าพวก แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ทำให้ผู้พิพากษาเสียความเป็นอิสระ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการอำนวยความยุติธรรม

7. ผู้พิพากษาชาย อายุ 58 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าผู้พิพากษาอาวุโสแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่เกษียณอายุแล้ว เป็นผู้มีความรู้ด้านกฎหมายและประสบการณ์มาก สมควรให้เป็นผู้ตรวจสอบสำนวน ให้คำปรึกษาแก่ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสน้อยอันจะทำให้คำพิพากษาเป็นไปโดยรอบคอบและเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น การให้ผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งมีอายุมากแล้วขึ้นนั่งพิจารณาในปัจจุบันจึงเป็นการใช้คนไม่เหมาะกับงาน เปรียบเสมือนเอาไม้สัดไปทำฟัน

8. ผู้พิพากษาชาย อายุ 473 กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 11-15 ปี

เห็นว่าแบบสอบถามควรมีรายละเอียดมากกว่านี้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง มิฉะนั้นจะทำให้ผลการวิจัยอาจจะออกมาไม่สอดคล้องกับความจริงได้

9. ผู้พิพากษาชาย อายุ 533 กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

จากคำถามข้อ 6) (การกำหนดชั้นตำแหน่งผู้พิพากษาและการบรรจุแต่งตั้งควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาด้วย) สิ่งนี้อยู่ตรงไหน ความเหมาะสมน่าจะดีกว่า หรือตัวลีนี้ออกไป เนื่องจากเมื่อเข้ามาเป็นผู้พิพากษาแล้ว ควรคิดถึงประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้งอย่างเดียว เพราะการให้ทานที่ดีที่สุดคือการให้ความยุติธรรม ดังนั้นเมื่อคำถามมีวลีนี้ปะปนอยู่ จึงไม่ตอบคำถามในข้อนี้

10. ผู้พิพากษาชาย อายุ 39 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 11-15 ปี

เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างระบบที่จะอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดมีหลายอย่าง ไม่จำกัดเฉพาะอาวุโสของผู้พิพากษาและขนาดของจังหวัด ความเข้าใจในระบบศาลทั้งระบบและหลักการแต่งตั้งโยกย้าย รวมถึงเหตุผลของหลักที่มีอยู่เดิม มีความสำคัญในการศึกษาวิจัยมาก

11. ผู้พิพากษาชาย อายุ 62 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีข้าราชการตำรวจไว้ว่า 1) การกำหนดรูปแบบใดๆก็ตามระบบที่ดีย่อมมีความสำคัญมากกว่าตัวบุคคล 2) ต้องถือเป็นหน้าที่ ที่สำคัญของบุคคลทุกคนที่จะต้องเรียนรู้การอยู่ในสังคม โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรม และความเสมอภาคขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญเหนืออื่นใดทั้งสิ้น

12. ผู้พิพากษาชาย อายุ 59 ปี ภูมิลำเนาต่างจังหวัด สถานที่ทำงานปัจจุบันกรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าควรพิจารณาให้ไปดำรงตำแหน่งที่ใดต้องนึกประโยชน์ของประชาชนและประโยชน์ของราชการเป็นหลักสำคัญ โดยให้ประชาชนในทุกท้องที่มีความรู้สึกว่าเขาได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดใหญ่-จังหวัดเล็กหรือจังหวัดที่อยู่ห่างไกล

13. ผู้พิพากษาชาย อายุ 62 ปี ภูมิลำเนาต่างจังหวัด สถานที่ทำงานปัจจุบันกรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีข้าราชการตำรวจไว้ว่า บรรจุแต่งตั้งอย่างไร ประชาชนก็ต้องถูกรีดไถอยู่นั่นเอง

14. ผู้พิพากษาชาย อายุ 59 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าศาลในต่างจังหวัด ผู้พิพากษามีความใกล้ชิดกับหัวหน้าศาลมากกว่าศาลในกรุงเทพฯ ดังนั้นผู้พิพากษาอาวุโสน้อยได้อยู่ต่างจังหวัด จะได้รับการฝึกอบรมจากหัวหน้าศาลอย่างใกล้ชิด อันเป็นผลดีแก่การทำงานในอนาคต

is. ผู้พิพากษาชาย อายุ 61 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดนครปฐม สถานที่ทำงานปัจจุบันจังหวัดกาญจนบุรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าผู้พิพากษาที่ได้รับโปรดเกล้าฯ ใหม่สมควรดำรงตำแหน่งในศาลต่างจังหวัดตามลำดับชั้นศาลที่มีปริมาณคดีน้อยและจังหวัดที่ความเจริญน้อยกว่าก่อน เพราะศาลเหล่านั้นจะมีปริมาณคดีไม่มากและคดีไม่ยาก ซึ่งเหมาะกับผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ยังน้อย ส่วนศาลใหญ่แม้จะห่างไกลกรุงเทพฯหรือศาลใกล้กรุงเทพฯ ที่มีปริมาณคดีมากๆ คดียากๆ สมควรให้ผู้พิพากษามีอาวุโสมากขึ้น ได้มานั่งพิจารณา จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น

5.2 พนักงานอัยการ

1. พนักงานอัยการชาย อายุ 51 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าความจำเป็นและความประสงค์ที่ขอประจำในต่างจังหวัดของพนักงานอัยการที่ยื่นคำขอโยกย้ายควรได้รับความสำคัญในการพิจารณาแต่งตั้งด้วย

2. พนักงานอัยการชาย อายุ 40 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 6-10?

เห็นว่าสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ดีที่สุด มันกำหนดเป็นสูตรตายตัวไม่ได้ เพียงแต่อาจกำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์เบื้องต้น ซึ่งอาจมีข้อยกเว้นได้เป็นกรณีๆ ไป เช่นเอาอัยการที่จบปริญญาเอกทางกฎหมายปกครองไปว่าความคดีอาญาที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือจังหวัดสงขลา เชียงใหม่ สดุด คงมีประโยชน์น้อยกว่าเอาไว้ในฝ่ายวิชาการ หรือสำนักงานคดีปกครอง เป็นต้น

3. พนักงานอัยการหญิง อายุ 45 ปี ภูมิลำเนาต่างจังหวัด สถานที่ทำงานกรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 11-15 ปี

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งพนักงานในต่างจังหวัดให้ไปอยู่จังหวัดเล็กก่อนจึงย้ายไปอยู่จังหวัดใหญ่นั้น ก็เพื่อให้มีประสบการณ์จากจังหวัดเล็กที่มีพลเมือง องค์กรไม่มาก มีปัญหาน้อย ถ้าให้ไปอยู่จังหวัดใหญ่ก่อน อาจทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์

4. พนักงานอัยการชาย อายุ 50 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดสมุทรปราการ สถานที่ทำงานปัจจุบันกรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการเพื่อดำรงตำแหน่งในต่างจังหวัดควรดูความสมัครใจว่าต้องการอยู่ในจังหวัดไหน ไม่ว่าจังหวัดนั้นจะเล็กหรือใหญ่ แต่หากมีผู้ขอมากกว่าจำนวนที่จะบรรจุหรือแต่งตั้ง ก็ให้ดูว่าใครอาวุโสกว่ากัน ให้แต่งตั้งผู้อาวุโสก่อน หากไม่ครบก็ว่าจะแต่งตั้งจังหวัดใกล้เคียงหรือสอบถามความสมัครใจว่า หากไม่ได้ต้องการอยู่จังหวัดไหน ส่วนในเรื่อง

ตำแหน่งในกรุงเทพฯกับต่างจังหวัดนั้น กรุงเทพฯนั้นเป็นที่ตั้งของสำนักงานส่วนกลาง ตำแหน่งต่าง ๆ ควรสูงกว่าในต่างจังหวัด

5. พนักงานอัยการชาย อายุ 56 ปี กรุงเทพมหานคร อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความคิดเห็นในส่วนผู้พิพากษาไว้ว่า ไม่ว่าจะจังหวัดเล็กหรือใหญ่ ใกล้หรือไกล กรุงเทพฯ ควรได้รับความยุติธรรมจากผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์เท่าเทียมกัน

5.3 ข้าราชการตำรวจ

1. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 45 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 16-20 ปี

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งต้องไม่มีการวิ่งเต้น เอาลูกน้องของตนเองอยู่สถานที่ที่มีรายได้มาก ยกเลิกระบบลูกน้องเลี้ยงดูนาย แสวงหาผลประโยชน์ หมุนเวียนกำลังพลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ดูแลประชาชน ไม่เป็นทาสนักการเมือง

2. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 58 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความคิดเห็นในส่วนผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ ไว้ว่า ควรให้ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ทนายความ พนักงานสอบสวน และประชาชนผู้ได้เกี่ยวข้องในกรณี มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและตรวจสอบด้วย

ในส่วนข้าราชการตำรวจแสดงความคิดเห็นไว้ว่าควรให้ประชาชนเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินผลเห็นควรให้ข้าราชการตำรวจผู้นั้นปฏิบัติราชการต่อไป หรือควรปรับปรุง หากปรับปรุงไม่ได้ผล เห็นควรให้ย้าย พร้อมกับรายงานข้อมูลที่ประพฤติดนไม่เหมาะสม

3. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 59 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่า 1) ข้าราชการตำรวจมีจำนวนมาก ประมาณ 2.4 แสนคน ปัญหาร้ายกาจที่สุดคือระบบอุปถัมภ์ ส่งผลกระทบเกิดปัญหามานานาประการติดตามมา ฉะนั้นต้องหาวิธีแก้ปัญหาดังนี้ให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติจริงๆ

2) ประชาชนไม่กลัวว่าตำรวจจะไม่มีความรู้ แต่กลัวว่าตำรวจจะเป็นคนไม่ดี (คือมีการทุจริต-ประพฤตินิยมชอบและขาดความรับผิดชอบ) เพราะฉะนั้นจึงต้องมีโครงการตรวจรับเรื่องให้ปรากฏผลที่ชัดเจน เช่น โครงการปฏิบัติธรรมของข้าราชการตำรวจ ริเริ่มระบบชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้ ก็คือบรรดาผู้ใหญ่ในระดับบริหารไม่รู้เรื่องในสิ่งเหล่านี้ พวกเขาไม่เคยรับรู้และปฏิบัติมาก่อน เขาจึงไม่เคยได้รับประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจากการปฏิบัติในพระสังฆธรรมเลย สังคมไทยเราจึงเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาหามาขาย

4. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 36 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดลพบุรี สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงาน 6-10 ปี

เห็นว่าตำรวจเป็นอาชีพที่ต้องมีพรรคพวกมาก จึงจะกำหนดชะตาชีวิตตัวเองได้ การแต่งตั้งโยกย้ายตำรวจไม่มีความเป็นธรรม มีใครยาวสาวได้สาวเอา

5. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 32 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดพิษณุโลก สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงาน 6-10 ปี

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความคิดริเริ่ม ไม่ควรคำนึงถึงเพียงแค่อาวุธหรือระบบอุปถัมภ์อย่างเดียว เพราะข้าราชการของประเทศไทยมีระบบอุปถัมภ์มากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงความสามารถ จึงทำให้ข้าราชการไทยไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 46 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

ตามข้อ 2 ในการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการในสถานีดำรวจแต่ละจังหวัดให้มีตำแหน่งที่เสมอกันนั้น เห็นว่าขึ้นอยู่กับจังหวัดนั้นมีคดีมากน้อยเพียงใด และมีประชาชนหนาแน่นเพียงใด จึงกำหนดตำแหน่ง

ตามข้อ 3 ที่ว่าควรกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่ถูกบรรจุแต่งตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กแล้วสามารถอยู่นานเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายไปอยู่จังหวัดอื่น เห็นว่าขึ้นอยู่กับความพอใจของตำรวจที่ได้รับการแต่งตั้งไปประจำ ตามปกติทุกคนต้องการไปอยู่ในพื้นที่ที่เจริญ

7. ข้าราชการตำรวจ (ไม่ใส่ประวัติ)

เห็นว่า ถ้าเป็นไปได้การบรรจุแต่งตั้งให้ข้าราชการตำรวจมียศสูงขึ้นควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน ไม่ใช่จะมีการบรรจุเพียงรุ่น หรือ 2 รุ่น แล้วเงยหางไปเลย เช่น นายดาบเลื่อนไหล เป็นนายตำรวจ เป็นต้น

8. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 40 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 11-15 ปี

แสดงความเห็นในกรณีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไว้ว่า หากให้ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการประจำอยู่เป็นเวลานานเกินกำหนด จะเกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนได้ และ

ในส่วนข้าราชการตำรวจเห็นว่า ไม่สมควรให้ข้าราชการตำรวจประจำอยู่นานเกิน 4 ปี เพราะอาจสร้างอิทธิพลในพื้นที่ประชาชนเกิดความเกรงใจ อาจเกิดความไม่ยุติธรรมต่อสังคมได้

9. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 48 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่ายังมีองค์ประกอบในการพิจารณาแต่งตั้งอีกมากมาย อาทิเช่น คำนี้ถึงความสมัครใจ ภูมิฐานะ ความรู้ความสามารถ หรือในตำแหน่งที่ตนเองมีความชำนาญเป็นพิเศษ เป็นต้น

10. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 35 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงาน 6-10 ปี

เห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจตามโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดตำแหน่งโดยวิเคราะห์กำหนดตำแหน่งตามแนวทางที่ ก.พ.กำหนด ว่าพื้นที่ใดควรมีข้าราชการตำรวจระดับใดตามความเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันข้าราชการตำรวจมีจำนวนไม่เพียงพอกับอัตราการเพิ่มของประชากรและสังคมเมือง แนวทางแก้ไขปัญหา รัฐควรให้ความสำคัญในการเพิ่มอัตรากรอบงบประมาณ และฐานเงินเดือนให้ใกล้เคียงผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ

11. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 35 ปี 8 ภูมิฐานะจังหวัดอุดรดิตถ์ สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 16-20 ปี

แสดงความคิดเห็นในกรณีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไว้ว่า ในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาและพนักงานอัยการควรบรรจุตามลำดับที่สอบได้ และคนที่สอบได้ลำดับดีควรจะมีโอกาสเลือกก่อน ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นจังหวัดที่ห่างไกลกรุงเทพฯเป็นอันดับแรก ควรจะนึกถึงครอบครัวของเขาบ้าง สำหรับการทำหน้าที่เมื่อครบวาระแล้ว ถ้าผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการท่านใดไม่ประสงค์จะย้ายกลับอีกก็ไม่สมควรจะบังคับ และการจัดผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไปปฏิบัติหน้าที่ควรจัดแบ่งเป็นภาค เช่นภาคเหนือ ได้ แต่เมื่อครบกำหนดที่จะย้ายก็สามารถที่จะย้ายกลับภูมิลำเนาได้

12. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 49 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าควรให้มีการหมุนเวียนเป็นระยะๆ ตามสถานที่ต่างๆ โดยดูประวัติการรับราชการด้วย ไม่ควรให้ซ้ำกัน อดีต-ปัจจุบัน

13. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 42 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 16-20 ปี

เห็นว่าการแต่งตั้งข้าราชการต่างๆ หากประสงค์เพื่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ควรคำนึงความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์อันดับแรกในการแต่งตั้ง และหากมีความรู้ความ

สามารถเท่าเทียมกัน ผู้อาวุโสมากกว่าควรได้รับการพิจารณาก่อน หากเท่าเทียมกันทุกด้าน ก็แล้วแต่ผู้บังคับบัญชาพิจารณา

14. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 43 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดสุพรรณบุรี สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นปัจจุบันค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ผู้ที่ทำการสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนตาม ป.วิอาญา) นั้น มีค่าตอบแทนที่ไม่สอดคล้องกับพนักงานอัยการ และผู้พิพากษา (เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม) ทั้งที่พนักงานสอบสวนคือต้นกระบวนการยุติธรรม เห็นควรให้ผู้ทำการวิจัยหยิบยกเรื่องนี้มาพิจารณา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมด้วย ถึงแม้ว่าจะมีการผลักดันคำถามทั้ง 5 ข้อดังกล่าวข้างต้นก็ตาม เพราะว่าพนักงานสอบสวนเป็นวิชาชีพพิเศษ ไม่เหมือนกับข้าราชการตำรวจฝ่ายอื่นๆ เป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน แล้วส่งพนักงานอัยการเพื่อนำสู่ศาล

15. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 38 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 11-15 ปี

เห็นว่าในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจนั้น ไม่ควรคำนึงถึงอาวุโส หากเป็นจังหวัดที่มีความเจริญมาก ควรแต่งตั้งข้าราชการตำรวจที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ คุณวุฒิ ที่สามารถนำมาซึ่งความสงบสุขของประชาชน เพื่อประโยชน์ในทางสาธารณะ มีแนวคิดเป็นของตนเอง ปรับได้ตามสภาพสังคมที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่

16. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 42 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20%

เห็นว่าควรปรับให้พนักงานสอบสวนมีความเจริญก้าวหน้า ปรบยชัั้นเป็นชึ

17. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 42 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดนครราชสีมา สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปี

แสดงความคิดเห็นในกรณีผู้พิพากษาไว้ว่า การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา ควรคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับจากการแต่งตั้ง และควรแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใกล้เคียงกับภูมิลำเนา เพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่อไป

แสดงความคิดเห็นในกรณีพนักงานอัยการไว้ว่า การขึ้นดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการนั้น ควรมิขึ้นตอนให้รัดกุม ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ผ่านงานเป็นพนักงานสอบสวนมาก่อน เมื่อมีวุฒินิติศาสตร์และสามารถเรียนจบเนติบัณฑิต ก็ให้เปิดโอกาสรับสมัครบุคคลนั้นได้เลย

แสดงความคิดเห็นในกรณีข้าราชการตำรวจไว้ว่า การบรรจุแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรคำนึงถึงภูมิลำเนาและพื้นที่ที่ประชาชนจะได้รับประโยชน์ ควรเป็นบุคคลในพื้นที่ภูมิลำเนา

เพราะส รรค์กัฒประชาชนใน^{๑๐}ที่ คื การค ึ่งตำแหน่งพนักงานสอบสวนควรมีเฉพาะตำรวจ ที่จบปริญญา ตรีสาขานิติศาสตร์บัล ะต ่านั้น จ ษาอื่นให้ทำด้านธุรการ ,จบ ปริญญา . ๑๕ศดู และตำแหน่งพนักงานสอบสวน ๓๓๓ ะรับจาก พะตำรวจที่จบนิติศาสตร์ไม่ จำเป็นต้องรับจาก บุคคลภายนอก เพราะตำรวจบุคลากรภายในก็มากพออยู่แล้ว ประชาชนบุคคลภายนอกไม่มีประสบ การณ์พอ

18. ข้าราชการตำรวจชาย อายุ 59 ปี ภูมิลำเนาจังหวัดอ่างทอง สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

เห็นว่าข้าราชการในกระบวนการยุติธรรมควรจะมีการตรวจสอบสม่ำเสมอและ สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน โดยสังคมหรือประชาชน

19. ข้าราชการตำรวจชาย กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปี ขึ้นไป

เห็นว่าตำรวจควรเป็นข้าราชการประจำอยู่ในจังหวัดใดก็จังหวัดนั้นไปตลอด จะได้ ไม่มีการวิ่งเต้นซื้อตำแหน่ง และรู้จักท้องที่ได้ดี สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพ มากกว่าระบบ ปัจจุบัน

5.4 นักวิชาการ

1. นักวิชาการหญิง อายุ 51 ปี ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร สถานที่ทำงานปัจจุบันจังหวัดนนทบุรี การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไว้ว่า ในเรื่องการบรรจุแต่งตั้งเท่าที่ประสบอยู่ไม่เห็นว่าจะมีปัญหาอย่างไร เพราะเท่าที่ดู มีลักษณะเป็นระบบคุณธรรมที่ดีอยู่แล้ว ไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพราะการเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังทำยังมีปัญหา โดยเฉพาะการโยกย้ายข้าราชการอื่นๆที่เป็นอยู่

แสดงความเห็นในคดี ข้าราชการตำรวจ ไว้ว่า ข้าราชการตำรวจทำงานแตกต่างกว่า ผู้พิพากษา หรือพนักงานอัยการ การให้ ผู้มีอาวุโสอาจดี จัดหลายเรื่อง เช่นการตรวจพื้นที่ การติดตามจับกุม ะทำความผิด

2. นักวิชาการชายอายุ 48ปี กรุงเทพ มหานครภา รศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 61 ๐

แสดงความเห็นในกรณีผู้พิพากษาไว้ว่า ควรมีการฝึกอบรมผู้พิพากษาให้มีความรู้ ในวิทยาการสาขาอื่นอีกด้วย นอกจากเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย

แสดงความเห็นในกรณีพนักงานอัยการไว้ว่า ควรมีการปรับปรุงระบบตรวจสอบของกระบวนการยุติธรรมให้โปร่งใส เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษให้มากขึ้น

แสดงความเห็นในกรณีของข้าราชการตำรวจไว้ว่า ควรปรับปรุงระบบให้มีการทำงานที่ใช้ความรู้และความสามารถจริงๆ ไม่ใช่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ เพื่อหาประโยชน์ให้ตนเอง หรือหาเงินเพื่อซื้อตำแหน่งเช่นในปัจจุบัน

3. นักวิชาการชาย อายุ 52 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 16-20 ปี

แสดงความเห็นในกรณีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไว้ว่า หากมองถึงหน้าที่แล้ว จังหวัดใหญ่หรือเล็กนั้นคดีก็ไม่ได้มีความต่างกันไปตามลักษณะของจังหวัด คดีก็มีลักษณะกันไป ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีความแตกต่างกันในการเป็นจังหวัดใหญ่หรือเล็กในหน้าที่ คงต่างกันในเรื่องของจำนวนคดีมากกว่า จึงเห็นว่าระบบการแต่งตั้งจังหวัดใหญ่หรือเล็กคงเป็นองค์ประกอบอื่นๆทางสังคม ศักดิ์ศรีหรือใดๆ มากกว่าภาระหน้าที่หลักของผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ

4. นักวิชาการชาย อายุ 58 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีข้าราชการตำรวจไว้ว่า ไม่ควรย้ายตำรวจที่ทำผิดหรือมีความประพฤติไม่ดีออกต่างจังหวัด ตำรวจเหล่านี้ควรให้อยู่ในกรม ทำงานด้านธุรการอย่างเดียว

5. นักวิชาการชาย อายุ 44 ปี ภูมิลำเนาต่างจังหวัด สถานที่ทำงานปัจจุบันกรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีของผู้พิพากษาไว้ว่า ควรให้ผู้พิพากษาอาวุโสหรือผู้มีความรู้ความสามารถนั่งพิจารณาร่วมด้วยในศาลชั้นต้น เพราะส่วนใหญ่จะใช้ผู้พิพากษาที่อาวุโสน้อย vim ประสิทธิภาพ ความชำนาญในการพิจารณาคดี ความยุติธรรมจึงผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ ทำให้เกิดปัญหาในการอุทธรณ์ ฎีกา ยังศาลสูงมาก ส่วนหนึ่งมาจากการพิจารณาพิพากษาในศาลชั้นต้นที่ขาดความแม่นยำและยุติธรรมพอ

แสดงความคิดเห็นในกรณีของพนักงานอัยการไว้ว่า อัยการควรได้รับการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม มากกว่าการแสวงหาชัยชนะ หรือการทำตามหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความยุติธรรมอันเป็นหัวใจหลัก เช่นอำนาจในการสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง การใช้ดุลพินิจที่ขาดการถ่วงดุล และปราศจากการลงโทษ กรณีที่มีการใช้ดุลพินิจในทางที่ไม่เหมาะสม เพราะหากจะถามถึงความถูกต้องย่อมเป็นไปได้ไม่น้อยมาก เพราะดุลพินิจ หากหาความผิดได้ หากไม่ละเมิดกฎหมาย ดังนั้นความเหมาะสมในการใช้ดุลพินิจจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ และลงโทษทาง

วินัยตามสมควร เช่นกรณีที่ได้เห็นได้ชัดของลูกนัการเมือง (ส.ค. 43) ที่อัยการสั่งไม่ฟ้อง เพราะเชื่อพระมากกว่าพยานเอกสาร เป็นต้น

6. นักวิชาการชาย อายุ 66 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุการทำงาน 20 ปีขึ้นไป

แสดงความเห็นในกรณีของข้าราชการตำรวจไว้ว่า ควรให้ตำรวจของจังหวัดใดก็เป็นตำรวจของจังหวัดนั้น โดยการรับเงินเดือนและการปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้การกำกับของผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่หน่วยสอบสวนกลาง และหน่วยปฏิบัติการชายแดน

5.5 ประชาชน

1. ประชาชนชาย อายุ 33 ปี กรุงเทพมหานคร การศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงาน 6-10 ปี

แสดงความเห็นในกรณีผู้พิพากษาไว้ว่า การโยกย้ายในตำแหน่งตุลาการไม่ค่อยประสบปัญหาในการทำงานมากนัก การโยกย้ายหากไม่บ่อยเกินไป เช่น 4 ปีต่อครั้ง น่าจะเหมาะสม การโยกย้ายจังหวัดใด ที่ใด เป็นไปตามความเหมาะสมและความสามารถของบุคคลจะดียิ่งกว่าตามกฎตำแหน่งว่าง

แสดงความเห็นในกรณีของพนักงานอัยการไว้ว่า การโยกย้ายพนักงานอัยการยังไม่อาจเป็นไปตามความประสงค์และความสามารถของบุคคลากรมากนัก น่าจะมีการจัดการในเรื่องการโยกย้ายให้เหมาะสมกับตำแหน่งมากยิ่งขึ้น

แสดงความเห็นในกรณีของข้าราชการตำรวจไว้ว่า กลไกการขึ้นสู่ตำแหน่งยังไม่มีมาตรฐาน การผูกพันกับผลประโยชน์ของการโยกย้ายยังมีสูงอยู่ การโยกย้ายหรือขึ้นสู่ตำแหน่งน่าจะให้เป็นไปตามความประสงค์ และโดยคณะกรรมการระดับอื่นๆ ที่มีใช้ กตร.ทั้งหมด เห็นชอบในทุกระดับ

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการประมวลผลแบบสอบถามโครงการวิจัย จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับปรุงการกำหนดชั้นตำแหน่งและการบรรจุแต่งตั้งของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบทให้มีอาวุโสมากและน้อยคละกันไป ตำแหน่งต่างๆในหน่วยงานของเมืองและชนบทในกระบวนการยุติธรรมควรมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน ตลอดจนยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเป็นหลัก

ดังนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่าหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการปรับปรุงให้มีการทำงานร่วมกัน เชื่อมโยงประสานกัน และการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมควรเปลี่ยนหรือเพิ่มแนวคิดโดยให้คำนึงประโยชน์ของประชาชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการแต่งตั้งโยกย้ายด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งตั้งโยกย้ายของผู้พิพากษา เพื่อให้เป็นกระบวนการที่สามารถอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมเมืองและสังคมชนบท อันเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 75 ที่ได้กำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมไว้ว่า “ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย กู้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ”

นอกจากนี้ ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมเป็นปัญหาในเชิงระบบและโครงสร้างที่ต้องเข้าใจความเชื่อมโยงของระบบงานยุติธรรม ดังนั้นในการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมจึงควรมีปรัชญาในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีทิศทางเดียวกัน มีคณะกรรมการพิจารณาประชุมร่วมกัน มีการศึกษาปัญหาท้องที่ของตนและองค์กรเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในแต่ละท้องที่ ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท ให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

กระบวนการยุติธรรมที่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อยุติข้อพิพาทอย่างเสมอภาคและสามารถจัดสรรสิทธิประโยชน์ของบุคคลได้อย่างเป็นธรรม จะนำมาซึ่งสังคมที่มีความยุติธรรม อันเป็นพื้นฐานของการปกครองประเทศภายใต้หลักนิติรัฐ

บรรณานุกรม

กฎหมาย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 49 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. 2521

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2521

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2540

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2539

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ระเบียบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายแต่งตั้ง และการเลื่อนเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2545

หนังสือ

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ทิศทางกระบวนการยุติธรรมไทยในศตวรรษใหม่ กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2543

กุลพล พลวัน การบริหารกระบวนการยุติธรรม กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม 2544

แจ่มชัย ชูติวงศ์ การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช 2529

ประเสริฐ เมฆมณี การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช 2529

สุพจน์ สุโรจน์ การบริหารงานยุติธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช 2529

วารสาร

กมลวิทย์ โสภิกุล “กระบวนการยุติธรรมในสหัสวรรษหน้า : มุมมองนักวิชาการ” ดุลพาท 46.2

(กรกฎาคม-ธันวาคม) 2542





ภาคผนวก



แบบสอบถามโครงการวิจัย

“ สังคมชนบทสู่สังคมเมือง : พลวัตสู่ทศวรรษหน้า ”

ศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล

ความเหลื่อมล้ำของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในสังคมเมืองและสังคมชนบท

สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร ต่างจังหวัด (จังหวัด _____)
4. สถานที่ทำงานปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร ต่างจังหวัด (จังหวัด _____)
5. สถานภาพสมรส โสด สมรส อื่นๆ
6. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
7. อาชีพ ผู้พิพากษา พนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ
 นักวิชาการ ประชาชน

8. อายุการทำงานในตำแหน่งหน้าที่

น้อยกว่า 5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

16-20 ปี

20 ปีขึ้นไป

ส่วนที่สอง กรุณาแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามทุกข้อ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆต่อไปนี้

1. ผู้พิพากษา

การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษานั้น มีแนวปฏิบัติว่าผู้พิพากษาที่ได้รับโปรดเกล้าฯใหม่จะต้องไปดำรงตำแหน่งในศาลต่างจังหวัดก่อน โดยมีการจัดเรียงลำดับชั้นศาลที่มีตำแหน่งว่างไว้ตั้งแต่ศาลจังหวัดที่ห่างไกลกรุงเทพฯมากที่สุดมาจนถึงศาลจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯมากที่สุด ท่านมีความเห็นอย่างไรในคำถามข้างล่างนี้

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
<p>1) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาออกต่างจังหวัดควรจะมีนโยบายให้มีผู้พิพากษาที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยคละกันไป</p> <p>2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานครและในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน</p> <p>3) การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรมีการกำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยหากผู้พิพากษาที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามเวลาที่กำหนดก็ จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือเจริญน้อยกว่าจากนั้น เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่งได้</p> <p>4) ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาเมื่อประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่นานเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่น</p> <p>5) ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาอาวุโสนั่งพิจารณาคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น</p> <p>6) การกำหนดชั้นตำแหน่งผู้พิพากษาและการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาด้วย</p>					

ข้อเสนอแนะ

พนักงานอัยการ

หลักเกณฑ์การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการในปัจจุบัน มีหลักเกณฑ์กำหนดให้พนักงานอัยการทุกคนต้องออกไปรับราชการต่างจังหวัด เมื่อขึ้นเป็นพนักงานอัยการชั้น2 และ พนักงานอัยการชั้น4 ท่านมีความเห็นในคำถามข้างล่างนี้อย่างไร

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1) การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการออกต่างจังหวัดควรจะมีนโยบายให้มีพนักงานอัยการที่มีอาวุโสมากและอาวุโสน้อยคละกันไป					
2) ควรกำหนดให้ชั้นของตำแหน่งพนักงานอัยการในสำนักงานอัยการ ในกรุงเทพมหานครและในแต่ละจังหวัดมีชั้นตำแหน่งที่เสมอกัน					
3) การบรรจุแต่งตั้งแต่งตั้งพนักงานอัยการควรมีการกำหนดจังหวัดใหญ่และมีความเจริญมาก โดยพนักงานอัยการที่ถูกบรรจุแต่งตั้งในจังหวัดดังกล่าวนี้ปฏิบัติหน้าที่ครบตามเวลาที่กำหนดก็จะถูกย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นที่เล็กกว่าหรือเจริญน้อยกว่า จากนั้นเมื่อครบตามเวลาที่กำหนดจึงจะย้ายกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่อีกครั้งหนึ่งได้					
4) ควรกำหนดให้พนักงานอัยการเมื่อประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่นานเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้องย้ายออกไปอยู่จังหวัดอื่น					
5) ควรเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการอาวุโสดำเนินคดีในศาลต่างจังหวัดให้มากขึ้น					
6) การกำหนดชั้นตำแหน่งพนักงานอัยการและการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการควรยึดประโยชน์ของประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการด้วย					

ข้อเสนอแนะ

ข้าราชการตำรวจ

การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจนั้นมีการบรรจุในส่วนกลางและต่างจังหวัดคละกันไปแล้วแต่นโยบาย, ตำแหน่งที่ว่าง ตลอดจนพิจารณาการขาดแคลนในแต่ละพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่สอบสวนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะมีตำแหน่งที่เหมือนกัน ท่านมีความเห็นในคำถามข้างล่างนี้อย่างไร

เรื่อง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความ เห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1) การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจออกต่างจังหวัด ควรจะมีนโยบายให้มีข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสมากและ อาวุโสน้อยคละกันไป					
2) ควรกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจในสถานี ตำรวจแต่ละจังหวัดให้มีตำแหน่งที่เสมอกัน					
3) ควรกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่ถูกบรรจุแต่งตั้ง ไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเล็กหรือจังหวัดห่างไกลแล้ว สามารถอยู่จนเท่าใดก็ได้ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้ต้อง ย้ายไปอยู่จังหวัดอื่น					
4) ควรมีการกำหนดให้ข้าราชการตำรวจที่มีอาวุโสไป ประจำทำงานที่สถานีตำรวจต่างจังหวัดให้มากขึ้น					
5) การกำหนดชั้นตำแหน่งข้าราชการตำรวจและการ บรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจควรยึดประโยชน์ของประชาชน ในการได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ มีความเป็นธรรมในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจด้วย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ถอดเทปการสัมภาษณ์บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ถอดเทปการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฒ นกร

(วันที่ 20 ธันวาคม 2545)

รศ. ดร. กมลชัย หัวข้อวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการยุติธรรมในต่างจังหวัดที่ห่างไกลกับในเมืองว่าประชาชนมีความสัมพันธ์กับกระบวนการยุติธรรมอย่างไรบ้าง ได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมจากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ nia ราชทัณฑ์ อย่างไร

เราตั้งสมมติฐานว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทได้รับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมจากบุคลากรที่มีประสบการณ์ อาวุโส ค่อนข้างน้อย เมื่อบุคลากรนี้อาวุโสมากขึ้นก็จะได้รับการแต่งตั้งเข้าปฏิบัติหน้าที่ในเมืองที่ใหญ่หรือในกรุงเทพฯ และระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยรวมศูนย์อำนาจอยู่ในศูนย์กลาง ทั้งตำรวจ อัยการ แล้วก็ศาล มีการบรรจุแต่งตั้งส่งมาจากส่วนกลางทั้งสิ้น ถ้ามองศาลที่เรียกว่าศาลรอบนอก เช่น แม่ฮ่องสอน ไซยา แม่สะเรียง แม่สอด หรือเบตง ประชาชนจะรู้สึกว่าคุณทำงานในกระบวนการยุติธรรมมาปีหนึ่ง หรือ 6 เดือน แล้วก็ย้ายไป แล้วก็ส่งคนใหม่มา ทำให้เขารู้สึกว่าคุณดีเขาก็มีความสำคัญ เทียบเท่ากับคดีในเมือง โดยเฉพาะอาญาบางคดี อาจจะมีความยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าในเมือง แต่คนที่มาวินิจฉัยเบื้องต้นเป็นคนที่มีประสบการณ์ค่อนข้างน้อยในกระบวนการยุติธรรม

วันนี้ขอความอนุเคราะห์อาจารย์อธิบายถึงกระบวนการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการที่ไปอยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งอยากให้พูดถึง ตำแหน่งก่อนว่า ตำแหน่งของพนักงานอัยการในกรุงเทพฯ กับในต่างจังหวัดเหมือนกันไหม คดีในศาลชั้นต้นข้าราชการอัยการในระดับใดที่รับผิดชอบสำนวนในกรุงเทพฯ ในจังหวัดใหญ่ ๆ กับอัยการที่อยู่ตามหัวเมืองไกล ๆ ตัวตำแหน่งของระบบของอัยการกำหนดไว้ต่างกันหรือไม่ การบรรจุจะบรรจุผู้มีประสบการณ์มากน้อยอย่างไร

ศ. ดร. คณิต จริง ๆ แล้ว การบริหารงานกระบวนการยุติธรรม อัยการกับผู้พิพากษาเทียบกันได้ เรียกว่าบรรจุทุกคนเข้าส่วนกลาง แล้วส่งไปหาประสบการณ์ภายนอก

ซึ่งในความเป็นจริงประสบการณ์ภายนอกก็ไม่ได้เหมือนกันทุกจังหวัด บางจังหวัดก็น้อยมาก ถ้าจะยกตัวอย่าง เช่น ปักษ์ใต้ อัยการที่ไปอยู่ปักษ์ใต้สัก 2 ปี ที่นครศรีธรรมราช เขาเก่ง แต่ขณะเดียวกัน ถ้าไปอยู่ตะกั่วป่าก็แย่ เพราะฉะนั้นจุดหนึ่งที่เราส่งไปฝึกอบรมหาประสบการณ์ อัยการบางคนอยู่ในจังหวัดเล็ก ๆ นานก็อาจไม่มีความชำนาญในการดำเนินคดี นี่เป็นจุดด้อย

ในขณะที่เดียวกัน คนที่อยู่ในส่วนกลางปกติเดิมจะเอาคนที่อาวุโสมากคือไม่มีตำแหน่งในต่างจังหวัดให้ลงแล้ว เข้ามาส่วนกลาง แต่พอมายู่ในส่วนกลางแล้วความรับผิดชอบไม่เหมือนกัน อย่างอยู่ต่างจังหวัดอัยการจังหวัดก็สามารถสั่งได้ทุกอย่าง แต่มาส่วนกลางในอคิดคล้าย ๆ จะมาเริ่มใหม่ คืออำนาจก็จะลดลง

ในยุคสมัยผม ก็ต้องปรับปรุงว่าถ้าตำแหน่งไหนมีตัวตำแหน่งไม่เท่ากับการสั่งคดีก็มีเกณฑ์ แต่คนที่ทำหน้าที่บริหารก็ต้องรับหน้าที่บริหาร ในยุคที่ผมอยู่ ความแตกต่างระหว่างอำนาจในการสั่งคดี หัวเมืองกับกรุงเทพฯ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ในอคิดมีความแตกต่างกันมาก

รศ.ดร.กมลชัย ตำแหน่งอัยการที่บรรจุในต่างจังหวัด เช่น สำนักงานอัยการเบตง หรือแม่ฮ่องสอน จังหวัดไกล บรรจุอย่างไร

อ.ดร.คณิต คือ สมัยผมรับราชการ ให้อยู่กรุงเทพฯ อย่างน้อย 2 ปี แล้วก็ส่งออกไปต่างจังหวัดก็จะ เป็นรองอัยการจังหวัด อยู่ในกรุงเทพฯ ในกรุงเทพฯจะมีคดีเยอะ คาดหมายว่าอยู่ 2 ปี ก็จะมีศักยภาพ ในกรุงเทพฯ เรียกว่า อัยการผู้ช่วย 1 ปี เมื่อพ้นการฝึกอบรมก็จะเป็นตำแหน่ง อัยการประจำกอง (ชั้น 2) และอัยการประจำกอง ผมให้อยู่อีก 1 ปี แล้วก็เลื่อนให้เป็นอัยการ ประจำกรม อัยการประจำกรม เทียบเท่ากับรองอัยการจังหวัด (ชั้น 3) เพราะฉะนั้นทุกจังหวัดจะมี ระดับรองอัยการจังหวัด ไม่มีอัยการผู้ช่วย

รศ.ดร.กมลชัย อาจจะถูกได้หรือเปล่าว่า พนักงานอัยการที่อยู่ตามหัวเมือง ความรู้สึกของประชาชนย่อมเหมือนคนแปลกหน้า เพราะ 1. ไม่ใช่บ้านเกิดเขา ถ้าเป็นบ้านเกิดเขาลงไม่ได้ 2. ถ้าไม่มีครอบครัวอยู่ ก็จะอยู่เฉพาะวันทำงาน เข้าจันทร์มาทำงาน เย็นวันศุกร์ก็กลับไปเยี่ยมบ้าน

ศ.ดร.คณิต ปัจจุบันเป็นลักษณะนี้ แต่เมื่อเดิมที่ผมเข้ามาอยู่ใหม่ เราไม่ได้ลงในจังหวัดพื้นที่นั้นก็จริง หลักอัยการสมัยก่อนพยายามย้ายคนพื้นที่เพจจริงไปอยู่ในอาณาบริเวณอย่างผมที่ลงได้ ส่วนใหญ่เป็นคนภาคใต้ คนอีสานก็ไปอีสาน คนเหนือก็ขึ้นเหนือ แล้วก็วนเวียนอยู่แถวนั้น จากจังหวัดนั้นไปจังหวัดนี้ในภูมิภาค

แต่สำหรับคนภาคกลางไม่แน่ ไปที่ไหนก็พอกัน นี่คือสภาพที่มันเกิด

รศ.ดร.กมลชัย การโอนย้ายบ่อย เช่น 2 ปี ส่วนวนที่ค้างอยู่ก็ต้องมีการโอนค่อให้ไปยังพนักงาน อัยการคนใหม่ที่มาแทน ทำให้จำนวนหนึ่งอาจทำโดยพนักงาน 2 คน หรือบางที 3 คน ดังนั้น จำนวนที่ทำโดยพนักงานอัยการ 2-3 คน การดูแลจำนวนก็จะไม่ค่อยดีนัก พูดอย่างนี้ได้ไหม

ศ.ดร.คณิต ผมคิดว่าพูดตรงๆ อย่างนี้ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับคนมากกว่า ส่วนวันที่เรารับมาเราก็ต้องดู ยังอยู่ระหว่างการสอบพยาน เราจะต้องศึกษามาก

รศ.ดร.กมลชัย แต่ปัญหาของพนักงานอัยการ หลังจากเสร็จคดีแล้ว พนักงานอัยการปัจจุบันมักไม่ค่อยแถลงปิดคดี เพราะฉะนั้นส่วนใหญ่เสร็จที่พนักงานอัยการคน 2-3 ต่างจากผู้พิพากษาที่คู่ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงสำนวนสุดท้าย

ศ.ดร.คณิต ของอัยการมีรายงานคดี คือถ้าคนที่เราไปแทน เขาเป็นคนขยัน จะบันทึกไว้ให้หมด เราอ่านรายงานการคดีก็จะรู้เลยว่าคดีนี้สืบคดีได้ความว่าอย่างไร ส่งเอกสารอะไรบ้าง คนที่ไปรับงานก็จะอ่านรายงานคดี เพราะจะบันทึกรายละเอียด สิ่งเหล่านี้ในสมัยผม ผมก็เอามาพิจารณา เช่นบางคนจดยานคดีสั้น แสดงว่าไม่ได้สนใจ ก็เอามาเป็นข้อมูลว่าคนนี้มี ความขยันหมั่นเพียรหรือไม่ เนื่องจากคดีไม่ได้จับที่คนหนึ่งแต่อาจจับที่คนอื่น แล้วคนอื่นก็ต้องมานั่งอ่าน เราจึงดูส่วนนี้เป็นจุดหนึ่งในการพิจารณา

รศ.ดร.กมลชัย ถ้าสมมติว่ามีประชาชนที่เขาอยู่ในเขตชนบท เช่น แม่ฮ่องสอน ทองผาภูมิ ไซยา เบตง ถ้าเขาตั้งคำถามว่าการบริหารงานบุคคลอย่างนี้ รวมทั้งการกำหนดอัตราของพนักงานอัยการ ที่มารับคดีในส่วนภูมิภาค ชนบทกับส่วนกลาง ที่มันเหลื่อมล้ำกันส่วนหนึ่ง และการบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการที่มีประสบการณ์น้อยไปอยู่รอบนอก และให้สิทธิที่จะเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ จะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำกัน ถ้าเขาตั้งคำถามอย่างนี้ การปฏิบัติของรัฐในส่วนพนักงานอัยการข้าราชการชั้นผู้น้อยหรือไม่ เพราะไม่เสมอภาคกันสำหรับประชาชน หากเขาตั้งคำถามขึ้นมา ไม่ทราบว่าคุณอาจารย์เห็นอย่างไร หากเขามองว่าเขาไม่ได้รับความเสมอภาค อยู่ในกรุงเทพฯ เขาได้รับการปฏิบัติจากพนักงานอัยการที่มีตำแหน่งสูงและมีประสบการณ์มากกว่า

ศ.ดร.คณิต อาจมีมุมมองได้ว่า การที่อัยการไม่มีความชำนาญอาจทำให้คดีถูกยกฟ้องได้ง่าย

รศ.ดร.กมลชัย ในตัวส่วนรวมมาตรฐานความถูกต้องในคดี ประสิทธิภาพในการสั่งคดี ถ้าเขาประสบการณ์เป็นตัวตั้ง มีความเสมอภาคหรือไม่

ศ.ดร.คณิต ถ้าเขาประสบการณ์เป็นตัวตั้งนั้น อาจจะใช่ว่าไม่มีความเสมอภาคแต่ไม่ใช่จุดนี้ มันต้องดูความเอาใจใส่ของแต่ละคน หมายถึงว่าถ้าคนที่สนใจทำงานหาความรู้ ก็จะไม่ต่างกัน

รศ.ดร.กมลชัย ระบบราชการไทยมีระบบส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ส่วนกลางก็มักจะส่งข้าราชการไปส่วนภูมิภาคไกลๆ อวูโสมากหน่อยก็ได้สิทธิย้ายเข้ามาใกล้ๆ ทุกหน่วยงาน แต่บางหน่วยงาน ประสบการณ์ไม่ใช่เรื่องสำคัญนัก ยกตัวอย่างเช่นเจ้าหน้าที่สรรพากร เขาคิดคำนวณไปตาม พิกัดอัตราภาษี .เจ้าพนักงานที่ดินก็จดทะเบียนสิทธิเหมือนกัน ไม่ต้องใช้ประสบการณ์มากมายนัก แต่กระบวนการยุติธรรมต้องอาศัยประสบการณ์ค่อนข้างมาก ถ้าเอาจุดนี้เป็นข้อพิจารณาก็จะเห็นความเหลื่อมล้ำ เพราะเหตุว่าการพิจารณาการแต่งตั้งเราไม่ได้ดูหลักความเสมอภาคที่ประชาชนจะได้รับ แต่เราดูเฉพาะการเสี่ยสละของพนักงานอัยการ และศาล ที่ครั้งหนึ่งเคยเสี่ยสละ ซึ่งเป็นธรรมเนียมเฉพาะตัวผู้ปฏิบัติงาน แต่ไม่ได้ดูผู้ใช้บริการคือประชาชน หากสรุปเช่นนี้พอได้ไหม

ศ.ดร.คณิต ถูกต้อง เพราะวาระบบราชการเป็นอย่างนี้จริงๆ แล้ว เราควรกำหนดตำแหน่งไว้ เมื่อตำแหน่งไหนว่าง เช่น เมื่อตำแหน่งชั้น 3 ว่าง ก็เอาคนชั้น 3 ไปลง แต่เนื่องจากการศึกษาของเรามันไม่ได้เสมอภาค ทุกคนก็อยากอยู่ในที่ที่มีความเจริญในด้านของสุขภาพ การศึกษาของบุตร ไม่ได้เหมือนบางประเทศที่มีการกระจายอำนาจจริงๆ ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองใหญ่กับ เมืองเล็กมีน้อยมาก

รศ.ดร.กมลชัย องค์กรอัยการที่เป็นหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีตำรวจ,อัยการ,ศาล และราชทัณฑ์ องค์กรอัยการจะสัมผัสกับประชาชนน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือเปล่า ยกตัวอย่างเช่น ถ้าตำรวจไปจับคนร้าย สอบพยาน แล้วส่งสำนวนให้อัยการ พนักงานอัยการก็จะสัมผัสสำนวนมากกว่า ศาลก็จะสัมผัสกับประชาชนค่อนข้างมากเพราะต้องพิจารณาคดี ราชทัณฑ์ก็เข้าไปสัมผัสกับบรรดาผู้ต้องหา ทั้ง 4 องค์กรนี้พูดได้ไหมว่าอัยการสัมผัสกับประชาชนค่อนข้างน้อยกว่าอีก 3 หน่วยงาน

ศ.ดร.คณิต ถ้ามองเฉพาะด้านอาญาก็ไม่ต่างกัน ถ้าแตกต่างกันน้อยไม่ใช่สาระสำคัญ

รศ.ดร.กมลชัย เพราะผมเห็นว่า คนที่เป็นคนใช้เวลาไปหาหมอ เจอหมอที่รักษาเขายังหนุ่มอยู่ เขาก็ไม่แน่ใจว่าเชี่ยวชาญรึเปล่า ถ้าไปหาหมอที่มีอวูโสมาก ก็จะรู้สึกไว้วางใจมากกว่า ในทำนองเดียวกันคนที่เป็นคู่ความ เวลาเข้าไปในห้องพิจารณาคดีหากพบบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่อวูโสน้อย เขาก็รู้สึกไม่ค่อยศรัทธาเท่าไรหรอก แต่ถ้าผู้ที่มีอวูโสมากๆ เขาก็รู้สึกว่าคดีเขาได้รับความเป็นธรรมมากกว่า หากมองในทางจิตวิทยา

ศ.ดร.คณิต มันเป็นอย่างนั้น

รศ.ดร.กมลชัย ระบบกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะศาลได้มีการปรับใหม่โดยไล่ผู้พิพากษาอาวุโสขึ้นไปศาลสูง ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา คงเหลือแต่ผู้พิพากษาที่ใหม่ ๆ ที่เพิ่งบรรจุแต่งตั้ง อายุราชการสัก 10 กว่าปี ก็จะอยู่ในศาลชั้นต้น รวมทั้งอธิบดี ดังนั้นเมื่อประชาชนมาติดต่อราชการที่ศาล ไม่ว่าจะเป็นคู่ความ ผู้ร้องสอด หรือผู้ร้องก็ตี ก็จะพบแต่ผู้พิพากษาอาวุโส น้อย ความศรัทธาก็จะน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วเขาเอาผู้พิพากษาที่อาวุโสมา ๆ มีความเชี่ยวชาญในการฟังข้อเท็จจริง มาพิจารณาในศาล ไม่ทราบว่าคุณอาจารย์มีความเห็นอย่างไร

ศ.ดร.คณิต ก็ถูก คือของเรารู้สึกว่าคนที่ทำงานที่รับผิดชอบ คือคนที่กำลังสร้างสมประสบการณ์ แต่พอประสบการณ์เหลือเพื่อแล้วมันเกือบจะไม่ได้ใช้งาน อัยการบางตำแหน่งมันสูงจริง แต่งานน้อย แต่คนที่ เป็นอัยการจังหวัด มีความรับผิดชอบมาก ก็เอาคนที่กำลังสร้างสมประสบการณ์มาทำ ถ้าเราบอกว่ามีความเหลื่อมล้ำตรงนี้น่าจะถูก

รศ.ดร.กมลชัย แล้วเราจะแก้อย่างไร

ศ.ดร.คณิต ผมคิดว่าไม่ได้แก้เฉพาะกระบวนการยุติธรรมอย่างเดียวแต่ต้องแก้ทั้งหมด ทั้งระบบราชการ คือการกระจายอำนาจ กระจายคดีของเรารุงเทพฯยังเป็นศูนย์รวม และควรมุ่งที่ผู้รับบริการ ในสมัยผม ก็ปรับปรุงสำนักคดีให้มีอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา และอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง เพื่อให้ตำแหน่งใหญ่ไปอยู่รอบนอก ถ้าเป็นไปได้คนที่ เป็นอัยการจังหวัดไม่ควรต่ำกว่าในกรุงเทพฯ ลักษณะงานอัยการเป็นงานบริหารส่วนหนึ่ง ไม่ใช่ทำคดีอย่างเดียว คนมีความรู้สึกว่าการเข้ากรุงเทพฯ ไม่ค่อยมีอะไร บริหารงานก็น้อย แต่อยู่ในต่างจังหวัดยังมีงานให้บริหาร มีการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นที่ปรึกษา เพราะฉะนั้นอัยการจังหวัดควรเอาคนที่อาวุโสสูงสุดไปอยู่ และควรเป็นระดับที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชื่อถือได้

ในการแก้ปัญหา ถ้าจะแก้ให้ถูก ในขณะนี้ระบบเรา อัยการสูงสุด คือตัวเจ้าของอำนาจแท้ๆ อัยการทั้งหลายเป็นผู้รับมอบอำนาจ ถ้าเราจะแก้ไขกระบวนการยุติธรรมเราจะต้องตัดขาด และคุณโยบายน

อัยการแต่ละเขตจะต้องรับผิดชอบอยู่ตรงนั้น ไม่มีโอกาสเข้ามากรุงเทพฯ หัวหน้าใหญ่ของอัยการแต่ละคนต้องรับผิดชอบบริหารในพื้นที่ตนเอง แต่เราต้องมีหน่วยนโยบาย การบริหารของเราเป็นแบบรวมศูนย์ เพราะฉะนั้นคนกรุงเทพฯ ก็จะขึ้นหมด ต่างจากในเขตต่างจังหวัดต้องเข้ามาในกรุงเทพฯ ก่อนถึงจะขึ้นได้ ซึ่งมันไม่ทำให้เกิดการบริหารงานที่ดี เราควรแยกเด็ดขาดว่า แต่ละเขตควรมีการบริหารงานตามนโยบายอย่างไรบ้าง

ในสมัยเป็นอัยการสูงสุด จึงพยายามคิดว่าควรควบคุมโดยใช้เทคโนโลยี โดยใช้

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วราชอาณาจักร ผมตั้งหลักว่า อัยการพิเศษประจำเขต หรืออธิบดีประจำเขต เข้ามาที่เขต ต้องสามารถทราบความเป็นไปของเขต อย่างน้อยเข้ามาต้องทราบปัญหาทั่วราชอาณาจักร เพราะจะมีรายงานคดีเข้ามา เป็นการแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง แม้จะรวมศูนย์อย่างเคย แต่อย่างน้อยก็ทำให้รู้ปัญหา จะได้ส่งคนไปแก้ไข

อ.ธานี เมื่อเกิดคดีขึ้น อัยการประสบการณ์มาก-น้อย ในกรุงเทพฯ จะดูจำนวนในลักษณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นหากมีการโยกย้ายอัยการมา หากมาดูจำนวนก็สามารถปฏิบัติต่อประชาชนในลักษณะเดียวกันได้

รศ.ดร.กมลชัย หากมองในทางคดี ก็ไม่ต่างกันมากเพราะอัยการอาวุโสค่อนข้างน้อยเขาอาจทำงานละเอียดก็ได้ แต่ถ้ามองโดยถัวเฉลี่ยคนก็ต้องเชื่อและศรัทธากับกลุ่มอัยการที่ประสบการณ์มากกว่า เหมือนไปหาหมอเราก็จะเชื่อหมอที่มีวิทยุคุณวุฒิมากกว่า นี่เป็นการมองในภาพรวม แต่ถ้ามองในรายบุคคลก็เป็นไปได้ว่าอัยการที่อาวุโสมากเขาจะเกี่ยวข้องทำงาน ทำงานลวกๆ ในขณะที่อัยการอาวุโสน้อยทำงานละเอียด

ศ.ดร.คณิต เคยมีปรากฏการณ์อัยการซึ่งมีอาวุโสมาก ว่าความไม่เป็น เพราะไปอยู่จังหวัดเล็ก สัมผัสคดีน้อย พอไปเจอคดีใหญ่ก็เสร็จเลย

ผศ.ดร.อภิญา ถ้าเทียบแล้วต่างจังหวัดอัยการจะมาใหม่ประสบการณ์น้อย ส่วนนายความต่างจังหวัด จะมีประสบการณ์สูง เพราะเขาจะอยู่ในพื้นที่ เพราะฉะนั้น คดีต่างๆ จะมีโอกาสที่นายความจะชนะคดีมากกว่ารีเปล่า

ศ.ดร.คณิต ถ้าดำเนินคดีตรงไปตรงมาก็จะไม่เป็นอย่างนั้น คือ นายความที่อยู่นานจะดีกว่า แต่ถึงแม้อัยการจะอาวุโสน้อย หากมีประสบการณ์ในระดับหนึ่งก็ไม่น่ามีปัญหา

ถอดเทปการสัมภาษณ์ท่านโชติช่วง ทัพวงศ์

ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

(วันที่ 18 มกราคม 2546)

ท่านโชติช่วง ในข้อ 1. กระบวนการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาไปรับราชการในต่างจังหวัด ตำแหน่งของผู้พิพากษาในกรุงเทพฯและในต่างจังหวัดเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

ก่อนอื่นต้องเรียนก่อนว่าศาลต่างจังหวัดกับกรุงเทพฯต้องเรียกว่าเป็นศาลชั้นต้น เพราะว่าตอนนี้ศาลสูงส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพฯเกือบทั้งหมด และในข้อ 2. สัมพันธ์กับข้อหนึ่งคือ การบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาในกรุงเทพฯและในต่างจังหวัดมีการบรรจุผู้มีประสบการณ์มากน้อยอย่างไร ผมคิดว่ามันรวมอยู่ในข้อเดียวกันได้ คือการคัดเลือกเข้าเป็นบุคลากรจะมีระบบการคัดเลือกด้วยการสอบเข้าไปเป็นผู้พิพากษา โดยกำหนดคุณสมบัติต่างๆ เช่นเรื่องของอายุ เรื่องของประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพ เข้ามาเป็นเกณฑ์ในการแต่งตั้ง และอายุที่ต่ำสุดของผู้พิพากษาในตอนนี้เรากำหนดไว้ 25 ปี เพราะฉะนั้นจากการกำหนดเกณฑ์อายุอย่างนี้และกำหนดเกณฑ์อย่างอื่น เช่น ผ่านการสอบเนติฯ รวมทั้ง 2 ปีของการประกอบวิชาชีพ โดยรวมแล้วเหมือนกับว่านักกฎหมาย พอถึงอายุ 25 ปีแล้ว พร้อมทั้งจะสอบได้ เหมือนจะเป็นอย่างนั้นหมด อันนี้คงจะเป็นจุดอ่อนจุดหนึ่งของเรา เพราะว่าผู้พิพากษาของเราเรียนจบในอายุประมาณ 21-22 ปี ไปเรียนเนติฯ ถ้าใครเก่งก็ 1-2 ปีสอบได้ และช่วงนั้นก็อาจจะประกอบอาชีพอื่น 2 ปี พออายุ 25 ปีก็พร้อม อาจเข้าเป็นผู้พิพากษาอัยการได้ในช่วงอายุ 26-27 ปี

เราต้องดูกันว่าอายุ 26-27 ปีนี้โตพอหรือยัง มีประสบการณ์พอหรือยัง เป็นจุดหนึ่งที่ต้องพิจารณา แต่ถ้าตอบคำถามว่า เราใช้ระบบการคัดเลือกเข้าไปในการสอบและนำผู้พิพากษาไปฝึกอบรมอีกชั้นหนึ่ง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พออบรมแล้วถึงจะมีการส่งไปประจำที่ศาลชั้นต้น ซึ่งอาจจะไปศาลในกรุงเทพฯก่อนเพื่อหาประสบการณ์ แล้วจึงออกไปยังต่างจังหวัด ถ้าระบบเป็นอย่างที่อาจารย์กมลรัชชสันนิษฐานก็คือว่า ผู้พิพากษาที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งในตอนแรกๆ มักจะออกไปต่างจังหวัดก่อน เหมือนกับว่าออกไปหาประสบการณ์ ซึ่งถ้าพูดว่าออกไปหาประสบการณ์มันก็เป็นจุดอ่อน

ทางแก้ของระบบการคัดเลือกคือ การให้ผู้มีวิชาชีพกฎหมายผ่านมาก่อน 2 ปี เป็นคุณสมบัติในการสอบคัดเลือก ถ้าทำจริงจังอันอาจจะเพียงพอได้ แต่ทำที่ผ่านมานั้นไม่ค่อยจริงจังเท่าใด เช่นการเป็นทนาย วันหนึ่งเก็บ 2-3 คดีก็มี ซึ่งไม่จริงจัง เพราะฉะนั้นคนที่มาเป็นผู้พิพากษาประสบการณ์จึงยังไม่เพียงพอ และที่สำคัญคือยังไม่โตพอ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าคิดที่จะเป็นปัญหาว่าอายุ 25 ปีสมควรจะขยับขึ้นไปหรือเปล่า นี่เป็นสิ่งที่คิดกัน แล้วก็การกำหนดอายุ 25 ปีเป็นเกณฑ์ที่จะมา

พิจารณาว่าโตพอหรือไม่ ก็เป็นปัญหาเช่นกัน เพราะคนที่จบกฎหมายบางทีรอถึงอายุ 30 ปีไม่ไหว ไปทำงานที่อื่นเจริญก้าวหน้ามากกว่า อาจไม่กลับมาเป็นผู้พิพากษา ทำให้ขาดแคลนผู้พิพากษา

ทางแก้อีกอันหนึ่งที่คิดว่าน่าจะเรียนให้จบปริญญาตรีสาขาอื่นมาก่อน นั่นคือการ บังคับให้โตกว่านี้อีกนิด เมื่อจบปริญญาตรีแล้วถึงจะมาเริ่มเรียนกฎหมาย นี่เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ ผู้พิพากษามีประสบการณ์มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผมก็ยังมองเห็นว่า แม้ว่าจะมีประสบการณ์ผ่าน มาอย่างไรก็ตาม แต่ประสบการณ์ ด้านการทำงานมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งงานอื่นมันอาจไม่เป็น เฉพาะเจาะจงทางด้านของงานผู้พิพากษา ซึ่งเป็นงานเฉพาะ การที่เราบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาใหม่ไป ทำงานที่ต่างจังหวัดเลย อาจจะมีปัญหาในเรื่องความเหลื่อมล้ำกันในการบริการในระบบต่างจังหวัด กับกรุงเทพฯ เท่ากับว่าส่งผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์น้อยไปต่างจังหวัดก่อนแล้วจึงเข้าสู่กรุงเทพฯ

ทีนี้ระบบมันเป็นอย่างนี้มานานแล้ว แต่ปัจจุบันก็มีการพัฒนาไปมาก เช่นเป็นต้น ว่ามีระบบผู้พิพากษาอาวุโส และระบบผู้พิพากษาอาวุโสนี้เป็นระบบที่ผู้พิพากษาลงไปทำงานใน ศาลชั้นต้นซึ่งเชื่อว่าโดยระบบจะทำให้ศาลชั้นต้นเข้มแข็งขึ้น เช่น ท่านผู้พิพากษาที่เกษียณจากศาล ฎีกา , ศาลอุทธรณ์ ลงไปทำงานในส่วนนั้น

อีกทางหนึ่งคือระบบเงินเดือนที่เท่ากันอย่างนั้นจะทำให้ผู้พิพากษาอยากอยู่ต่าง จังหวัดมากกว่าในกรุงเทพฯ ก็ได้ นี่เป็นจุดหนึ่งซึ่งน่าจะเป็นผลดีเพราะว่าไม่จำเป็นต้องมากรุงเทพฯ เพราะอยู่ต่างจังหวัดก็สะดวกสบายมากกว่ากรุงเทพฯ เงินเดือนเท่ากัน อยู่กรุงเทพฯ ต้องขึ้นทาง ค่านเสียเงินเยอะเยะไปทำงาน อยู่ต่างจังหวัดเดินไปทำงาน เก็บเงินได้เยอะ เพราะฉะนั้นต่อไปเรา อาจมีผู้พิพากษาอยู่ต่างจังหวัด โดยไม่อยากจะเข้ากรุงเทพฯ

และตอนนี้ก็อีกอันหนึ่งที่ผมคิดว่าแม้ว่าผู้พิพากษาจะมีประสบการณ์น้อยในการ ออกต่างจังหวัด แต่ระบบศาลก็มีศาลสูงคอยตรวจสอบคำพิพากษาของศาลชั้นต้นอยู่ดี เพราะฉะนั้น ถ้าเมื่อผู้พิพากษาศาลชั้นต้นมีประสบการณ์น้อยอาจตัดสินใจผิดพลาด ศาลสูงก็มีระบบที่จะตรวจสอบ อีกชั้น นั่นเป็นจุดที่ผมเชื่อว่า ประชาชนในต่างจังหวัดก็จะ ได้รับความเป็นธรรม เช่นเดียวกับประชาชนในกรุงเทพฯ

เพราะฉะนั้นจุดที่ประชาชนน่าจะมีปัญหาก็คือ การที่ผู้พิพากษามีประสบการณ์ น้อย ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณา ทำให้เขาเสนอพยานหลักฐานไม่เต็มที่ ไม่สมบูรณ์ เหมือนอย่างในกรุงเทพฯ ก็ได้ คือ อาจเป็นจุดหนึ่งที่เป็นจุดอ่อนแต่ว่าในระบบการนั่งครบองค์คณะ มันก็ช่วยได้เยอะในจุดนี้ อาจจะไม่แก้ไขจุดอ่อนในส่วนนี้ได้ นั่นคือส่วนที่ผมคิด

รศ. ดร. กมลชัย อยากเรียนถามอาจารย์ชนิดหนึ่งว่า เดิมทีโครงสร้างของตำแหน่งผู้พิพากษาในศาล ชั้นต้นในต่างจังหวัดกับกรุงเทพฯ ไม่เหมือนกัน ในต่างจังหวัดก็จะมีผู้พิพากษาชั้น 2 , 3 , 4 พอ อาวุโสมากๆ ก็เข้ากรุงเทพฯ กรุงเทพฯในศาลชั้นต้นเริ่มตั้งแต่ ชั้น 4 , 5 , รองอธิบดีชั้น 6 และ อธิบดีชั้น 7 ตรงนี้ก็ไม่เท่ากันแล้วในตัวตำแหน่ง แต่มาทำคดีเหมือนกันในศาลชั้นต้น

ปัจจุบันนี้ทราบว่ามี การปรับเปลี่ยนเงินเดือนผู้พิพากษาเปลี่ยนมาจาก 9 ชั้น เหลือ 5 ชั้น โครงสร้างของศาลชั้นต้นในต่างจังหวัดกับในกรุงเทพฯ มันยังแตกต่างกันอยู่เหมือนเดิมใช่ไหมครับ

ท่านโชติช่วง ยังมีความแตกต่างกันอยู่คือ ผู้พิพากษาใหม่จะถูกบรรจุไปต่างจังหวัดก่อนเหมือนเดิม แม้ว่าระดับจะปรับเปลี่ยนก็ตามแต่ แต่ในทางปฏิบัติยังคงเหมือนเดิมเพียงแต่รวบชั้นมาเท่านั้น อาวุโสคงเดิมยังมีที่อยู่

ระบบนี้ผมไม่แน่ใจว่าจะปรับเปลี่ยนอย่างไรแต่ปัจจุบันที่ผมเรียนในตอนต้นก็คือว่าหาทางที่จะเอาอาวุโสลงไปต่างจังหวัดบ้าง เพราะปัจจุบันในกรุงเทพฯ ก็จะมีอาวุโสมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามระบบเดิม ที่นี้ก็อาจเกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นมาอย่างที่ท่านอาจารย์ว่า

แต่ในประสบการณ์ของผมคือประเภทของคดีที่เกิดในต่างจังหวัดกับเกิดในกรุงเทพฯ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันพอสมควร อย่างคดีที่เกิดในกรุงเทพฯ มักเป็นปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนมันอาจเพราะเป็นสังคมเมืองก็ได้ แต่ในต่างจังหวัด คดีมักไม่ซับซ้อนเท่าใด เพราะฉะนั้นมันก็เลยไม่เกิดความเหลื่อมล้ำอะไรมากนักในส่วนนี้

จริงๆ แนวคิดของอาจารย์คิดว่าจะปรับอย่างไร เอาอาวุโสลงไปเลยหรืออย่างไร

รศ. ดร. กมลชัย คือจะดูว่าสภาพเราในปัจจุบันนี้เราปรับเปลี่ยนบ้างแล้วหรือยัง เพราะว่าจากที่ฟังมาเราพยายามที่จะเอาอาวุโสลงไปยังศาลชั้นต้น แต่ว่าเป็นการเอาพวกที่เกษียณลงไป แต่ถึงแม้ว่าจะรวมมาเป็น 5 ชั้นแล้วก็ตามแต่ว่าโครงสร้างก็เหมือนเดิมคือเอาอาวุโสน้อยไปต่างจังหวัดก่อนแล้วจึงเขิบเข้ามา หลักทั่วไปเป็นอย่างนี้ แต่บางคนอาจยกเว้นคือโคดมากรุงเทพฯ เลยด้วยเหตุผลพิเศษ

ท่านโชติช่วง ที่นี้ระบบผู้พิพากษาอาวุโสตอนนี้ก็ยังไม่เต็มที่ ยังมีจำนวนไม่มากนัก ถ้าระบบศาลชั้นต้นทุกแห่งมีผู้พิพากษาอาวุโสที่มีประสบการณ์สูงๆ ลงไปอยู่ในทุกจังหวัดได้ มันก็พอจะช่วยได้ แต่ไม่แน่ใจว่าระบบอาวุโสจริงๆ จะได้ผลอย่างที่คาดหวังหรือเปล่าเพราะมันเป็นระยะเริ่มต้น

รศ. ดร. กมลชัย มีการกำหนดอัตราผู้พิพากษาอาวุโสหรือเปล่าหรือว่าถ้ามีใครประสงค์จะเป็นคุณาการอาวุโสก็เป็นได้หมด

ท่านโชติช่วง มีการคัดเลือก และเข้าใจว่าอัตราตอนนี้มีจำกัดอยู่ ที่นี้มีอยู่อันหนึ่งมีแนวคิดของศาลระดับสูงคือ ศาลอุทธรณ์ภาคต่างๆ จะพยายามลงไปอยู่ตามภาคคือการกระจายออกไป ซึ่งผมคิดว่าค่อไปผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ก็ไม่ต้องเข้าไปส่วนกลาง คงไปอยู่ต่างจังหวัดกันได้เยอะ แต่เนี่ยคือระบบของศาลอุทธรณ์ลงไป ก็ไม่ได้ช่วยเท่าใด

รศ. ดร. กมลชัย โดยปกติแล้วในระดับอุทธรณ์ เขาไม่ได้ไปสัมผัสกับประชาชนเนื่องจากไม่ใช่ศาลพิจารณาคดี อยู่ที่ไหนความจริงก็ไม่ใช่สาระสำคัญมากนัก

ท่านโชติช่วง แด่คล้ายกับเปลี่ยนแนวคิดว่าไม่ต้องอยู่กรุงเทพฯ ตลอด ไปอยู่ต่างจังหวัดก็ได้ ซึ่งต่อไปทำให้ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงๆ ไม่จำเป็นต้องเข้ากรุงเทพฯ ก็อยู่ต่างจังหวัดตลอดไปเลย ก็อาจเป็นแนวหนึ่งที่ทำให้ต่างจังหวัดจะมีผู้พิพากษาที่อาวุโสอยู่ได้ เป็นเพียงแนวเท่านั้นเองแต่ก็ต้องค่อยๆ ทำไป

ส่วนข้อ 3. หลักเกณฑ์ในการบรรจุนั้นก็จะเป็นไปตามอาวุโสเหมือนเดิม

sa. ns. กมลชัย คำถามข้อ 4. มีแนวว่าผู้พิพากษาที่เกิดจังหวัดไหนก็จะไม่บรรจุเข้าไปที่จังหวัดนั้นแล้วก็เนื่องจากผู้พิพากษาร่างไปยังต่างจังหวัดมักจะอยู่ไม่นานเท่าไร ถ้าใครครบคร้วไม่ได้รับราชการหรือทำงานเอกชนย้ายตามไม่ได้ ครบคร้วก็ต้องอยู่ในกรุงเทพฯ หรืออยู่จังหวัดอื่นที่ไม่ใช่จังหวัดเดียวกัน เมื่อถึงวันหยุดผู้พิพากษาก็จะกลับมาเยี่ยมครอบครัวสัปดาห์ละครั้งหรือสองสัปดาห์ครั้ง เช่นนี้ก็มีอยู่จำนวนหนึ่งใช่ไหมครับ

ท่านโชติช่วง อันนี้ผมอยากจะเรียนว่าเป็นจำนวนมากด้วย ซึ่งกลับสู่สังคมโดยรวมที่ว่าส่วนหนึ่งของความเจริญต่างๆ เช่นมหาวิทยาลัยที่ถูกต้องเรียนหนังสือ โรงเรียนดีๆ ทั้งหลายมันอยู่ในกรุงเทพฯ เพราะฉะนั้นทำให้ครอบครัวต้องอยู่ที่นี้และสังคมก็เปลี่ยนไปปรารถนาต้องทำงานไม่สามารถจะย้ายตามสามีไปได้ก็เลยต้องกลายเป็นแยกกันอยู่ จากที่แยกกันอยู่ทำให้ผู้พิพากษาหาทางเข้ากรุงเทพฯ ให้เร็วที่สุดก็คือเข้ามาอยู่กับครอบครัว ทำให้เราไม่ได้ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์สูง

รศ. ดร. กมลชัย เพราะฉะนั้นภาพรวมผู้พิพากษาที่ไปอยู่ตามจังหวัดต่างๆ จึงไม่ผูกพันกับพื้นที่เพราะอยู่มา 1 ปี-2 ปี ก็กลับ และในระหว่างหนึ่ง 1-2 ปีนั้นเขาก็กลับอีก ก็ดูเหมือนว่าเป็นคนแปลกหน้าที่วันราชการก็มาตัดสินคดี พอหมดวันราชการก็กลับแล้ว เช่นนี้พอพูดได้ไหม

ท่านโชติช่วง คือความรักความผูกพันกับท้องถิ่นอาจจะไม่มีอย่างที่ท่านอาจารย์ว่า กลายเป็นคนแปลกหน้าไป

รศ. ns. กมลชัย ข้อ 5. เป็นเรื่องถกถึงกรณีที่มีผู้พิพากษาโอนย้ายบ่อยๆ คดีที่จำเลยให้การปฏิเสธก็ต้องสืบพยาน ไม่ว่าจะเป็คดีแพ่ง คดีอาญา ที่มีการสืบพยานก็เป็นทีที่ทราบกันว่าเดิมเราไม่ได้พิจารณาคดีอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการนัดความก็เป็นกรนัดตามวันว่างของศาลและของทนายความ ทั้งทนายโจทก์ ทนายจำเลย แล้วก็ศาลว่าพร้อมกันเมื่อไร คราวต่อไปก็อาจจะใช้เวลาถึง 2-3

เดือน พูดย่างๆ คือตามขงกรรม ว่างเมื่อไหร่ก็ลงไม่ได้มีการบริหารสำนวน ว่าสำนวนนี้ต้องเสร็จ วันไหนเหมือนยุคใหม่ที่กำลังจะปรับปรุง พอนัดไปเรื่อยๆ เช่นนี้ก็เป็นไปได้ว่าในระหว่างที่ผู้พิพากษาจะต้องย้ายไปอีกจังหวัดหนึ่งก็มีภาระสำนวนที่ส่งต่อคนใหม่แทนที่ เพราะฉะนั้นสำนวนที่ผู้พิพากษาคณใหม่มาแทนก็เป็นไปได้ว่าเขาไม่ได้พิจารณาเลขก็มี หรือผู้พิพากษาบางท่านบอกว่าระหว่างนี้อยู่ระหว่างโยกย้ายคงไม่มีเวลาเขียนสำนวนแล้วขอให้ทนายเลื่อนคดีไปก่อน พอเลื่อนไปทนายก็มาสู่การพิพากษาที่รับสำนวนใหม่ของผู้พิพากษาที่มาแทน ซึ่งต้องมาทำสำนวนที่เข้ามามีส่วนร่วมบางส่วนหรือน้อยมากหรืออาจจะไม่มีเลยก็ได้

ท่านโชติช่วง อันนี้อาจจะบอกว่าไม่มีเลขคงไม่ได้ ถ้าจะสรุปเป็นอย่างนี้ผมก็มีความเห็นว่ามันจะสรุปอย่างนี้ยังไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะว่าถ้าเมื่อเป็นระบบใหม่ที่มีการพิจารณาคดีต่อเนื่องคือคดีหนึ่งจริงๆ แล้วสืบพยานซัก 5-6 นัดก็จบ ซึ่ง 5-6 นัดนี้ผู้พิพากษาคณนั้นยังอยู่แน่ คงไม่ไปไหนและก็พิจารณาเสร็จได้ ผมคิดว่าอย่างนั้นเพราะในระบบใหม่ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีได้ตัดสินคดีเองเป็นหลักใหญ่

รศ. ดร. กมลชัย คือที่ผมคิดมันเป็นแนวเดิม ระบบพยายามแก้ว่าผู้พิพากษาที่รับผิดชอบควรจะเป็นคนตัดสินด้วยและพิจารณาต่อเนื่องด้วย

ท่านโชติช่วง มีคนคิดบอกว่ามันจะมีระบบที่ระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่องมีอยู่จริงและใช้จริง ต้องมีการคัดเลือกคดีโดยเคร่งครัด สมมติว่าศาลหนึ่งวันหนึ่งรับคดีเข้ามา 10 เรื่อง ให้มีงานซักหน่วยหนึ่ง อาจจะเป็นหัวหน้าศาลหรือข้าศาล หรือคนที่มีความรู้ความสามารถถนัดกรองเสีย ว่าคดีประเภทอย่างนี้ควรจะใกล้เคียงให้ยุติไปในทางอื่นเสีย หรือว่ามีทางระงับข้อพิพาททางอื่น ทางใดได้บ้าง แล้วที่เหลือจริงๆ จึงเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือว่าคดีประเภทไหนที่คิดว่าถ้าเข้าสู่กระบวนการพิจารณาจะล่าช้าไปเกินกว่าเหตุก็แยกออกมาเสีย แล้วนัดตามปกติ เช่น คดีเช่าซื้อรถยนต์, บ้าน คดีพวกนี้เกิดไปเข้าคิวแล้วรอ 2 ปี ก็ไม่ไหวแล้ว ก็ให้มากลั่นกรองก่อนแล้วก็คดีฆ่าคนตายที่จำเป็นต้องสืบพยานกันมาก ก็เอาไปอยู่ในคิวให้พิจารณาเสร็จไปเลย และคดีอันไหนที่ควรจะไปสู่ระบบใกล้เคียง ซึ่งมันมีเยอะ เช่น เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ คุ้มเงิน เหล่านี้ คู่ความก็ไม่อยากให้อาวุ เราจัดให้เขาใกล้เคียงก็เสร็จไปได้ ก็จะเหลือแต่คดีที่ไปพิจารณาจริงๆ ไม่เท่าไร

ซึ่งการใกล้เคียง มันมีการพัฒนาการของมันอยู่ ในเบื้องต้นการใกล้เคียง ทำโดยผู้พิพากษา เพราะเป็นระบบที่เริ่มต้นขึ้นใหม่ คู่ความไม่เชื่อคนอื่นที่จะมาเป็นคนกลาง ก็อาศัยผู้พิพากษา แต่ตอนนี้ มีการพัฒนาถึงจุดที่ว่าจะให้บุคคลภายนอกให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ใกล้เคียง ถ้ากรองตรงนี้ได้ ระบบต่างๆ ก็จะดีขึ้น คดีก็จะไม่นัดยาวเกินไป

รศ.ดร.กมลชัย ผมไม่แน่ใจว่ามีในจริยธรรมตุลาการหรือเปล่าว่า ถ้าศาลเห็นว่าคดีที่ไม่สำคัญ ทุนทรัพย์ไม่มาก ถ้ารอจะรอนาน ในคดีแพ่งถ้าศาลบอกว่าให้ไปใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการ ทำได้ไหม

ท่านโชติช่วง ในเบื้องต้นก็ขี้ออกแต่คู่ความไม่เอา ทนายความอาจอยากให้คดีมันเดินไป ไม่อยากให้หยุดด้วยการไกล่เกลี่ยก็ได้ ในคดีสำคัญที่มีทุนทรัพย์สูง อยากจะให้คดีมันไปเรื่อยๆ และมันไม่มีอะไรบังคับเขา เพราะระบบไกล่เกลี่ยเป็นเรื่องต้องเข้ามาด้วยความสมัครใจ อนุญาโตตุลาการก็ตาม แต่ ก็ต้องสมัครใจ ที่นี้พอถึงจุดนั้น เขามักจะไม่ยอมกัน ก็ปล่อยให้มีการพิจารณาคดีไป

ในศาลทรัพย์สินทางปัญญา เป็นคดีที่ซับซ้อนและยาว และอีกฝ่ายสามารถอ่านคำให้การของอีกฝ่ายก่อนได้ มีแค่ถามค้ำถามดิง ซึ่งทำให้เร็ว

รศ.ดร.กมลชัย ข้อ 6. เป็นคำถามที่เน้นความเสมอภาคของประชาชน ที่จะได้รับ การอำนวยความสะดวก ธรรม จากบุคลากร ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมที่มีความรู้ประสบการณ์ ถ้าวเฉลี่ยเท่าๆ กัน ถ้าประชาชนเรียกร้องตรงนี้อาจอยากให้ตุลาการ ที่อยู่ตามศาลจังหวัดให้มีประสบการณ์ ถ้าวเฉลี่ยเหมือนในกรุงเทพฯ เพราะคดีบางคดีในต่างจังหวัดอาจยากกว่าก็ได้ จะอยู่ในวิสัยที่ปรับได้หรือเปล่า

ท่านโชติช่วง ตอนนี้ในความเป็นจริง ผู้พิพากษาไม่ค่อยอยากเข้ากรุงเทพฯเท่าไร ก็จะมีการเวียนโยกย้ายอยู่ในต่างจังหวัด จนกระทั่งเขาอาวุโสสูงอยู่ไม่ได้ ก็ต้องเข้ามาศาลแพ่ง และขึ้นศาลอุทธรณ์ไป ผมว่าระบบของมันต่างหากที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ ผู้พิพากษาอาวุโส อยากลงไปทำงานศาลชั้นต้นหรืออยู่นานๆ ไม่ได้

รศ.ดร.กมลชัย แต่ระบบเราเป็นในลักษณะเวียนขึ้น แต่เรายังไม่มีระบบการสร้างที่ว่า ถ้าคุณขึ้นไปสามารถเวียนขึ้นหรือเวียนลงได้

ท่านโชติช่วง ผมคิดว่าถ้าถามความสมัครใจของผู้พิพากษาอาวุโสว่า อยากไปทำงานศาลล่างไหม ไม่แน่ผมว่าจะมีผู้พิพากษาอาวุโสเหล่านี้ลงไป แต่โดยระบบมันทำไม่ได้

รศ.ดร.กมลชัย ถ้าระบบเปลี่ยนไปว่า ถ้าชั้นเหมือนเดิม เงินเดือน เงินประจำ ตำแหน่งเท่าเดิม เพียงแต่คุณเล่นบทบาทขึ้นก็ได้ ลงก็ได้ ก็จะทำให้เห็นประสบการณ์ของผู้พิพากษาที่เกลี่ยไปตามภูมิภาค ก็จะเท่าๆกัน แต่การเกลี่ยอาวุโส โดยการเอาผู้พิพากษาที่จะเกษียณลงไป ก็เป็นอีกทางหนึ่ง

ท่านโชติช่วง ถ้าคิดถึงวิธีการที่อาจารย์ว่า ว่าเกลียดลงได้ โดยไม่บังคับขึ้นศาลสูง จะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการเอาผู้พิพากษาอาวุโสลงมา เพราะผู้พิพากษาอาวุโสที่ลงไปคิดว่าจะช่วยผู้พิพากษาศาลชั้นต้นได้จริงๆ แล้วอาจจะไม่เต็มที่เท่าไร เพราะคนอายุ 60 ไปแล้วลงไปสืบพยาน ผมว่าประสิทธิภาพมันสู้คนวัยกลางคนไม่ได้ เพราะฉะนั้นระบบของอาจารย์ที่บอกว่าอยู่ศาลอุทธรณ์, ศาลฎีกาก็ดี แต่ยังไม่ยอมมีสิทธิ์เลือกที่จะไปอยู่ศาลชั้นต้นได้จะดีที่สุด

เท่าที่ผมฟังมา แนวคิดระบบผู้พิพากษาอาวุโส ที่อายุ 60 กว่า แล้วลงมา แล้วอยู่ถึง 70 ในศาลชั้นต้น ถ้าตัวท่านแล้วทำบอกว่า เป็นงานที่หนัก ที่ลงมาสืบพยานอีกครั้งหนึ่ง เลยมีแนวคิดว่าการจะใช้ผู้พิพากษาอาวุโสให้เต็มที่ ให้อยู่ในศาลสูงได้ไหม กฎหมายยังไม่เปิดช่อง เช่น อยู่ศาลอุทธรณ์, ศาลฎีกา เขียนคำพิพากษาไปเลย ซึ่งเป็นงานที่ท่านถนัด ที่ฝึกมาตลอดจนกระทั่งเกษียณ เพราะฉะนั้นการลงมาสืบพยานทำให้หนักเกินไป อาจจะไม่ช่วยอะไรได้มากเท่าไร ช่วยด้านภาพของศาลชั้นต้น อาจจะดูดี เพราะมีผู้พิพากษาอาวุโสที่มีคุณวุฒิ มากุมคติ แต่การทำงานอาจไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เรื่องประสิทธิภาพในการทำงาน จึงควรเป็นระดับกลาง ทีนี้ถ้าเขาอยู่ศาลอุทธรณ์ แล้วลงไม่ได้ จะทำอย่างไรให้เขาเลือกได้ โดยไม่รู้สึกรู้สึว่าเขาถูกลดอาวุโส เพราะเงินเดือนก็เท่ากัน ผมคิดว่าน่าจะมียกข้อยกเว้นที่ไปอยู่จังหวัดต่างๆ เพราะว่าตอนนี้สังคมเมืองก็ไม่ค่อยน่าอยู่ และในจุดของคนที่อายุมาก ลูกโตแล้ว เริ่มปลดปล่อยได้ เขาก็อาจจะออกไปอยู่ต่างจังหวัดก็ได้ โดยไม่ต้องบังคับให้อยู่ในกรุงเทพฯ ผมว่าอย่างนี้น่าจะดี

รศ.ดร.กมลชัย การที่ประชาชนเข้าไปสัมผัสกับศาล มักจะสัมผัสกับศาลชั้นต้น แต่ผู้พิพากษาในต่างจังหวัด มักจะอาวุโสหน่อย ประชาชนอาจไม่ค่อยศรัทธา

ท่านโชติช่วง เท่าที่ผมสัมผัสมา ประชาชนที่ไปศาลสิ่งที่เขามองแล้ว และเขาไม่พึงพอใจมากที่สุด จากคำวินิจฉัยของศาลก็ตามแต่ คำแรกที่เขาจะพูด ก็คือว่า ผู้พิพากษาเด็กเหลือเกิน ซึ่งหมายความว่า เขาไม่ศรัทธา

ซึ่งในสังคมไทยเราจะปรับเปลี่ยนได้ ก็โดยอย่างที่ท่านอาจารย์ว่า ก็คืออยู่ศาลชั้นต้นก็ได้ อยู่ศาลสูงก็ได้ แล้วแต่ความสมัครใจ ซึ่งเป็นตัวเริ่มที่ช่วยได้ และอีกอันที่ทำให้คนไม่อยู่ศาลชั้นต้นก็คือว่า ถ้าชั้นศาลชั้นกลาง ทางเลือกของชีวิตมีมากกว่า เราไปกำหนดให้เขาต้องไปศาลฎีกา ทำให้คนไม่มองศาลล่าง จึงควรมีทางเลือกให้มากกว่า ไม่ว่าจะตำแหน่งขององค์กรอิสระ นี่เป็นจุดหนึ่ง โดยต้องอาศัยความสมัครใจ

ทีนี้ในส่วนที่บอกว่าประชาชน อาจไม่ได้รับการบริการทางด้านความยุติธรรม เท่าเทียมกัน ในต่างจังหวัดกับกรุงเทพฯ ผมบอกว่ามันคงจะเป็นการไม่ได้รับความเป็นธรรมในส่วนของการพิจารณาคดีในเบื้องต้น คือการรับฟังพยานหลักฐานเท่านั้น เพราะของเราเป็นระบบตรวจสอบ โดยศาลสูงที่อุทธรณ์ฎีกาได้

รศ.ดร.กมลชัย แต่หัวใจมันตรงการบันทึกคำพยาน ถ้าตรงนี้ผิดพลาด ศาลสูงก็อาจผิดพลาด

ท่านโชติช่วง ศาลสูง ถูกบังคับให้ฟังพยานที่มีสารว่ากล่าวมาแล้ว ในศาลชั้นต้น นี่เป็นจุดอ่อน เพราะฉะนั้นศาลชั้นต้นจึงมีบทบาทค่อนข้างสูง ในการรวบรวมพยานหลักฐาน

รศ.ดร.กมลชัย อาจารย์มีความเห็นอย่างไร ในเรื่องของกรบรรจุแต่งตั้ง ผู้พิพากษาว่าจะอยู่ในวิสัยหรือเปล่าที่เราจะไม่เรียกอาวุธของศาล โดยส่งอาวุธน้อยไปศาลปลายแถว แล้วปีหน้าก็ส่งอาวุธน้อยไปปลายแถวอีก ศาลปลายแถวก็เจอแต่ผู้พิพากษาอาวุธน้อยตลอด ตรงนี้เราจะปรับแก้อย่างไร ว่าเลิกได้ไหม ระบบอาวุธของศาล คือกลับเป็นว่า ทุกศาลมีความเท่าเทียมกัน เช่นนี้อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ไหม

ท่านโชติช่วง อันนี้ผมคิดว่ายาก เพราะว่าการจัดอาวุธของผู้พิพากษามันทำให้กฎเกณฑ์ลงตัว ที่มีพื้นฐานว่าผู้พิพากษาที่ผ่านการอบรม ต้องมีความรู้ความสามารถเสมอกัน ก็มองในแง่ นั้น เพราะฉะนั้น ผู้พิพากษาอาวุธน้อย ก็ใช้ว่าไม่เก่ง ก็ต้องถือว่าเก่งเหมือนกัน

ที่นี้เปิดโอกาสมากขึ้นที่จะให้แลกเปลี่ยนศาลกัน แต่ว่าผมยังมองไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่เพื่อประโยชน์ผู้พิพากษาเอง ซึ่งการเปลี่ยนระบบใหม่จะทำให้เกิดปัญหา ศาล เพราะพื้นที่ประเทศไทยต่างกันเยอะ เพราะฉะนั้นความยากที่จะไปประจำจึงมีไม่เท่าเทียมกัน ถ้าไม่มีระบบอาวุธมาบังคับ จะเป็นปัญหาเยอะในการจัดผู้พิพากษาไปลง

รศ.ดร.กมลชัย อยากให้บุคลากร ผู้อำนวยการความยุติธรรมให้ประชาชนในทุกพื้นที่ให้อยู่ในเกณฑ์แล้วเฉลี่ยกัน ไม่เหลื่อมล้ำกันมาก ซึ่งถ้าใช้หลักอาวุธ หลักกิวศาลอย่างเคร่งครัด จะเห็นภาพชัดว่าเหลื่อมล้ำมาก อย่างน้อยศาลรอบต่างๆ เห็นชัดเจนคือ เขาต้องเจอบุคลากรประสบการณ์น้อย

ท่านโชติช่วง ธรรมชาติมนุษย์ไม่ได้อยู่ที่ห่างไกล ที่เป็นอยู่ก็อยู่ตามความจำเป็นเท่าที่ถูกต้องบังคับ

ศ.ดร.กมลชัย ควรทำศาลอุทธรณ์ให้เป็นศาลชั้นต้น

ท่านโชติช่วง ผมเห็นด้วย โดยแบ่งประเภทคดีว่าคดีประเภทไหน ควรขึ้นศาลไหน โดยมีชั้นอุทธรณ์ ชั้นฎีกา เป็นแนวคิดที่ดี

รศ.ดร.กมลชัย เช่นคดีที่มีโทษอาญา ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป อาจมีคดีเล็กน้อยเข้ามาพ่วง ในสำนวนเดียวกัน คดีที่ร้ายแรงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ให้ไปที่องที่ศาลอุทธรณ์ภาคเลย แล้วศาลอุทธรณ์ภาคทำหน้าที่

เป็นศาลชั้นต้น และอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาจบเลย ประชาชนก็จะเห็นว่ามีผู้พิพากษาอาวุโสมาทำคดี
ของเขา

ท่านโชติช่วง แก่ด้วยระบบอย่างนี้ดีกว่าคือถ้าไปแก้ด้วยการให้ ผู้พิพากษาอาวุโสลงมาจะยุ่งยาก
ควรไล่คดีขึ้นไปดีกว่า แล้วก็เหลือสองศาลด้วย

คำถามข้อ 10 ปัญหาการบรรจุแต่งตั้ง ว่าเหลื่อมล้ำกันนั้น ผมว่าสิ่งแรกที่ต้องทำก็
คือ ตามความสมัครใจเขาก่อน ผมว่าง่ายที่สุด ว่าเขาไม่สมัครใจขึ้นศาลสูง อยากรู้ศาลล่าง ซึ่งมัน
ไม่ต้องไปแก้ไขอะไรมากเท่าไร แล้วค่อยสร้างระบบศาลสูงมาพิจารณาคดีศาลชั้นต้น ซึ่งยาก
หน่อย เพราะต้องแก้ทั้งระบบ แต่ในเรื่องการสมัครใจนี้น่าจะทำได้ก่อน

ถอดเทปการสัมภาษณ์ sa. พตอ. สมยศ โกเมนธรรมโสภณ
(วันที่ 24 มกราคม 2546)

รศ. ดร. กมลรัชย์ คำถามแรกว่าการบรรจุแต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานในส่วนของการจับกุมสืบสวนสอบสวนรับราชการตามต่างจังหวัดหัวเมืองกับตำแหน่งที่อยู่ในกรุงเทพฯการบรรจุแต่งตั้งแตกต่างกันไหม

รศ. พตอ. สมยศ คือการบรรจุแต่งตั้งจะมีอัตราว่างส่วนหนึ่ง แต่ว่าก็ไม่แตกต่างกันนักเพราะว่าเขาจะให้คนที่ จบจากโรงเรียนนายร้อยคือของตำรวจมีที่มาได้ 2 - 3 ทางคือเข้าภายในคือคุณวุฒิที่ขาดแคลน เช่น กองพิสูจน์หลักฐาน การเงิน ซึ่งอาจจะต้องรับเองอันนี้ไม่มีปัญหาแต่หน่วยที่รับเป็นพนักงานสอบสวนหรือสืบสวนสอบสวนนี้จะมี 2 ทาง คือ รับจากบุคคลภายนอกคุณสมบัตินบ.,รบ. รวมทั้งตำรวจที่จบเนครับ ที่เป็นชั้นประทวนและจบนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ก็มีสิทธิ์สอบด้วยมาให้เสริมการขาดแคลนของนักเรียนนายร้อยที่บรรจุไปแล้วไม่พอเพียงกับอัตราที่บริการประชาชนก็จะเสริมตรงนี้ของสำนักงานประมาณคือ เวลาของงบประมาณประจำปีนี้ ส.ส.จะต้องนึกถึงภาพทันทีว่ามีตำแหน่งของพวก นบ.,รบ.ใหม่ เพื่อจะให้ลูกหลานมาสอบแข่งขัน เขาก็ต้องกันไว้ส่วนหนึ่งนะครับ อันนี้ผมก็ไม่แน่ใจจะรับว่าจะแปลงประมาณอะไรเหมือนกัน แต่ในภาพรวมที่อาจารย์เห็นว่ามี ความแตกต่างกันในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องของความชำนาญเขาไม่แต่งเพราะว่าทุกคนก่อนที่จะออกมาปฏิบัติงานที่จะเป็นพนักงานสอบสวนนั้นจะต้องมีการฝึกหัดในกรุงเทพฯเสียก่อน ถ้าเป็นนักเรียนนายร้อยจะต้องฝึกตั้งแต่ปี 4 และหลังจากจบแล้วก็ต้องฝึกอีก 1 ปี

รศ. ดร. กมลรัชย์ คืออบรม 1 ปีก่อนที่จะส่งไปต่างจังหวัด

รศ. พตอ. สมยศ เดียวนี้เมื่อเป็นพนักงานสอบสวนก็ต้องมีระดับว่าเมื่อทำงาน 1 - 2 ปีต้องมีอบรมพนักงานสอบสวนระดับสัญญาบัตร 1 ก็คือ รองสารวัตรแล้วก็มี การสอบเลื่อนเป็นสัญญาบัตร 2 ก็คือเป็นสารวัตร พนักงานสอบสวน **au.2** ก็ต้องมีมาอบรมอีกทำงานอีกระยะหนึ่งก็ต้องมีการสอบแข่งขันเพื่อจะเลื่อนเป็น สบ.3 แล้วมีกฎหมายออกหรือว่ากฎกระทรวงหรืออะไรผมไม่แน่ใจระเบียบให้มีถึง สบ.5 - สบ.6 ก็คือระดับนายพลเทียบเท่าระดับสิบอะไรอย่างนี้ ระดับ 3 ก็คือรองผู้บังคับการก็คือพันเอกพิเศษ เทียบเท่าระดับ Y นะครับ ผู้กำกับระดับ 4 ก็เทียบกับระดับ 8 อันนี้มีแล้วแต่ยังไม่มีการเลื่อนมีแต่เลื่อนรองผู้กำกับและผมไม่แน่ใจว่าตอนนี้ผู้กำกับมีหรือยัง

รศ. ดร. กมลรัชย์ ระดับ 9 ที่ว่านี่คือ ซี 9 ใช่ไหมครับ

sa. wme. auaa ชี 9 ครับ

รศ. ns. กมลชัย ก็แสดงว่าพนักงานสอบสวนมีตั้งแต่ระดับ 1

รศ. wme. สมยศ คือเทียบเท่ากับข้าราชการก็ระดับ 3 - ระดับ 10 เลย

รศ. ดร. กมลชัย ก็คือ ชี 3 - ชี 10 พุดง่าย ๆ

sa. พตอ. auaa แต่ว่าเวลานี้มีได้แค่ ชี 8 ที่มีอยู่ที่ให้เลื่อนได้

sa. ns. กมลชัย ก็คือเป็น สบ. ก็คือ 1,2,3,4,5,6

sa. พตอ. auaa ระดับ 5 คือพันเอกพิเศษ ,ระดับ 6 พลตำรวจตรี และที่ระดับ 1 ร้อยตำรวจตรีถึง ร้อยตำรวจเอก ,ระดับ 2 พันตำรวจตรีถึงพันตำรวจโท ,ระดับ 3 พันตำรวจโท , ระดับ 4 พันตำรวจเอก ,ระดับ 5 พันตำรวจเอกพิเศษ, ระดับ 6 พลตำรวจตรี

รศ. ดร. กมลชัย พวกนี้ทั้ง 1 - 6 นี้ก็มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่สอบสวนสำนวน สอบผู้เกี่ยวข้องเหมือนกันหมดใช่ไหมครับ

รศ. wmo. auaa หมายถึงการสอบใช่ไหมครับ การสอบเป็น Paper ที่จะเอามาวัดก็คือเนื้อหาความจริงและข้อกฎหมายสำนวนการสอบสวนและก็ความรู้

รศ. ดร. กมลชัย สมมติว่ามีคดีขึ้นมากคิหนึ่งเกิดคดีขึ้นมาประชาชนผู้เสียหายร้องทุกข์มาหรือเป็นคดีอาญาแผ่นดินที่ไปพบว่ามีศพอยู่ในเขตพื้นที่ของตนเองจะเลือกจากพนักงานสอบสวนระดับใด

รศ. พตอ. สมยศ เรื่องสอบสวนใครเป็นร้อยเวร คือเดี๋ยวนี้เขาจะแบ่งกันระหว่างพนักงาน สบ. 1,2,3 ตอนนี้มี สบ.3 แต่ สบ.4 ผมไม่มั่นใจ 100% แต่ว่าเขาว่ามีแล้วเขาจะเข้าเวรแบ่งหน้าที่กัน

รศ. ดร. กมลชัย ร้อยเวรมีตั้งแต่ สบ.1 - สบ.3

ra. wna. สมยศ au.3 ก็รับคดีแตกต่างกันไป คดีทั่ว ๆ ไปสมควรว่าทนายทนายเกี่ยวกับคดีไม่เกิน
แสนบาทลงมาเป็นของพนักงานสอบสวน สบ.1 ผมไม่แน่ใจนะครับ

รศ. ดร. กมลชัย ทนายทนายของทนายพิพาทอันนี้ที่เกี่ยวกับทนาย

ra. wne. auaa ถ้าหลักทรัพย์นะ แต่ถ้าชิงทรัพย์ไม่ได้รับบาดเจ็บอะไรอย่างนี้คดีนี้เกี่ยวกับชีวิตร่างกาย
แต่ที่นี้ถ้าคดีโดยทั่ว ๆ ไปจะดูโทษเป็นหลักนะครับว่าโทษอาจจะไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ 3 ปี 5 ปี ก็
พนักงานสอบสวน สบ.1 แต่ถ้าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ปล้นทรัพย์และฆ่าอันนี้ก็ สบ.2,3 คือเอาความ
ชำนาญของคนที่มีประสบการณ์สูงขึ้นมาเป็นผู้สอบสวน รวมทั้งถ้าเป็นลักทรัพย์ถ้าทนายทนายสูงก็
อาจจะต้องใช้สบ.2,3 อันนี้เป็นระเบียบ หรือกรณีที่มีคดีซับซ้อน คือ โทษไม่หนักแต่ซับซ้อนก็อาจ
จะให้

รศ. ดร. กมลชัย เกณฑ์นี้ใช้ในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดเหมือนกันหรือไม่

ra. wne. auaa ต่างจังหวัดเหมือนกันหมด

รศ. ดร. กมลชัย เพราะฉะนั้นพนักงานสอบสวนในหัวเมืองก็ต้องมี สบ.1,2,3 ประจำอยู่

ra. wne. auaa มีอยู่

ra. ดร. กมลชัย เพียงพอไหมครับ

ra. wna. สมยศ ผมว่าเพียงพอไม่มีปัญหา แต่ที่จะพูดจริง ๆ แล้วพนักงานสอบสวนงานเยอะกว่า
ปริมาณคนก็เนื่องจากเพราะเรามาแก้กฎหมายก็ต่อเมื่อทำไม่ไหว ยกตัวอย่าง คดีเช็คสมัรัฐมนตรี
ประกาศ ลือชัย ต่อมาคดียาเสพติดมีมากตอนนี้ก็แก้เป็นศาลแขวงอีกแล้ว ปกติเราต้องยอมรับอย่าง
หนึ่งว่าเราไม่ได้มีการผลักดันให้ตำรวจทำงานได้อย่างมีเต็มประสิทธิภาพแล้วก็มีเงินเดือนที่ดีพูดไป
แล้ว พนักงานสอบสวนก็คือกึ่งศาลกึ่งพนักงานผู้ปฏิบัติเพราะคดีศาลแขวงก็ต้องตัดสินเอง ว่ากัน
เลขชี้ไหมครับ เงินเดือนก็ไม่ภูมิใจ กฎหมายก็ใช้มากถ้าจะพูดไปแล้วมากกว่าศาลปกครองเพราะทำ
ทุกคดีที่มีมานะครับ

รศ. ดร. กมลชัย มีปกครองหลายเรื่องไปฝากอยู่เพราะเราไม่ได้แยกคดีปกครองที่มีลักษณะเป็น
ปรับในทางปกครองกำลังจะทำอยู่แต่ยังไม่เสร็จ คือถ้าแยกพวกนี้ออกอำนาจหน้าที่ภาระหน้าที่
ของตำรวจก็อาจจะน้อยลง

รศ. พตอ. สมยศ ที่มาก็คือว่าคดีอาญาบางอย่างมาก อย่างคดียาเสพติดตอนนี้เราแก้แล้ว แล้วเราก็
มีคำพิพากษาศาลฎีกามาตลอด พิพากษาว่า การให้การกับพนักงานสอบสวน คือในทางตำรวจผม
พูดไปแล้วก็คือคุณภาพระหว่างต่างจังหวัดกับกรุงเทพฯก็ไม่ต่างกันเท่าไรเพราะเรามีระดับ
พนักงานสอบสวนแต่ที่พนักงานสอบสวนมีปัญหาก็คือเรื่องงานมากกว่าจำนวนคนก็เพราะว่า
กฎหมายไม่ได้อยู่ที่อะไรเลย ก็ยกตัวอย่างเช่น ท่านประภาส ลือชัย เป็นผู้มีอำนาจในกระทรวงยุติ
ธรรมก็แก้เพราะทำไม่ไหวก็เช็คและมาขึ้นกับศาลแขวง ตอนนี้คดียาเสพติดทำไม่ไหวก็ขึ้นศาล
แขวง ซึ่งเราเพิ่มบุคลากรขึ้นมาทำงานซ้ำ ๆ โดยไม่ได้ประโยชน์และไม่ก่อความชำนาญ ความจริงมี
คำพิพากษาอยู่แล้วว่าการให้การพนักงานสอบสวนเป็นพยานบอกเล่าก็ต้องไปยื่นยันต่อศาลอีกก็แก้
กฎหมายชั่วคราว 7 ปี 10 ปีนะครับที่ศาลนะครับ คดีลี้ก้วงซึ่งที่ไม่ได้รับบาดเจ็บก็ขึ้นศาลแขวงไป ทุระ
จัดหาอย่างนี้ก็จะไปสอบแต่ละแห่ง ไม่มีประโยชน์อะไรจะต้องเอามายื่นยันกับศาลก็ถ้ารับ
สารภาพก็ไปพูดกับศาลเลยตัวต่อตัวก็จบแล้วก็การทำงานในการสอบสวนก็จะละเอียดรอบคอบขึ้น
เพราะมาทำกับคดีสำคัญที่ซับซ้อนใช้ไหมครับ ไม่อย่างนั้น เช่น ผมเป็นสารวัตรสอบสวนนี้ผมลูก
น้อง 4 - 5 คนต้องเรียกสารวัตรสืบสวนมาเพราะผมอาวุโสกว่าหรือเรียกรองสารวัตรสืบสวนมา
บอกว่าคุณหยุดได้แล้วนะเพราะเด็กทำไม่ทันแล้วนะ อย่างที่ผมอยู่เป็นคลองเคยสมัยเป็นสารวัตร
สอบสวนคนไหนสารวัตรสอบสวนมาใหม่ถ้ามันไม่ชอบก็หน้าวันหนึ่งจับซัก 50 คดีทำไหวไหม
ครับเรื่องยาเสพติดถึงจะทำซ้ำ ๆ บางคน 7 คดีเพราะว่าคนเสพติดเผลอไปหมด คนเสพติดและเราก็
ขึ้นศาลแขวงซึ่งจังหวัดนั่งทำกัน เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่าเมื่อกฎหมายเขาออกเมื่อมีคำพิพากษา
ก็บอกอยู่แล้วว่าสอบอย่างไรกับพนักงานสอบสวนก็เป็นพยานบอกเล่านะครับ ก็มายื่นยันต่อศาลก็คดี
ไม่สำคัญไม่เกิน 7 ปี 10 ปี ก็มายื่นยันกับศาลในทีเดียวทำมาใบเดียวรับสารภาพเป็นใบสีชมพู แดง
อะไรก็ตามที่เดียวก็จะลดจำนวนพนักงานสอบสวนไปผมว่าอย่างน้อย 30 - 40% แล้วก็มาเพิ่มเป็นเงิน
เดือน อันนี้ผมคิดมาตั้งแต่นานแล้วไม่ใช่เดี๋ยวนี้ ผมคิดมาตั้งแต่ผมอยู่รัฐมนตรีสองเกล้าเป็นสารวัตร
สอบสวนก็ไม่เห็นภาพอย่างที่บอกสมัยอาจารย์ประภาสก็แก้ สมัยนี้ก็แก้ก็แล้วเพราะเห็นทำไม่ไหว
แล้วก็แก้ที่เดียวและคดีที่จะมีต่อไปเยอะ ๆ คือคดีหลอกหลวงไปต่างประเทศเป็นการค้าผู้หญิงหรือ
โสเภณีอะไรพวกนี้ตามสอบกันตายเลขแต่ละคดี และเดี๋ยวนี้กรณีข้ามประเทศเยอะ กว่าจะไปสอบ
พยาน แต่นี่ถ้ารับก็จบ

รศ. ดร. กมลชัย เดี่ยวนี้ถ้าตำแหน่งว่างเวลาเขาบรรจุเขาจะบรรจุลงไปตามตำแหน่งว่าจะต้องขึ้นจากฐานหมดที่จะเข้าโรงเรียน สบ.1,2,3 สมมุติว่าสำเร็จนะครับ สบ.1 ได้อบรมแล้วจะได้รับการส่งไปอยู่ในตำแหน่งที่ว่าง

รศ. พตอ. สมยศ ไม่ครับ คือบรรจุครั้งแรกอย่างน้อยสอบได้นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สายสอบสวนเขาอบรมเสร็จต้องมาฝึกงานเสร็จก็มาทำงานในตำแหน่ง สบ.1 นะครับ หรือนักเรียนนายร้อยก็แล้วแต่ออกมาบรรจุเป็นพนักงานสอบสวน สบ.1 นะครับ เสร็จแล้วทำงานสัก 2 ปีก็เอาไปฟื้นฟูคือหมายความว่าให้ไปเรียนรู้เพิ่มเติมจากผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญมากกว่าและให้รู้สิ่งที่ทำ

รศ. ดร. กมลชัย นี่ก็ยังไม่ได้ออกข้างจังหวัดไซ้ใหม่ครับ

รศ. พตอ. สมยศ เขาแยกกันเลยตั้งแต่ต้นว่าเราบรรจุครั้งแรกเมื่อฝึกงานเสร็จแล้วก็แยกเลยว่าใครจะไปต่างจังหวัดแล้วแต่การกำหนดของจำนวนพลว่าตำแหน่งว่างที่ไหนมากเท่าไรอย่างสมมติว่าทางภาคใต้ต้องการมากก็ต้องแต่งตั้งที่ไหนก็บรรจุที่นั่นกันเลยแต่เราก็ให้สิทธิ์คนที่สอบได้ที่ดีมีสิทธิ์เลือกก่อน

รศ. ดร. กมลชัย และโดยทั่วไปตำแหน่งหัวเมืองจะว่างไซ้ใหม่ครับ

รศ. wme. สมยศ คือผลิตมาไม่พอ นะครับกับตำแหน่งที่ว่างระดับกลางที่จะว่างก็คือ ที่ไกล ๆ ชนบท แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าขาดทีเดียวอาจจะไม่ครบตามจำนวนเท่านั้นเอง

รศ. ดร. กมลชัย เพราะรอบแรกก็มักจะไปอยู่ตามหัวเมืองหรือเปล่าครับ

รศ. พตอ. สมยศ ไม่จำเป็นบางรุ่นมีความจำเป็นเนื่องจากกำลังขาดแคลนอย่างรุ่นท่านปุระชัย อย่างนี้ก็ ดชด.ทั้งหมด

รศ. ดร. กมลชัย อย่างนี้บรรจุแล้วอยู่นานไหมครับ

รศ. พตอ. สมยศ ก็แล้วแต่ความสมัครใจแล้วแต่ความเหมาะสมอันนี้ไม่มีเกณฑ์ตายตัว 100% แต่ว่าเกณฑ์ที่จะย้ายได้ก็คือเมื่อทำงานมาแล้วถ้าผมจำไม่ผิด เข้าใจว่า 2 - 4 ปีนะครับถึงจะย้ายได้

รศ. ดร. กมลชัย แล้วการย้ายต้องแสดงความสมัครใจหรือว่าแล้วแต่

รศ. wne. สมยศ ก็คือแสดงความจำนง ผู้บังคับบัญชาเห็นตามความเหมาะสม อาจจะมีว่าที่ไหนขาดแคลนทางนี้มีคนมากแล้วคิดลดน้อยลง งานน้อยกว่าคนแล้วก็อาจจะย้ายแล้วแต่ ที่นี้กฎเกณฑ์อยู่ที่ผู้บังคับบัญชามองภาพในการบริหารงานบุคคล

sa. ns. กมลชัย ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว

รศ. wna. auua หลักเกณฑ์ก็มีนะครับว่าจะย้ายได้ใน 2 - 4 ปี คือถ้าเป็นคุณวุฒิพิเศษสมมุติว่าบรรจุมาเนื่องจากกรณีพิเศษอย่างสมมุติว่าอาจจะเป็นผู้ชำนาญการสาขาหนึ่งสาขาใดก็ต้อง 4 ปี แต่ว่าพนักงานสอบสวนผมไม่แน่ใจว่าจะ 2 หรือ 4 ปี แต่ว่าพนักงานสอบสวนนี้โอกาสที่จะย้ายข้ามสายไม่ได้ถ้าบวคนะครับและขณะเดียวกันคนที่อยู่สายอื่นที่ข้ามสายมาไม่ได้ ก็จะโตในสายตอนนี้ระดับที่เขาแก้ แต่ว่าจะ 100% หรือ ไม่ผมไม่กล้ายืนยัน

sa. ns. กมลชัย ถ้าเปรียบเทียบศาลกับอัยการนี้ ของศาลมักจะย้ายและพอตำแหน่งสูง ๆ ก็จะเข้าส่วนกลาง ของอัยการก็จะทำนองเดียวกัน ของตำรวจเป็นอย่างไรครับ

sa. wne. สมยศ ของตำรวจก็จะโตในสายได้ตลอดอยู่ในกองบัญชาการไหนก็แล้วแต่ ไม่จำเป็นต้องเข้าส่วนกลางอยู่ในภูมิภาคไปเรื่อย ๆ ได้ คือ โตในสายนั้นได้เลยเพียงแต่ว่าตัวเองจะอยู่กับสิ่งแวดลอมนั้นได้ไหมคือความพอใจของเจ้าตัวที่มองถึงความเจริญ คือการจะไปไหนมองที่ตัวของผูปฏิบัติหน้าที่ว่าต้องการสิ่งแวดล้อมไหนหรือมองว่าความเจริญของตัวเองไปทางไหนความถนัดไปทางไหน แต่ว่าโดยหลักแต่ละกองบัญชาการสามารถโตได้อยู่แล้วคือพุดง่าย ๆ ว่า **ซี 5** คือเป็นนายพลมีทุกกองบัญชาการอยู่แล้ว และที่ **ซี 5** ถึงผู้บัญชาการก็คือ % 6 - % 10 แต่ **ซี 10** แยกระดับของตำรวจเท่านั้นเองว่าระดับนี้เป็นผู้บัญชาการเป็นนายคนนี้นั้น แต่ตั้งแต่ นายพลไปเป็นเทียบเท่าอธิบดีได้แล้ว \$ 10 แต่ว่า \$ 10 ของตำรวจนี้แปลกอยู่อย่างหนึ่งคือตั้งแต่ \$ 6 ถึงผู้บัญชาการถึงอธิบดีคือ **ซี 10** หมวด นะครับ อย่าง **ซี 10** ของอธิบดีกรมตำรวจมากกว่าปลัดกระทรวง

a . กมลชัย แล้วผู้ปฏิบัติงานใน สน. ,สบต. นี้ผู้ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตำแหน่งจะเกลี่ยเท่า ๆ กันหรือเปล่า

sa. wne. auua คือตำแหน่งต้องเป็นไปตามชั้น

รศ. ns. กมลชัย สบ.ก็มี สบ.1,2,3

รศ. wmo. สมยศ สบ.3 คงมีไม่ได้เป็นสถานีเล็ก หัวหน้าสถานีจะเป็นแค่รองผู้กำกับหรือสารวัตร แต่มีอำนาจสอบสวนทั้งคดีฆ่าปิ่นได้หมด

รศ. ดร. กมลชัย คนที่ดำรงตำแหน่ง สบ.1 บางคนออกรอบแรกก็อยู่ในกรุงเทพฯก็มี อยู่ใน สน.ก็มี ไซ้ใหม่ครับ

รศ. wma. สมยศ มีครับกระจายกันไปตามตำแหน่งที่ว่างและความต้องการของหน่วยงานเป็นหลัก และมีการสำรวจมาว่าตอนนี้ตำแหน่งขาดที่นั่นที่นี้คือเป็นเรื่องการบริหารบุคคลของกำลังพลที่จะต้องไปแต่ทำให้สิทธิผู้ที่สอบได้เลือกแต่ไม่ไซ้เลือกกว่าปีนี้มีทองหล่อกับมักกะสันนะหรือมีตรวจคนเข้าเมืองทางหลวงบางปีก็ไม่มียาจะมีแค่สน.ทั้งหมดแล้วแต่

รศ. ns. กมลชัย ความเหลื่อมล้ำทางตำแหน่งก็ไม่มี ความเหลื่อมล้ำในการบรรจุลงก็ไม่มีไซ้ใหม่ครับ

รศ. wno. สมยศ ไม่มีครับ ก็ในความรู้สึกอาจจะมีแต่ในทางปฏิบัติตำแหน่งถือว่าเท่ากันถ้าเป็นความเห็นของผมนะครับ ผมว่าคนที่บรรจุในต่างจังหวัดน่าจะได้เปรียบเพราะค่าใช้จ่ายถูกกว่าเงินเดือนเท่ากัน

รศ. ดร. กมลชัย จะมีเงินเหลือเก็บ แต่ในกรุงเทพฯจะมีเงินเหลือเก็บน้อยกว่า

รศ. wne. สมยศ เพราะมีที่ดองไซ้เยอะ

รศ. ดร. กมลชัย แล้วในกรุงเทพฯงานอาจจะเยอะกว่า

รศ. พตอ. สมยศ เยอะกว่าแล้วก็การคมนาคมก็เกิดค่าใช้จ่ายเยอะ

รศ. ดร. กมลชัย ได้อยู่กับครอบครัวมากกว่าโดยส่วนใหญ่พวกที่ไปอยู่ต่างจังหวัดครอบครัวเขาไปด้วยส่วนใหญ่

รศ. พตอ. สมยศ ก็แล้วแต่ส่วนใหญ่ก็ไปอยู่

รศ.ดร. กมลชัย แต่ไม่เหมือนศาลัยการส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้ไปของตำรวจครอบครัวจะไปด้วย

รศ. wne. สมยศ มักจะไปด้วยเพราะว่าก็อยู่ติดพื้นที่

รศ. ns. กมลชัย การจะเดินทางเข้ากรุงเทพฯก็จะไม่บ่อยนัก

รศ. wne. สมยศ อันนี้ก็จะตอบแทนเขาไม่ได้

รศ. ns. กมลชัย คือว่าภาพรวมทั่ว ๆ Id

sa. wma. สมยศ ภาพรวมทั่ว ๆ ไปส่วนมากก็ต้องอยู่ติดพื้นที่เพราะพุดง่าย ๆ ตำรวจก็ต้องอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง เพราะว่าจัดเวรไม่ใช่เหมือนศาลัยต้องอยู่เฉพาะกลางวันเพราะจะต้องหมุนกัน

รศ. ns. กมลชัย ในความผูกพันของตำรวจกับพื้นที่ก็จะมากกว่า

รศ. wna. สมยศ เพราะว่าต้องเข้าเวรตลอดผลัดเปลี่ยนกันบางที่เข้าเที่ยงบางที่เข้ากลางคืน โดยถัวเฉลี่ยส่วนมากก็ต้องอยู่ ก็มียูบ้านพัก

รศ.ดร.กมลชัย อายุงานถัวเฉลี่ยของพนักงานสอบสวนในกรุงเทพฯกับในต่างจังหวัดจะแตกต่างกันไหมสมมุติว่าเอา สภอ. นะครับใน สน. ถ้าเอาอายุงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอามารวม ๆ กันแล้วถัวเฉลี่ยจะเหมือนกันหรือว่ามีเหลื่อมล้ำกันบ้าง ในกรุงเทพฯสมมุติว่าถัวเฉลี่ยแล้วน่าจะเคยทำงานมาถัวเฉลี่ย 10 ปีสมมตินะครับในต่างจังหวัด 10 ปีเหมือนกันหรือน้อยกว่า

รศ. พตอ. สมยศ อันนี้คงพูดลำบากไม่แน่ในกรุงเทพฯอาจจะน้อยกว่าก็ได้คือในจังหวัดใหญ่ ๆ อย่างกรุงเทพฯบางท้องที่อย่างหนองจอกถือว่าเยอะ ถ้าฝักซิกี้ไม่มีคดีแต่ถ้าว่าหาคดีใหญ่ ช้างเผือกคดีเยอะแต่สิ่งที่ขาดแคลนพนักงานสอบสวนที่มีฝีมือก็คือว่าการเกษียณอายุเร็วเกินไป 60 ปี

รศ. ดร. กมลชัย พนักงานสอบสวนถึง 60 ปีมีน้อย

รศ. woe. สมยศ มีนะครับพนักงานเกษียณ

รศ. ดร. กมลชัย ใช่ แต่ว่าเขาน่าจะเป็นผู้ไปดำรงตำแหน่งอื่น แล้วมีไหมครับที่เป็นพนักงานสอบสวนจนเกษียณเลย

รศ. วมา. สมยศ มีครับก็มีหลายคนครับที่เก่ง ๆ ที่เกษียณไป

รศ. ดร. กมลชัย อยู่ในตำแหน่ง **mu** อะไร

รศ. วมา. สมยศ ตอนนั้นยังไม่มี สบ. อาจจะเป็นหัวหน้าอย่างผู้บังคับการจังหวัดก็ต้องเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนซึ่งมีความรู้ดีซึ่งจริง ๆ แล้วว่า กระบวนการยุติธรรมขั้นต้นเมื่อฝึกคนมาแล้วมีความชำนาญพื้นที่ รู้ถึงเทคนิคต่าง ๆ เพราะฉะนั้นควรเอาคนที่มีความประสพการณ์เยอะมาเป็นพี่เลี้ยงคนได้เพื่อจะมองภาพออกคดีเกิดแบบนี้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้เหมือนความชำนาญที่มีอยู่ในตัวควรจะปรับบทบาทว่าเกษียณสัก **65 ปี** เพราะพวกนี้ไม่ได้แบกหาม

รศ. ดร. กมลชัย คดีสำคัญเขามอบให้พนักงานสอบสวนทีมพิเศษไปทำได้ใช่ไหมครับ

รศ. วมา. สมยศ คือในกองบัญชาการหนึ่งมีสถานี คดีใหญ่หน่วยสารวัตรก็อาจจะเฉพาะผู้กำกับอาจจะตั้งกรมสอบสวนเป็นทีมก็ได้เฉพาะในสน. นั้นถ้าไม่เหลือปากว่าแรง ถ้าเหลือปากว่าแรงกองบัญชาการอาจจะตั้งก็ได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่สนใจของประชาชนอาจจะมีกรแทรกแซงหรือมีอิทธิพลอะไรต่าง ๆ หรือว่ามีความสลับซับซ้อนมากก็อาจจะมีการทำงานร่วมกันโดยคำสั่งโดยกรมตำรวจให้ตำรวจท้องที่ร่วมกับกองปราบปราม หรืออาจจะมอบให้กองปราบปรามเป็นผู้รับเรื่องนี้ไปดำเนินคดีโดยเอาพื้นฐานการอบรมเบื้องต้นของพื้นที่ก็แล้วแต่

รศ. พตอ. สมยศ ผมว่าความเจริญก้าวหน้าอยู่ที่ว่าการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา และผู้บัญชามากกว่า แต่ว่าการแสวงหาของมนุษย์ผมว่าข้าราชการเหล่าไหนก็มุ่งที่จะมากรุงเทพฯ เท่านั้นเพราะกรุงเทพฯ เป็นแหล่งสรรพความรู้ ความเจริญ โอกาสที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมก็มีเยอะซึ่งในระยะ 10 ปีมานี้เองที่จะมีการขยายปริญญาโทออกไปต่างจังหวัด นอกนั้นก็ต้องมาอยู่ที่กรุงเทพฯ หมด เพราะฉะนั้นคนก็แสวงมาที่กรุงเทพฯ แต่ถึงแม้จะขยายไปแล้วคนก็ยังชอบกรุงเทพฯ เพราะกรุงเทพฯ เป็นแหล่งความเจริญทั้งหมดนะครับ อันนี้เป็นเรื่องความรู้สึกทางวัดดูนะครับแต่ความรู้สึกทางจิตใจก็อยู่ที่ตัวบุคคลแต่ความเจริญก็ไม่ต่างกันมาก ถ้าเราทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาได้สามารถเลื่อนและต่างจังหวัดโอกาสที่ตำแหน่งจะขยายมีมากกว่า ก็จะมองเห็นว่าเดี๋ยวก็มีการเพิ่มจังหวัด ตำแหน่งก็เพิ่มเพราะว่าจะมีกองบังคับการใหม่ มีอำเภอใหม่ แต่กรุงเทพฯ จะมีการขยายกองบังคับการก็คือมีอยู่จำกัด เพราะถ้าพูดถึงว่าไม่ได้คิดอะไรและอยู่ในจังหวัดไกล ๆ โอกาสที่จะก้าว

หน้าก็มีที่การยกระดับนะครับ แต่ที่ผมดึงไว้หนึ่งก็คือว่ากระบวนการยุติธรรมของตำรวจขาดคนก็เพราะว่า 1. มีมากก็ทำงานไม่ทันเนื่องจากตัวกฎหมายไม่เอื้ออำนวยให้เขาทำงานได้อย่างมีเวลาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ 2. ไม่รักษาคคนที่มีความชำนาญเหลือไว้ พอถึงเวลาไปเร็วกว่ากำหนด เช่น อายุ 30 - 40 จะพบประสบการณ์ใหม่ ๆ เกษียณแล้วส่วนมากก็นอนอยู่บ้านกินบำนาญบ้างก็อาจจะปลูกผลไม้อะไรก็ว่าไปหรือไม่ก็ไปเที่ยววันวัน

รศ. ดร. กมลชัย ไม่มีกำหนดอาวุโสเหมือนศาล **bums**

รศ. wme. สมยศ ไม่มีครับอันนี้ผมก็คิดว่าควรจะต้องแก้กฎหมายแล้วก็พื้นฐานของตำรวจ การจะผลิตคนขึ้นมาสูงนะครับถ้าเป็นนักเรียนนายร้อยรู้สึกว่ายอะแล้วก็สมควรว่าเอาจากปริญญามาคนหนึ่งกว่าเขาจะอบรมเสร็จประมาณ 6 เดือน หรือ 1 ปี ค่าใช้จ่ายอะไรต่าง ๆ ที่เราคิดอาวุธทางปัญญาให้เขาพอถึงเวลาก็หมดไปแล้ว อีกอย่างเดี๋ยวนี้เขาแก้ได้เขอะก็คือหมายความว่าใครอยู่สายสอบสวนเราจะไม่ให้ไปหาดำแห่งข้างบอกแล้วได้ใบสาย สบัยก็กลับตำแหน่งเหมือนกันหมดคนต้องไปลึงอะไรแบบนี้ ผมให้ความเห็นไว้อย่างนี้นะครับว่า 1. แก้กฎหมายตรงนี้เสีย 2. เพิ่มอายุงานให้เขา

เสีย แต่อายุงานจะมีปัญหาตัวที่ตามมาผมยังคิดว่ารัฐบาลไม่น่าจะคิดว่า 60 ปี หรือ 65 ปีไปแล้วอาจจะเพิ่มเงินเดือนให้ปีสองปี ค่อจากนั้นไม่ต้องเลื่อนหรือยกเพราะคนอยากทำงานอยู่แล้วแล้วก็พูดง่าย ๆ ว่าเมื่อเงินเดือนสูงผมว่าคนเงินเดือนมาก ๆ ถ้าปลดเกษียณแล้วเอาไปสัก 50,000 บาทสูงสุดผมว่าพอแล้วคนแก่ 50,000 บาทใช้อะไร ส่วนที่เหลือก็ไปพัฒนาประเทศได้ แต่ถ้าผมมีโอกาสเขียนผมจะเขียนเลขว่าจะรับเงินเดือนเท่าไรก็แล้วแต่สูงสุดก็คงไม่เกินนี้

อาจารย์พินิจ มีปัญหาอะไรเกี่ยวกับตำแหน่งบ้างครับ

รศ. พตอ. สมยศ ไม่มีครับคือ ของเราต้องมีตำแหน่งว่างถึงจะขึ้นไปได้ถ้าเป็นพนักงานสอบสวนก็ต้องมีการสอบและไหลขึ้นไปเอง แต่ระดับตอนนี้มีเท่านั้นเอง ผู้กำกับหรือรองผู้กำกับ 5 กับ 6 นี้เขียนไว้อนุมัติแล้วสมัยท่านรัฐมนตรีสนั่นแต่ว่ายังไม่มีการทำขึ้นไปต้องอยู่ที่งบประมาณด้วยอย่างที่ผมบอกถ้าลดคนสัก 30% แก้กฎหมายตัวนี้แล้วพนักงานสอบสวนจะออกไปประมาณ 30 - 40% แล้วก็ไม่ต้องมาทำคดีเขอะ

ถอดเทปการสัมภาษณ์อาจารย์มนตรี ยอดปัญญา

(วันที่ 24 มกราคม 2546)

รศ. ns. กมลชัย

อยากเรียนถามอาจารย์ว่ากระบวนการในการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาที่ไปลงตำแหน่งในต่างจังหวัด ต้องมีตำแหน่งรองรับก่อนใช่ไหมครับ แล้วตำแหน่งผู้พิพากษาที่อยู่ในต่างจังหวัด อยู่ในภูมิภาคไกลๆ เมื่อเปรียบเทียบกับในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่มีความแตกต่างกันหรือเปล่า เช่นในอดีตผู้พิพากษา เมื่อเป็นผู้ช่วย เมื่อโปรดเกล้าฯแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาชั้น 2 ก็จะส่งไปต่างจังหวัดก่อน เขาก็จะเป็นชั้น 3 อาวุโสมาก ๆ หน้อยก็ได้มาอบรมหัวหน้าศาล (ชั้น 4) พ้นจากหัวหน้าศาลแล้วก็เป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง ศาลชั้นต้นในกรุงเทพฯ ■ ■

อาจารย์มนตรี

นี่เป็นในอดีต แต่ปัจจุบันการบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาบริหารการต่างจังหวัดกับในกรุงเทพฯ เหมือนหรือต่างนั้นมีทั้งเหมือนและต่าง ในส่วนที่เหมือนก็คือว่า กระบวนการที่จะผลิตบุคลากรผู้พิพากษาเดี่ยวนั้นตั้งแต่สอบคัดเลือก สอบแข่งขันเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา 1 ปี ก็จะต้องผ่านการอบรมมาเป็นผู้พิพากษาเต็มตัวไม่สามารถที่จะร่วมกันเป็นองค์คณะตัดสินคดีได้ เพราะว่าเขาจะเขียนบัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลเลยว่า ผู้พิพากษาประจำศาลจะเป็นองค์คณะร่วมกับผู้พิพากษาประจำศาลไม่ได้ หมายความว่าต้องเป็นผู้พิพากษากับผู้พิพากษาที่อาวุโสกว่าคือที่ได้รับโปรดเกล้าฯเป็นผู้พิพากษาเต็มตัวแล้ว

ที่นี้ในขั้นตอนคือเมื่อเป็นผู้พิพากษาประจำศาลครบ 3 ปี ถึงจะได้โปรดเกล้าฯเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้น นับจากเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้น เป็นผู้พิพากษาเต็มตัวมีอำนาจร่วมเป็นองค์คณะได้ครบถ้วนไม่ต้องให้มีผู้พิพากษาอื่นมาเซ็นประกอบชื่ออีกแล้ว

ในปัจจุบันมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาไปบริหารการในต่างจังหวัดก็ต้องแต่งตั้งและบรรจุจากผู้พิพากษาศาลชั้นต้น คือผ่านขั้นตอนผู้ช่วยผู้พิพากษา 1 ปี ผ่านขั้นตอนผู้พิพากษาประจำศาล 3 ปี เป็น 4 ปี เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้ความรู้ ความสามารถในด้านสติปัญญา ในด้านการฝึกฝนต่าง ๆ ถือว่าเท่ากัน คือมีความสามารถจากการวัดการฝึกอบรมก็ถือว่าเท่ากัน ไปเป็นผู้พิพากษาประจำศาลในศาลชั้นต้นในต่างจังหวัดทุกศาลไม่ว่าจะเป็นศาลจังหวัด ศาลแขวง ศาลชำนาญพิเศษ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัว ในขณะที่เดียวกันพวกเขานั้นก็สามารถแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง ศาลอาญา หรือศาลแขวงในกรุงเทพฯ ทั้งหลายที่อยู่ในส่วนกลางนี้ได้เท่าเทียมกัน โดยที่ไม่จำเป็นต้องออกต่างจังหวัด ก็หมายถึงว่า ถ้าพูดถึงความเหมือนก็คือว่าการบรรจุแต่งตั้งในเรื่องความรู้ความสามารถปัจจุบันถือว่าเท่าเทียมกัน แต่ในขณะที่เดียวกันในส่วนที่ต่างกันก็คือว่า ผู้พิพากษาที่ผ่านการ อบรมมา 4 ปี ไปอยู่เป็นผู้

พิพากษาในต่างจังหวัดเรียกว่าผู้พิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว พวกนี้ก็จะวนเวียนรับราชการในศาลชั้นต้น ประสพการณ์ ระยะเวลาเท่านั้นที่จะบ่มให้เขามีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนขึ้น มีสติปัญญา ความรับผิดชอบมากขึ้น ในส่วนนี้ต้องอาศัยเวลา

แต่ในส่วนองกรงเทพฯนั้น เนื่องจากว่าศาลในกรงเทพฯจะมีศาลแพ่ง , ศาลอาญา , ศาลแพ่ง ใต้, ศาลอาญากรงเทพใต้, ศาลแพ่งธนบุรี, ศาลอาญาธนบุรี มี 6 ศาล ซึ่ง 6 ศาลนี้จะมีผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง ศาลอาญาต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผู้พิพากษาในชั้นระดับสูง ซึ่งยังเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอยู่ พวกนี้เามาจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาลในต่างจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นผู้อาวุโสในต่างจังหวัดกลับเข้าเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้นในเขตกรงเทพฯ เพราะฉะนั้นพวกนี้ก็จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่า ความได้เปรียบในความต่างก็คือว่า ในกรงเทพฯในส่วนกลางจะได้ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์สูงมาทำงานส่วนหนึ่ง แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะมีผู้พิพากษาบางส่วนที่ 4 ปีแล้วอยู่ในกรงเทพฯอีกส่วนหนึ่ง แต่ในต่างจังหวัดเขาจะได้พวก 4 ปีเริ่มต้นแล้วให้วนเวียนอยู่ในต่างจังหวัด อาศัยประสบการณ์และเวลาเป็นตัวบ่มให้เขามีความรู้ ความสามารถเพิ่มพูนขึ้น

เพราะฉะนั้นในความเหมือนก็คือว่าเหมือนในแง่ที่ว่า 4 ปีปัจจุบันนี้อยู่ในต่างจังหวัดและในกรงเทพฯได้ แต่ในความแตกต่างก็คือว่า ในต่างจังหวัดจะมีพวก 4 ปีแล้วอาศัยวนเวียนประสพการณ์อยู่ในต่างจังหวัดตลอด จนกว่าจะเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือขอ้ายเข้ามาเป็นผู้พิพากษาในส่วนกลางคือศาลแพ่ง ศาลอาญา หรือศาลแขวงในกรงเทพฯ แต่ในส่วนกลางจะได้เปรียบสำหรับผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าศาล

รศ. ดร. กมลชัย

แต่ระบบเดิมที่มีตำแหน่งผู้พิพากษาในต่างจังหวัดที่ว่างเพราะส่วนใหญ่จะย้ายเข้ากรงเทพฯ เพราะฉะนั้นตอนแต่งตั้งไปก็จะแต่งตั้งผู้พิพากษาที่อบรม 4 ปี ก็ไปดำรงตำแหน่งที่ว่างที่ไกล ๆ ก็ยังเป็นเหมือนเดิมอยู่ แทนที่เมื่อก่อน 1 ปีเศษ ๆ ไปก็กลายเป็น 4 ปี ทีนี้ขอถามว่าผู้พิพากษาที่ประจำศาลถ้าเขาพิจารณาคดี เขาเป็นส่วนองคค์คณะกับผู้พิพากษาศาลชั้นต้นได้ แต่เขาจะเข้าเป็นส่วนองคค์คณะร่วมกันอย่างเดียวนไม่ได้ เขามีอำนาจเต็มหรือเปล่า

อาจารย์มนตรี

ก็มีอำนาจเต็ม คือถ้าเขาเซ็นคดีก็มีอำนาจเต็ม คืออยู่กับผู้พิพากษาศาลชั้นต้น แต่ถ้าเซ็นคดีกับผู้พิพากษาประจำศาลไม่ได้

รศ. ดร. กมลชัย

แล้วเราจะส่งผู้พิพากษาประจำศาลพวกนี้ไปอยู่ตามต่างจังหวัดก่อนได้ไหม แต่ก็ต้องเซ็นคดีใช้ไหม

อาจารย์มนตรี

ได้ โดยต้องเซ็นคู่ ปัจจุบันก็ยังมืออยู่ เนื่องจากว่าผู้พิพากษาในต่างจังหวัดยังว่าง เราก็เลยตั้งผู้พิพากษาประจำศาลไปเป็นผู้พิพากษาในต่างจังหวัด แต่ว่าในผลกฎหมายและในทางปฏิบัติ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลที่เป็นผู้จ่ายสำนวนจะต้องจ่ายให้ผู้พิพากษาประจำศาลกับผู้พิพากษาศาลชั้นต้นช่วยกัน จะจ่ายผู้พิพากษาประจำศาลกับผู้พิพากษาประจำศาลด้วยกันไม่ได้

รศ. ดร. กมลชัย

อยากถามว่าระบบเดิมความจริงก็ยังไม่ได้เปลี่ยนใช่ไหมครับ

อาจารย์มนตรี

ยังไม่ได้เปลี่ยน คือในระบบศาล เนื่องจากว่าเป็นระบบที่เข้ามาโดยการสอบคัดเลือก เพราะว่าเราไม่มีผู้พิพากษาเลือกตั้งมาจากท้องถิ่น เพราะฉะนั้นการสอบคัดเลือกก็ต้องกระทำโดยส่วนกลาง ทีนี้จึงต้องเอาศูนย์กลาง คือ กรุงเทพฯเป็นตัวตั้ง ทุกคนจึงถือว่าเมื่อบรรจุเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาในกรุงเทพฯ การที่จะส่งออกไปก็จะส่งไปกระจัดกระจายตามศาลทั่วราชอาณาจักร

วิธีการเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมก็คือว่า คำว่ากรุงเทพฯเป็นศูนย์กลาง ความห่างไกล - ไกล กรุงเทพฯจะเป็นจุดในการวัดอาวุโสของศาล ด้วยเหตุนี้ในระบบศาลเราจะแบ่งศาลเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเภทของผู้พิพากษารวมคากับผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษารวมจะวัดเอาตามแผนที่เลข เพราะฉะนั้นอันดับสุดท้ายของผู้พิพากษาประจำศาลปัจจุบันก็คือศาลจังหวัดเบตง และวัดไกลเข้ามาจนถึงพวกนนทบุรี ปากน้ำ สมุทรปราการ หรือแม้แต่ในจังหวัดปริมณฑล ซึ่งเป็นจังหวัดที่ใกล้ที่สุด เขาจะแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่ม 6 กลุ่มนี้ของผู้พิพากษาประจำศาล แต่เดิมมาว่า ถ้ากลุ่ม 5 กลุ่ม 6 ไปอยู่ 1 ปี ขอย้ายได้ ส่วนกลุ่ม 3, กลุ่ม 4 2 ปีถึงขอย้ายได้ แล้วอีกกลุ่มหนึ่งคือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลนี้เอาระยะทางมาเป็นตัวตั้งเหมือนกัน แต่ว่าประกอบกับปริมาณและขนาดของศาล ศาลที่เป็นศูนย์กลางในระบบเศรษฐกิจหรือในศูนย์กลางของแต่ละภาค แม้จะอยู่ไกลกรุงเทพฯ แต่ก็อยู่ในอาวุโสเบื้องต้นได้ เช่นศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดสงขลา แม้จะอยู่ไกลกรุงเทพฯ แต่เนื่องจากว่าดูปริมาณจำนวนคดี คุณความเจริญ ก็ดึงเข้ามาเป็นศาลที่อยู่ในระดับอาวุโส สำหรับแต่งตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารศาล ส่วนนี้จะเอาปริมาณคดีและขนาดของศาลมาเป็นตัวตั้ง

ทีนี้เมื่อวางหลักเกณฑ์อย่างนี้ ก็คือว่าคนที่สุดท้ายรู้ได้เลยว่าถ้าศาลไหนว่างเป็นอาวุโสลำดับสุดท้ายก็จะเอาจังหวัดนั้น ซึ่งวิธีการนี้ทุกคนก็จะขยับเข้ามาเรื่อย ๆ ไกลเข้ามา หากใครไม่สมัครใจอยู่กรุงเทพฯ ก็อยู่ในจังหวัดรอบนอก ทำงานอีก 4-5 ปี จนประมาณ 10 ปีขึ้นไป ก็ได้เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลก็จัดแถวลงมา ผู้ที่เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลด้วยกัน การจัดแถวก็เป็นไปตามลำดับการสอบเข้า เพราะฉะนั้นผู้พิพากษาเขาจะมีลำดับอาวุโส หรือตำแหน่งการสอบเข้าเป็นหลักค่อกันเป็นรุ่น

ๆ ไปอย่างนี้ คนที่ได้ที่ 1 ก็มีสิทธิ์ดีกว่าคนที่ได้ที่สุดท้าย เมื่อตำแหน่งผู้พิพากษาปีนี้ว่างลง 20 ตำแหน่ง เอาผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมาจัดตามบัญชี แล้วแต่งตั้งผู้พิพากษาที่ผ่านจากผู้พิพากษาศาลชั้นต้นอยู่ในศาลแต่ละศาลมา 10 กว่าปีไปเป็นหัวหน้าศาลก็ย้อนกลับออกไปอีกเป็นครั้งที่ 2 แล้วหลังจากนั้นก็ไหลเข้ามาตามศาลในกลุ่มของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จนถึงที่สุดแล้วเป็นหัวหน้าศาลอาจจะ 2 จังหวัด หรือ 3 จังหวัดแล้ว คือถ้าระดับศาลชั้นต้นในกรุงเทพฯ คือศาลแพ่ง ศาลอาญา ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นขนาดใหญ่ว่าง เขาก็จะแต่งตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเหล่านี้มาเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง ศาลอาญา อยู่ในศาลชั้นต้นนี้ จนกว่าจะได้เลื่อนขึ้นไปในศาลปกครอง ซึ่งเป็นศาลระดับกลาง

ทีนี้ในทางแก้ปัญหาในปัจจุบันนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมหรือระบบใหม่ เพื่อจะแก้ปัญหาให้มีผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์มากในต่างจังหวัดก็จึงแต่งตั้ง คือในปัจจุบันในต่างจังหวัดจะไม่มีผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ จะมีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นเรียงกัน เรียงอาวุโสของการที่เข้ามาเป็นก่อน ๗ ถึงในศาลนั้นก็จะเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้นเหมือนกันหมด แต่ในปีที่ผ่านมาในต่างจังหวัดจะทำเหมือนศาลในกรุงเทพฯ คือตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะขึ้นมา ก็คือว่าในศาลแต่ละศาลทุกอย่างเมื่อก่อนต้องปรึกษาโดยถือว่าหัวหน้าศาลเป็นหัวหน้าคณะของแต่ละเขต ปัจจุบันก็จะจัดกลุ่มเหมือนศาลในกรุงเทพฯ เช่น ผู้พิพากษาจังหวัดเชียงใหม่มีผู้พิพากษาประมาณ 28-30 คน จัดเป็น 10 คณะ ก็จะมีผู้พิพากษาหัวหน้าคณะอยู่ 10 คน เราจะได้ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะที่มีอาวุโสมาก ซึ่งแต่เดิมพวกนี้เขาจะมาอยู่ใกล้กรุงเทพฯ มาก เพราะว่าถ้าเขาไม่เข้าใกล้ระบบของมัน มันจะเลื่อนในตัวของมันเอง - M U ขยับเข้ากรุงเทพฯ แต่ปัจจุบันนี้เมื่อเราไปตั้งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสงขลา คนเหล่านั้นอาวุโสเขาจะเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอยู่แล้ว เขาไม่ต้องขยับแล้ว ก็สามารถขึ้นที่ศาลจังหวัดนั้น ๆ ได้เลยโดยไม่เสียอาวุโส ก็ทำให้เป็นการแก้ปัญหาความลักลั่นในเรื่องความรู้ ความสามารถของผู้พิพากษาในต่างจังหวัดกับในกรุงเทพฯ อย่างน้อยก็ปรับสภาพให้เป็นไปในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากขึ้นกว่าเดิม ก็อย่างที่ท่านอาจารย์กมลชัยว่า คือเป็นผู้ช่วยปีเดียวไปอยู่ศาลแม่ฮ่องสอน ศาลแม่สะเรียง ถ้าวันดีคืนดีหัวหน้าศาลลาป่วย คนนี้จะรักษาการณ์ทันที ตามพระธรรมนูญศาลเป็นผู้ทำการแทน บางคนระบบงานราชการจะไม่รู้เลย ปีเดียวไม่พอ นี่เป็นปัญหาในอดีต ปัจจุบันคิดว่าน่าจะทำให้ระบบนี้ได้มีการพัฒนา แล้วก็แก้ไขในส่วนบกพร่องได้บางส่วน

รศ. ดร. กมลชัย

หัวหน้าคณะในศาลจังหวัดมีทุกจังหวัดหรือไม่

อาจารย์มนตรี

ปัจจุบันนี้จะมีเฉพาะจังหวัดที่มีผู้พิพากษาเพียงท่านเดียวก่อน ผู้พิพากษาที่มีจำนวนเท่าไรหรือจะตั้งหัวหน้าคณะให้ เพราะฉะนั้นในจังหวัดที่มีผู้พิพากษาเพียง 3 - 4 คน ก็ยังถือว่าผู้พิพากษาหัวหน้าศาลนั้นเท่าเดิม หัวหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะยังไม่ได้มีไปทั่ว มีเฉพาะจังหวัดใหญ่ ๆ

aa. ดร. กมลชัย

แต่คิวของอาวุโสของศาลกับอาวุโสของผู้พิพากษายังเหมือนเดิม ยังมีตั้งแต่หนึ่งจนถึงสุดท้าย และภาพรวมเวลาจะบรรจุแต่งตั้งผู้พิพากษาที่อาวุโสสุดท้ายก็มักจะไปได้ปลาย ๆ 3 จังหวัดสุดท้าย แต่พอมากลาง ๆ ก็ไม่แน่ ผู้พิพากษาที่ออกรอบแรกหัวคิดอาจจะได้มาอยู่ศาลกลาง ๆ เพราะว่ามีโอกาสว่างและคนอื่นก็ไม่มีโอกาสเข้ามา แต่ในกรุงเทพฯ ก็มักจะเป็นผู้พิพากษาที่อาวุโสมากแล้ว ถ้ามองอย่างนี้แล้วจะพูดได้หรือเปล่าว่า ถ้าเรามองประชาชนเป็นตัวตั้งซึ่งเป็นผู้ได้รับการอำนวยความสะดวก ถ้าศาลที่อยู่ไกล ๆ มาก ๆ ประชาชนจะพบผู้พิพากษาที่อาวุโสน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับศาลอื่น อันนี้พอมองอย่างนี้ได้ไหม

อาจารย์มนตรี

อันนี้ยอมรับเลยว่า ไม่ว่าจะใช้วิธีไหนก็จะเป็นศาลที่ออกใหม่ เพียงแค่การแก้ปัญหาก็คือว่า บ่มให้นานขึ้นเท่านั้นเอง แต่ก็ไม่ใช่ผู้พิพากษาที่ผ่านศาลอื่นมาจะเป็นศาลครั้งแรกของชีวิตเกือบทั้งนั้นจะไปฝึกแค่นั้นเอง แต่เมื่อโปรดเกล้าฯ เป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว ศาลที่อยู่ขอบชายแดนก็จะเป็นศาลแรกของผู้พิพากษาท่านนั้นอยู่ ก็คือว่าความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เขาก็อาจจะช้อย่อนหรือด้อยกว่าผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ทางศาลหลาย ๆ ศาล

aa. ดร. กมลชัย

เคยมีเสียงเรียกร้องจากผู้แทนของพื้นที่ที่มีผู้แทนราษฎรว่าทำไมศาลก็ดีหรืออัยการก็ดี แต่งตั้งที่มีอาวุโสมาก ๆ มาไม่ได้หรือ ทำไมถึงเจอแต่รอบแรกตลอดทำนองนี้ ซึ่งขณะนี้ก็ยังเป็นเหมือนเดิมใช่ไหม

อาจารย์มนตรี

ก็ยังเป็นเหมือนเดิม เนื่องจากว่ามันคงอยู่ที่ระบบของการคัดสรรผู้ที่เข้ามาเป็นผู้พิพากษา ในเมื่อเรามีการสอบคัดเลือกทุกอย่างมีการสอบคัดเลือกเข้ามา เราไม่อาจจะเลือกคนในท้องถิ่น ไม่อาจจะเลือกคนที่อยู่ในภูมิภาคนั้นไปลงได้ เพราะฉะนั้นมันก็ต้องใช้วิธีคัดสรรจากคน แล้วปัจจัยสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่า ถ้าเอาตัวผู้พิพากษาที่ไปทำหน้าที่เป็นตัวตั้ง ปัญหาการดำรงชีวิต ปัญหาครอบครัว

ครัว ปัญหาในการที่จะให้การศึกษาแก่บุตรที่มีทุกคน ก็อย่างที่ว่า พอมาถึงจุดก็คือต้องหาเมืองที่เจริญ เพื่อที่จะเป็นที่รองรับ ปัญหานี้ก็เกิดกับในกลุ่มหมอกมี เหมือนกับทางผู้พิพากษาก็คือว่าทำไมในเมืองใหญ่ ๆ ถึงมีหมอ ทางกระทรวงสาธารณสุขจึงต้องใช้วิธีตั้งศูนย์พยาบาล ศูนย์การแพทย์ในแต่ละภาค ที่นี้ทางศาลปัจจุบันนี้ เนื่องจากว่าลำดับศาลเราเท่ากันหมด เพราะว่าศาลชั้นต้นในเขตอำนาจและเขตตัวอำนาจศาลมันเท่ากัน เพราะฉะนั้นศาลใดศาลหนึ่งจะไปเป็นผู้พิพากษาอาวุโสกว่าศาลอื่นมันก็โดยระบบมันก็จัดไม่ได้ เลยไม่อาจจะแก้ปัญหานี้ได้โดยสิ้นเชิง ก็คงบรรเทาในแง่ที่จะให้เกิดความรู้สึกว่าเราฝึกมามากกว่าเดิม มีประสบการณ์ในศาลอื่นมาบ้างมากกว่าเดิม ที่ไม่ใช่ว่าผู้ช่วยผู้พิพากษา 1 ปี แล้วย้อออกไปเป็นผู้พิพากษาประจำจังหวัดนั้นอย่างเมื่อก่อน

รศ.ดร. กมลชัย

ประเด็นเรื่องความผูกพันระหว่างผู้พิพากษา กับพื้นที่ที่ตัวเองไปปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นอยู่อย่างไรบ้าง

อาจารย์มนตรี

คือ เรื่องความผูกพัน เนื่องจากผู้พิพากษา โดยอำนาจหน้าที่ ก็คือ เป็นผู้ชี้ขาด เป็นผู้วินิจฉัย เพราะฉะนั้นการที่จะให้คนเขามองภาพว่าไม่เอนเอียง ไม่เข้าข้างใครในชั้นต้น ในความสนิทชิดเชื่อมันต้องออกมาก่อน ถ้าท่านจะตัดสินยุติธรรมอย่างไร เขียนคำพิพากษามีเหตุมีผลอย่างไร แต่ถ้าเขาเห็นว่าเคยรู้จักสนิทสนมกับทนายฝ่ายนี้ รู้จักข้างนี้ หรือคู่ความฝ่ายนี้ เขาก็คงจะไม่เชื่อถือตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปพูดถึงว่าผลมันจะเกิดยุติธรรมอย่างไร ก็จึงมีกฎเกณฑ์อย่างที่ว่าอาจารย์ทราบ ก็คือว่าเราจะมีกฎเกณฑ์ว่าผู้พิพากษาประจำศาลจะอยู่ในจังหวัดหนึ่งได้ไม่เกิน 4 ปี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะอยู่ในจังหวัดหนึ่งได้ไม่เกิน 2 ปี เพื่อป้องกันการใกล้ชิดสนิทสนมไม่ให้เกิดความคุ้นเคย ถ้าอยู่ในพื้นที่นานก็อาจจะรู้จักคุ้นเคยกับคนมากขึ้น แล้วปัญหาก็คือว่าทำให้คนมองว่าเมื่อสนิทกับอีกข้างหนึ่ง เขาก็ไม่เชื่อถือในเบื้องต้นแล้ว ไม่ต้องพูดถึงว่าจะได้ช่วยหรือไม่ช่วยจริง ๆ ที่นี้ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎเกณฑ์อย่างอื่นว่า จังหวัดที่ตนเองเคยรับราชการเป็นผู้พิพากษาอยู่ เมื่อจะแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะต้องไม่เคยเป็นจังหวัดซึ่งเคยเป็นผู้พิพากษามาก่อน อันนี้ก็เป็นการป้องกันในลักษณะหนึ่งที่ว่าคือเมื่อเคยอยู่ที่นั่น 4 ปี พอย้อนกลับไปเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลก็เหมือนกับว่าเคยมาถิ่นเก่า บรรดาผู้ใกล้ชิดสนิทสนมที่ในรอบแรกก็มาครั้งนี่ มาในฐานะเป็นผู้บริหารสูงสุดของศาลก็ยังมีอะไรที่เขา ยิ่งจะวิ่งเข้าหาก็คือเลขทางศาลจะถือหลักว่าผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะแต่งตั้งจากผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาลนั้นมาก่อนไม่ได้ แล้วย้อคือถึงว่าขนาดจังหวัดที่เป็นพ่อตาแม่ยาย คือญาติผู้ใหญ่ของภรรยาที่ไม่แต่งตั้งหรือต้องยกเว้น เพื่อไม่ให้เกิดผลในแง่ความคุ้นเคยแก่คนในท้องถิ่น

รศ.ดร. กมลชัย

ความจริงแล้วการทำเช่นนี้มันก็คิดตรงที่สร้างความเป็นกลางไม่มีส่วนได้เสีย แต่พอมองอีกภาพหนึ่งประชาชนก็อาจจะบอกว่าผู้พิพากษาที่มาตัดสินคดีเขาโดยรวม เป็นคนแปลกหน้า เพราะว่าบางท่านได้รับแต่งตั้งไปอยู่ต่างจังหวัดแล้ว ก็ไม่ได้เอาครอบครัวไป เข้าใจว่าคนส่วนใหญ่เมื่อไม่ได้เอาครอบครัวไปพอถึงวันสุดท้ายก็ก็จะกลับมาเยี่ยมครอบครัว วันศุกร์ก็จะกลับ คืนวันอาทิตย์ก็จะได้ไปอีก ถึงเช้าวันจันทร์ไม่ได้อยู่ประจำประชาชนก็อาจจะคิดว่า คดีของเขาได้รับการตัดสินโดยคนแปลกหน้าหรือเปล่าที่มาในวันราชการ และวันที่ไม่ใช่ราชการก็กลับไป มันก็สุดโต่งไปอีกอย่างหนึ่ง อย่างนี้ก็จะหาความพอดีได้อย่างไร

อาจารย์มนตรี

ถ้าพูดถึงความรู้สึกในส่วนนี้ว่าคนแปลกหน้ามาตัดสิน คือ เนื่องจากว่าระบบของเราเป็นระบบศูนย์กลางการรวมอำนาจและส่งคนไปปกครอง เพราะฉะนั้นในรูปแบบอย่างนี้เป็นการยอมรับอยู่ในตัวว่า เมื่อส่งคนมาตัดสินคดี ส่งคนมาปกครอง เป็นผู้ว่า เป็นนายอำเภอ ถือว่าท้องถิ่นเขาจะยอมรับในตัวนี้ แต่ในแง่ที่อาจารย์ได้พูดถึงว่า เนื่องจากไม่ได้เอาครอบครัวไป แล้วก็ถึงเวลาศุกร์กลับ เช้าวันจันทร์นั่งรถทัวร์มา ด้วยความที่จะใกล้ชิดกันในท้องถิ่นอาจจะเหมือนกับคนแปลกหน้า แล้วอีกอย่างหนึ่งถ้าพูดถึงในแง่บางส่วน การที่ได้คลุกคลีกับท้องถิ่นบางที่ที่ได้รับรู้ประสบการณ์ วิถีชีวิต รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดการใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานในแง่ข้อเท็จจริง อาจจะเป็นประโยชน์มากกว่าปัจจุบัน เนื่องจากว่าศาลต้องเปิดทำงาน จะปิดคิดกัน 2 วันไม่ได้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นวันเสาร์จะต้องมีการเปิดทำการอย่างน้อยก็จนถึงเกือบบ่ายโมงจึงจะปิด แล้วก็มีการผลัดฟ้องฝากขังจะหยุดคิดค่อกันไม่ได้ ก็จะมีผู้พิพากษาที่จะต้องอยู่ประจำอยู่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นในปัจจุบันนี้ที่ศาลไม่มีใครอยู่เลยคงจะไม่มี และเนื่องจากหมายค้นหมายศาลเขาขอได้ตลอด 24 ชั่วโมง ก็จะตั้งเวรไว้ เพราะฉะนั้นในสัปดาห์หนึ่ง ในเสาร์ - อาทิตย์หนึ่งจะต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยอยู่ที่ศาลนั้นไม่เหมือนเมื่อก่อนเมื่อก่อนจะทิ้งร้างเลยไม่มีใครสามารถติดต่อผู้พิพากษาหรือหัวหน้าศาลได้ เพราะท่านกลับกรุงเทพฯ ถ้าย้อนกลับไปอย่างที่ว่า คือ ระบบศูนย์กลางที่คนก็หวังว่าเวลาอายุมากขึ้น ลูกเข้าชั้นมัธยม เข้ามหาวิทยาลัยแล้วก็ได้ที่เรียนดี ๆ ก็ต้องแสวงหาเพื่อมาศูนย์กลาง

รศ.ดร. กมลชัย

ประเด็นเรื่องภาระหน้าที่ของศาลชั้นต้น โดยเฉพาะศาลต่างจังหวัดก็จะเป็นศาลชั้นต้นทั้งสิ้น แต่เริ่มจะมีการคัดศาลอุทธรณ์ภาคต่าง ๆ ภาระนี้เป็นหน้าที่ของศาลชั้นต้น ความสำคัญก็ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าศาลสูง ก็เพราะว่าจะต้องฟังข้อเท็จจริง ถ้าฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดไป โอกาสที่จะสร้างความยุติธรรมให้แก่คดีนั้นก็อาจจะยาก เพราะศาลสูงก็จะดูค่าให้การที่มีการบันทึกคำพยานของศาลชั้นต้น

มีการมองว่าถ้าได้ผู้พิพากษาที่มาฟังข้อเท็จจริงที่มีประสบการณ์สูง ๆ มันก็น่าจะดีซึ่งรูปแบบของศาลชั้นต้นกับศาลสูงอาจจะเกยกันก็ได้ คืออาวุโสของศาลชั้นต้นอาจเป็นหัวหน้าศาล หัวหน้าคณะน่าจะเทียบได้กับผู้พิพากษาในระดับศาลอุทธรณ์ ให้มันเหลื่อมกันซึ่งก็เคยมีการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2505 แต่โครงสร้างของศาลเราในอดีต มันก็ยังเอาผู้พิพากษาระดับอาวุโสลงมาเป็นหัวหน้าคณะ เป็นอธิบดี เป็นรองอธิบดี แต่บัดนี้เท่าที่ทราบมีการแบ่งเป็นชั้น ชั้น 1, ชั้น 2, ชั้น 3

อาจารย์มนตรี

ก็คือ ผู้พิพากษาที่ขึ้นไปในระดับศาลอุทธรณ์ หรือ ศาลฎีกาไม่มีทางที่จะย้อนมาศาลชั้นต้นได้เลยไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะฉะนั้นอธิบดีศาลชั้นต้น หรือศาลแพ่ง ศาลอาญาปัจจุบันก็คือ พวกที่อยู่ในระดับศาลชั้นต้นซึ่งไม่เคยขึ้นศาลอุทธรณ์เลย

รศ.ดร. กมลชัย

ซึ่งมันยังทำให้หน้าตาอาวุโสของศาลชั้นต้นมันยิ่งเด็กไปอีก คือเดิมทีการพิจารณาคดีหน้าตาเด็ก แต่ว่าหัวหน้าเขายังอาวุโส ยังคุมคดีได้ ยังร่วมพิจารณาคดีได้ ส่วนรองอธิบดีมาเป็นองค์คณะก็ได้แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็นไม่มีแล้ว เด็กหมดเลย ครบถ้วนมีความเห็นอย่างไร

อาจารย์มนตรี

คือ ในความเห็นส่วนตัวผม อันนี้เป็นปัญหาที่ระดับผู้พิพากษาที่อาวุโสอยากแสดงความคิดเห็นในส่วนนี้ แต่ว่ามันไปติดที่ว่าอยากเป็นเสียเองหรืออย่างไร คือ ตอนนี้รุ่นเด็กเขาได้เป็น ไม่ก็จะแต่งตั้งจากคนเหล่านี้ เพราะฉะนั้นพวกนี้ก็จะมีอายุงานประมาณ 10 กว่าปี ก็เป็นอธิบดีศาลชั้นต้น **gin** เป็นผู้พิพากษากฎ อันนี้มันเกิดขึ้นคงไม่ใช่เรื่องระบบหรอก แต่เป็นเรื่องตัวกฎหมายที่ไปเขียนให้มันตายตัว คือว่าผู้พิพากษาระดับเงินเดือนแบ่งเป็น 5 ชั้น ขึ้นมา ชั้น 5 เป็นประธานศาลฎีกา ชั้น 4 หัวหน้าคณะศาลฎีกา หัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชั้น 3 ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ก็ลดหลั่นกันชั้น 2, ชั้น 1; ผู้ช่วยผู้พิพากษาที่นี้พอเราไปวางเงินเดือนไว้ตายตัวอย่างนี้ ผลก็คือว่า คนที่จะแต่งตั้งในระดับอธิบดีถือว่าอธิบดีศาลชั้นต้น เงินเดือนอัตราชั้น 3 ก็เลยตั้งพวกข้างบนลงมาไม่ได้จึงไม่เกิดความเหลื่อมกันระหว่างชั้นศาลขึ้นมา โอกาสที่จะได้คนประสบการณ์สูงมาเป็นอธิบดี ศาลแพ่ง ศาลอาญาแทบจะทำได้ถ้าไม่แก้กฎหมาย

ศ.ดร. คณิต

ให้ศาลอุทธรณ์ภาคไปปฏิบัติหน้าที่ในศาลชั้นต้นในคดีใหญ่ ๆ สำคัญ

อาจารย์มนตรี

คงเป็นตามอัตราโทษไม่แยกชั้นคดีนั้นคดีนี้ ไม่งั้นก็จะกลายเป็นการออกกฎหมายเพื่อให้คดีใดคดีหนึ่ง ขึ้นศาลใดศาลหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้

รศ.ดร. กมลชัย

ศาลอุทธรณ์เข้ามาพิจารณาคดีสำคัญ การฟังข้อเท็จจริงก็มีประสบการณ์มาก และคดีก็อาจจะเสร็จ เพราะไม่ต้องมีการอุทธรณ์ขึ้นไปศาลฎีกาได้เลย เฉพาะข้อกฎหมาย แต่การที่เอาศาลอุทธรณ์มาทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้น มันเป็นการเพิ่มงาน คือ นอกจากสืบพยานแล้ว ยังต้องทำสำนวนที่เป็นสำนวนคดีอุทธรณ์อีก

รศ.ดร. กมลชัย

ขณะนี้เรามีระบบผู้พิพากษาอาวุโสที่เกษียณไปแล้วลงไปปฏิบัติหน้าที่ในศาลชั้นต้น ความจริงแล้วไม่รู้ว่ามีผลดีหรือเปล่า ผู้พิพากษาที่เกษียณไปเขาเชี่ยวชาญในข้อกฎหมาย เพราะเคยอยู่ศาลสูงมาก่อน เขาน่าจะมาช่วยศาลสูงได้ ที่นี้พอเขาลงมาช่วยในศาลชั้นต้น ก็มองได้ 2 มุม มุมหนึ่งคือเอาไปเสริมเพราะศาลชั้นต้นมีแต่เด็ก ๆ ทั้งนั้นพอโคเซ็นก็ไปศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา เพราะฉะนั้นจึงเอาพวกที่อาวุโสมาก ๆ ลงไปเสริมแต่อาวุโสมาก ๆ เขาวางเว้นจากการฟังข้อเท็จจริงมานานมากแล้ว ก็ไปดูแลกฎหมายนั้นส่วนหนึ่ง

อีกส่วนหนึ่งการอยู่ศาลชั้นต้นไปใช้ว่าอายุงานที่เป็นตุลาการมาก มันจะทำให้เขาเชี่ยวชาญมาก อายุมาก ๆ บางท่านบอกว่าสู้ไม่ไหวที่จะไปนั่งสืบพยาน ประสิทธิภาพก็จะลดลง ไม่ทราบว่าอาจารย์เห็นอย่างไร ระบบนี้ถูกต้องหรือไม่

อาจารย์มนตรี

ถูกต้องในแง่ที่ว่า การที่ให้ผู้พิพากษาอายุ 60 ในศาลอุทธรณ์ หรือ ศาลฎีกา หรือ ในศาลชั้นต้นที่เป็นผู้มีประสบการณ์มาแล้ว ช้อนกลับไปนั่งพิจารณาคดีในศาลสูงว่าไปแล้วเป็นแนวคิดที่เกิดจากรัฐธรรมนูญ ก็เพราะว่า ปัญหาข้อกฎหมายค้นคว้าโดยผู้รู้ได้ แต่ปัญหาข้อเท็จจริง ตัวผู้พิพากษาเขาต้องเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ทั้งนั้น จึงเป็นแนวคิดของรัฐธรรมนูญที่ให้เอาผู้พิพากษาอาวุโสมาทำหน้าที่ในการพิจารณาข้อเท็จจริงโดยประชุมปรึกษาดูสำนวนกับผู้พิพากษาที่เป็นผู้พิพากษารุ่นใหม่ ในการประชุม วิเคราะห์ปรึกษาคดีมากกว่าที่จะเอาท่านมาสืบพยาน

ถอดเทปการสัมภาษณ์ พล.ต.ต.จิระ สุทธิศรีสังข์

(วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2546)

รศ. ดร. กมลชัย งานที่เราจะศึกษา เราจะมองบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่มีการบรรจุแต่งตั้งไปปฏิบัติงานในชนบทหรือในพื้นที่ที่ไม่เจริญเมื่อเทียบกับส่วนกลางหรือพื้นที่ที่เจริญ กระบวนการยุติธรรมได้มีการบรรจุบุคลากรอย่างเสมอภาคกันหรือไม่ โดยภาพรวมส่วนใหญ่ในส่วนกลางหรือเมืองใหญ่จะได้คนที่มีประสบการณ์เยอะ แต่ในจังหวัดเล็กจะได้คนที่มีประสบการณ์น้อยที่เข้ารับราชการใหม่ ๆ ในภาพรวมจะเป็นอย่างไร ซึ่งในส่วนของการตรวจต่างจากอัยการและผู้พิพากษาอย่างไรบ้าง

พล.ต.ต.จิระ คือตำรวจเมื่อจบจากโรงเรียนหรือรับเข้าเป็นตำรวจ เราจะมึนโยกย้ายบางรุ่นเราเอาที่กรุงเทพฯทั้งหมดถ้าพนักงานสอบสวนขาดแคลน แต่ถ้าไปคือไปภูมิภาคขาดแคลนก็ให้ลงพวกนี้โดยพื้นฐานเบื้องต้นเมื่อเข้าไปลงแล้วโดยพื้นฐานอาจสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้ พอเป็นระดับสูงการเกิดก็จะเป็นเฉพาะที่ แต่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง เช่น คนเป็นตำรวจนครบาลระดับร้อยเอกก็จะเติบโตในกรุงเทพประมาณร้อยละ 90 ไม่มีออกภูมิภาคเพราะถือว่าถ้าใช้คนภูมิภาคเข้ามาในกรุงเทพฯ ประชากรความเป็นอยู่ติดกันจะทำงานไม่ได้เลย เพราะตำรวจไม่ใช่มีเฉพาะงานสอบสวนแต่มีงานสืบสวนด้วย พื้นที่ที่ทำงานต้องมีพื้นฐานพอสมควร หรือถ้าให้คนกรุงเทพฯไปทำงานภูมิภาคต้องใช้เวลาเป็นปีกกว่าจะรู้จักพื้นที่ดีถึงจะทำงานได้ดี เพราะฉะนั้นเราต้องดูพื้นฐานว่าการบรรจุเข้ารับราชการครั้งแรกบรรจุที่ตรงไหน ส่วนใหญ่จะเกิดในภูมิภาคหากได้รับการแต่งตั้งที่กรุงเทพฯมียศถึงร้อยเอก เว้นแต่อยากได้ตำแหน่งก็วิ่งเต้นโยกย้ายไปเอาตำแหน่งในต่างจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่คำนึงถึงผลประโยชน์และความเจริญ

แต่ในเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายมันจะคัดคอนกัน ไม่ค่อยข้ามเขต คือจากส่วนภูมิภาคไปกรุงเทพฯไม่ค่อยมี แต่จากกรุงเทพฯไปภูมิภาคมี เนื่องจากไปเอาตำแหน่ง

รศ. ดร. กมลชัย ในการบรรจุตำรวจก็มีทั้งบรรจุในส่วนกลางและต่างจังหวัดคละกันไป ไม่เหมือนกับของอัยการและผู้พิพากษาซึ่งของศาลจะส่งไปจังหวัดห่างไกลก่อนแล้วค่อยเลื่อนเข้ามา แต่ของตำรวจบรรจุทั่วไปทั้งส่วนกลางและต่างจังหวัด

พล.ต.ต.จิระ บางทีก็มีการตั้งเอาไว้ว่าสอบได้ที่ 1 - 50 เอาเข้ากรุงเทพฯ ลำดับที่ 60 - 100 อยู่ภูมิภาคเป็นต้น หรือให้เขาเขียนเลยว่าสมัครใจไปอยู่ที่ไหนเราก็จัดให้เขาเลย ส่วนใหญ่ก็จะโดนที่นั่นเลยไม่ค่อยได้โยกย้าย จนกระทั่งร้อยเอกคือการเปลี่ยนตำแหน่ง จุดนี้จะเป็นจุดเจริญความก้าวหน้า คือจะ

เริ่มมองหาตำแหน่งว่างไปลงเพื่อไปเอาตำแหน่ง เพราะตำรวจซีดีติดอยู่กับตำแหน่ง ไม่ได้ซีดีติดกับเงินเดือน เพราะเมื่อได้ตำแหน่งแล้วศีกก็จะตามมา เพราะฉะนั้นการบรรจุขึ้นต้นตำรวจไม่ค่อยมีปัญหา

sa. ns. กมลชัย การบรรจุตำรวจขึ้นต้นต้องได้รับความเห็นชอบจาก กคร. หรือไม่ ระดับไหนจึงจะได้รับความเห็นชอบ

พล.ต.ต.จิระ เสนอ กคร. แต่งตั้งโดยตำรวจมีการ โปรคกเกล้าฯ มีการพระราชทานยศทุกชั้น ส่วนการแต่งตั้งเป็นอำนาจผู้บัญชาการในบางชั้น และบางชั้นก็เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการ

รศ. ดร. กมลชัย สำหรับพนักงานสอบสวนที่เริ่มตั้งแต่ร้อยตำรวจตรี ก่อนบรรจุต้องฝึกอบรมหรือไม่

พล.ต.ต.จิระ ตำรวจมาจาก 2 ส่วนคือ โรงเรียนนายร้อยตำรวจกับพวกจบนิติศาสตร์ โดยนักเรียนนายร้อยเมื่อจบจะได้รับการบรรจุทุกคนโดยติดยศร้อยตำรวจตรี และกันอัตราไว้ให้โดยรับนักเรียนนายร้อยปีละ 250 คน ส่วนผู้ที่จบนิติศาสตร์รับจำนวนไม่แน่นอนในแต่ละปี

รศ. ดร. กมลชัย หากเรามีนักเรียนนายร้อย 250 คนและเปิดรับนิติศาสตร์สมัคร 100 คนก็จะเท่ากับ 350 คน ซึ่ง 250 คนนี้มีอัตราอยู่แล้ว ส่วนอีก 100 ไปแทนอัตราเกษียณหรือตำแหน่งว่าง จาก 350 คน ก่อนไปปฏิบัติหน้าที่ซึ่ง 250 คน ที่มาจากโรงเรียนนายร้อยสามพรานจะต้องอบรมอะไรอีกหรือไม่ หรือไปปฏิบัติหน้าที่เลย

พล.ต.ต.จิระ คนที่จบนักเรียนนายร้อยไม่ต้องอบรมเพราะว่าเมื่อเขาเรียนปี 4 จะเข้าฝึกงานโดยเรียนด้วยฝึกงานไปด้วยตามโรงพักต่าง ๆ เรียกว่าเข้าเวรคู่กับพนักงานสอบสวน คือพนักงานสอบสวนเข้าเป็นผู้ช่วย และตอนปี 3 ช่วงปิดเทอมก็ไปฝึกงานช่วยพนักงานสอบสวนประมาณ 2 เดือน

ซึ่งพวกที่จบนักเรียนนายร้อยหรือนิติศาสตร์ของตำรวจ เวลาปฏิบัติงานจริงๆจะยังไม่ปล่อยเลย จะให้มี สบ.2 เข้าเวรคู่กันเป็นที่ปรึกษา (พวกจบใหม่เรียก สบ.1) โดยให้เข้าคู่กันประมาณ 1 ปี จึงจะปล่อย เพราะเป็นเรื่องการทำงานกับประชาชนที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม เพราะถ้าพลาดพลั้งจะทำให้เกิดความเสียหาย

sa. ดร. กมลชัย ส่วนสายนิติศาสตร์ถ้าสอบได้ ต้องมีการอบรมอะไรก่อนบรรจุหรือไม่

พล.ต.ต.จิระ ต้องอบรมวิชาการตำรวจ, อบรมเรื่องการปราบปราม, ประมวลระเบียบการตำรวจที่เกี่ยวกับคดีและไม่เกี่ยวกับคดี ฯลฯ โดยหลักสูตรประมาณ 6 เดือนโดยเมื่อสอบได้จะบรรจุเป็นที่ร้อยตรี แล้วก็มี การอบรมให้

รศ. ดร. กมลชัย เมื่อมีร้อยตำรวจตรีที่จบจากสายโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานแล้วก็บรรจุได้เลยโดยมี สบ.2 ยศพันตำรวจตรีเป็นที่เลี้ยง ส่วนที่จบนิติศาสตร์ก็อบรม 6 เดือน อบรมก็ได้รับการบรรจุเลย หลังจากอบรมแล้วเขาไปประจำตามสถานีโดยทั้ง 2 กลุ่มนี้ลงตำแหน่งเดียวกัน อัตราเงินเดือนทุกอย่างเท่ากัน ไม่มีอะไรต่างกันวันแต่อายุราชการโดยผู้จบโรงเรียนนายร้อยสามพรานจะได้อายุราชการภาพรวมทั่วไป คือ 4 ปี

พล.ต.ต.จิระ ไร่ครับ

รศ. ดร. กมลชัย แล้วเวลาบรรจุจะคละกันไปเลยใช่ไหม

พล.ต.ต.จิระ บรรจุคนละช่วงไม่พร้อมกัน เวลาบรรจุพวกจบนิติศาสตร์อาจอยู่กรุงเทพฯหรือหัวเมือง, พวกจบโรงเรียนนายร้อยก็อาจจะได้บรรจุที่กรุงเทพฯหรือหัวเมือง ซึ่งแล้วแต่นโยบายแล้วแต่ตำแหน่งที่ว่าง และยังมีกรณีผู้ที่สอบได้ลำดับที่คมีสิทธิเลือกตำแหน่ง โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรุงเทพฯ

ความสำคัญของการสอบไม่ใช่อยู่ที่การบรรจุขั้นต้นซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำกัน มันจะไปอยู่ที่ระดับขึ้นตำแหน่งสารวัตร ผู้การ ผู้กำกับ คือเป็นเรื่องได้ตำแหน่ง ตรงนี้จะเริ่มไม่เป็นธรรมเนียมเนื่องจากการวิ่งเต้น

รศ. ดร. กมลชัย มีข้อห้ามเหมือนผู้พิพากษา อัยการ หรือไม่ว่า ตำรวจเมื่อได้รับการบรรจุไปสถานี Inu ห้ามมิให้ลงบ้านเกิดของตนเอง

พล.ต.ต.จิระ ไม่มี

รศ. ดร. กมลชัย แล้วนิยมไปบ้านเกิดตนเองรึเปล่า

พล.ต.ต.จิระ ก็นิยม แต่มิใช่บ้านเกิดตนเองซะทีเดียวส่วนมากจะเป็นอำเภอใกล้เคียง เช่นในหนึ่งจังหวัดเขาเกิดและอยู่อำเภอนี้ แต่เขาอาจไปทำงานอีกอำเภอนึงอยู่ในละแวกนั้น ทุกคนไม่อยากจะอยู่ในอำเภอของตนเอง เนื่องจากตำรวจมีส่วนได้เสีย คนเสียอาจจะเป็นญาติ คนได้ก็อาจจะเป็นญาติ

ซึ่งทำให้ทำตัวลำบาก เช่น กรณีจับการพนันนั้นก็อาจจะเป็นญาติของตนเอง ดังนั้นส่วนใหญ่จะไม่ลงในพื้นที่ตนเอง

รศ. นส. กมลชัย และเมื่อบรรจุแล้วเขาจะทำงานสักกี่ปีถึงจะขึ้น nu.2

พล.ต.ต.จิระ ไม่แน่ แต่เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 8 ปีถึงจะเลื่อนตำแหน่งได้ คือร้อยตำรวจตรี ร้อยตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก จะขึ้นพันตำรวจตรีต้อง 8 ปี ดังนั้นหมายถึงคนที่จะขึ้นเป็นสารวัตร แต่ในกรณีพนักงานสอบสวนไม่เกี่ยวกับเกณฑ์นี้ คือพนักงานสอบสวนทำจำนวน 200 กว่าคดี มีร้อยตำรวจเอก เมื่อประเมินผลแล้วสามารถเลื่อนเป็นระดับ สบ.2 ได้ ก็คือจะตติยศพันตรีต้องทำคดีมาประมาณ 200 กว่าคดี แล้วมีร้อยตำรวจเอก ถึงจะขึ้นพันตำรวจตรี สบ.2 ได้

พนักงานสอบสวนจะมีตำแหน่งของเขาเองไม่ต้องเป็นอัตราว่าง คือโตขึ้นเองซึ่งเป็นตำแหน่งเฉพาะ คือเป็นตำแหน่งเลื่อนไหล คือปรับแต่ต้องมีผลงานมีการประเมินผล

รศ. ดร. กมลชัย โดยภาพรวมพนักงานสอบสวน สบ.1 ที่ใช้เวลาประมาณ 8 ปีที่จะขึ้นไป สบ.2 ในแต่ละสถานีก็ปีที่จาก สบ.1 ขึ้นไปเป็น สบ.2

พล.ต.ต.จิระ มันไม่แน่ บางกรณี 6 ปีก็ได้แล้ว คือ 8 ปีนี้เรากำหนดเป็นกรณีทั่ว ๆ ไป ตำรวจก็จะขึ้นเป็นสารวัตร 8 ปี แต่พนักงานสอบสวนถ้า 6 ปีแล้วจำนวนถึง 200 กว่าคดีก็ขึ้นร้อยตำรวจเอก ก็เลื่อนเป็น สบ.2 ได้โดยไม่ต้องรอถึง 8 ปี

หรือกรณีโรงพักบ้านนอกคดีก็ไม่มี ปีหนึ่งอาจทำคดีไม่ถึง 5 จำนวนซึ่งทำให้ถึง 200 กว่าคดีไม่ได้ จึงทำให้กำหนดไม่ได้ว่า 6 ปีหรือ 8 ปี ตรงนี้อาจจะ 8 ปีถึงจะได้เป็น สบ.2 เพราะคดีน้อย ถ้าในเมืองวันหนึ่ง 2 - 3 คดี มันเทียบกันไม่ได้ ผมตรวจราชการจึงให้ผู้การจังหวัดเขาปรับว่าขอตัวพวกที่คดีในโรงพักน้อย ๆ เอาเข้ามาอยู่ในเมืองซึ่งมันขาดแคลน แล้วส่งพวกที่เป็น สบ.2 แล้วไปประจำที่นี้ พอพวกนี้ได้ สบ.2 แล้วก็กลับไปอยู่ที่เก่า ซึ่งเป็นการช่วยเหลือกันและเป็นการฝึกให้พนักงานสอบสวนเก่งเหมือน ๆ กัน

รศ. ดร. กมลชัย สถานีตำรวจนครบาลกับสถานีตำรวจภูธรอัตรากำลังในสถานีตำรวจแห่งหนึ่งจะมี สบ.1, สบ.2, สบ.3 ใกล้เคียงกันไหม หรือแล้วแต่ปริมาณคดี

พล.ต.ต.จิระ การกำหนดอัตราและตำแหน่งเราดูความเจริญของสถานีนั้นเป็นหลัก โดยจะมีเรไปดูความเหมาะสมของพื้นที่ โดยพนักงานสอบสวนในแต่ละพื้นที่จะเพิ่มไปตามจำนวนประชากร และ

ปริมาณงาน ซึ่งเวลาเขาวิเคราะห์ตำแหน่งเขาจะดูตัวนี้เป็นหลัก ซึ่งมันไม่มีอัตราบ่งบอก กรณีพื้นที่ที่มีคดีมาก เช่น กรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะเป็น สบ.2

รศ. ดร. กมลชัย มองจากประชาชนที่ได้รับการอำนวยความสะดวกจากฝ่ายพนักงานสอบสวนว่า ในกรุงเทพฯ จะพบกับพนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์ค่อนข้างมากเพราะว่าจะมี สบ.2 เสียส่วนใหญ่ แต่ในส่วนหัวเมืองก็อาจจะไปเจอพวกมือใหม่หน่อย

พต.ต.ต.จิระ ก็ไม่ใช่มือใหม่มาก เพราะหากมือใหม่มากเขาจะมีพี่เลี้ยง จึงไม่ใช่สาระสำคัญเท่าไร

รศ. ดร. กมลชัย กรณี สบ.2 คอยดูแลเป็นที่ปรึกษาแก่ สบ.1 ต้องคุมตลอดกันหรือไม่

พต.ต.ต.จิระ ไม่ คือหากมีประสบการณ์พอทำคดีเองได้แล้วก็จะปล่อย แต่ในกรณีคดีใหญ่ ๆ อุกฉกรรจ์มักจะไม่ให้ สบ.1 ทำ ซึ่งจะมีการแบ่งความรุนแรงของคดีต่าง ๆ มอบหมายแก่พนักงานสอบสวนในตำแหน่ง สบ. ต่าง ๆ

ถอดเทปการสัมภาษณ์ท่านอรุณพล ไหล่สว่าง
รองอธิบดีอัยการฝ่ายคณะกรรมการอัยการ (ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์)
(วันพุธที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2546)

รศ.ดร.กมลชัย การบรรจุแต่งตั้งพนักงานอัยการที่ไปรับราชการในต่างจังหวัด มีหลักเกณฑ์อย่างไร ต่างกับพนักงานอัยการในกรุงเทพฯหรือในเมืองใหญ่ๆ หรือไม่

ท่านอรุณพล หลักเกณฑ์ตอนนี้สำหรับการบรรจุแต่งตั้งที่เริ่มทำกันในแต่ละยุคที่เปลี่ยนผู้บริหาร (คืออัยการสูงสุด) จะมีรายละเอียดบางอย่างแตกต่างกันออกไป แต่ในหลักการใหญ่ยังคงเดิม

ในปัจจุบันนี้วิธีการแต่งตั้งอยากให้มองภาพชั้นของพนักงานอัยการก่อนว่า ชั้นของพนักงานอัยการมีทั้งหมด 8 ชั้น เริ่มตั้งแต่อัยการผู้ช่วยคือชั้นที่ 1 เมื่ออบรมครบ 1 ปีก็เป็นชั้นที่ 2 พอชั้นที่ 2 ก็มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่จะได้เลื่อนชั้นเป็นชั้นที่ 3 , ชั้นที่ 4

ในกรณีชั้นที่เป็นชั้น 2 , 3 , 4 นี้ ในหลักเกณฑ์การบรรจุแต่งตั้งจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยจะขอกว่าถึงกรณีชั้นให้ครบเสียก่อนว่า หลังจากชั้นที่ 4 มาเป็นชั้นที่ 5 จะมาเป็นผู้บริหารคือหัวหน้าส่วนในต่างจังหวัด จะมีหัวหน้าส่วนในต่างจังหวัดที่เป็นชั้นที่ 4 เพียงเล็กน้อย แต่โดยปกติแล้วหัวหน้าส่วนจะเป็นชั้นที่ 5 พอชั้นที่ 5 อาจุโสมากๆ ก็ต้องพ้นจากต่างจังหวัด ถึงแม้จะไม่ได้ชั้นที่ 6 ซึ่งชั้นที่ 5 ยังไม่ใช่อัยการเขต จริงๆเรียกอัยการพิเศษประจำกรมซึ่งกินอัยการจังหวัด แต่ในทางปฏิบัติจริงๆจะใช้ชั้นที่ 5 มาเป็นอัยการจังหวัดในจังหวัดโดยหลัก เช่น อัยการจังหวัดนครราชสีมา เราใช้ชั้นที่ 5 มารักษาการ แต่ถ้าเป็นอัยการประจำศาลจังหวัดซึ่งเป็นอำเภอหรือในกรณีอัยการจังหวัดที่ประจำศาลแขวง ศาลเด็กนี่จะเป็นชั้นที่ 4 แต่ตอนนี้เริ่มกลายมา คืออำเภอก็ดี , แขวงก็ดี บางทีชั้น 5 ลงมา (แต่ตำแหน่งตามกฎหมายคือชั้นที่ 4)

และพอพ้นชั้นที่ 5 ยังไม่ขึ้นชั้นที่ 6 ก็จะมีการพ้นจากอัยการจังหวัด พ้นจากอัยการจังหวัดมีอยู่ 2 อย่าง คือยังอยู่ในต่างจังหวัด ไปเป็นตำแหน่งอื่น แต่มีพ้นจากต่างจังหวัดแล้วต้องเข้ากรุงเทพฯก็มี แล้วส่วนอีกชั้นหนึ่งคือชั้นที่ 6 ชั้นที่ 6 นี้ในต่างจังหวัดจริงๆ จะมีบุคคล 3 ประเภท คือ เป็นอธิบดี , รองอธิบดี และอัยการพิเศษฝ่าย นี่คือชั้นที่ 6 ในต่างจังหวัด

ส่วนในกรุงเทพฯก็ในทำนองเดียวกันคือ อธิบดี , รองอธิบดี และอัยการพิเศษฝ่าย ก็คือชั้นที่ 6 ซึ่งพอพ้นชั้นที่ 6 ก็จะมาสู่ชั้นที่ 7 ซึ่งเป็นรองอัยการสูงสุดมี 4 ชั้น และชั้นที่ 8 มีอัยการสูงสุด 1 ท่าน

อยากลำดับให้เห็นภาพเสียก่อนว่าในกรณีอัยการที่เข้ามาสู่กระบวนการที่เป็นอัยการ ตั้งแต่ผู้ช่วย ผู้ช่วยที่เข้ามาในกรณีอัยการหรือศาลจะเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือมาในลักษณะ

สนามใหญ่ปกติก็คือ บุคคลที่ได้ปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ แล้วก็เป็นนิติบัณฑิตไทย และผ่านงานด้านกฎหมาย 2 ปี ซึ่งในด้านกฎหมายนี้จะมีทั้งที่เป็นข้าราชการ , สถาบันการศึกษา เช่นอาจารย์ หรือทั้งที่มาจากนายความ โดยอายุจะเหมือนกันคือ 25 ปี

และในกรณีการที่จะมีการสอบสนามใหญ่เข้ามา หรือ กรณีที่มีสนามเล็กไปเพิ่ม คุณสมบัติคือปริญญาโทในเมืองไทย ซึ่งมีหลักสูตรอย่างน้อย 2 ปี กับปริญญาโทเมืองนอกถ้ามีหลักสูตร 1 ปีต้องใช้ 2 ใบให้ครบ 2 ปี (เหมือนสากล) เพียงแต่ในของอัยการกับศาลจะไม่เหมือนกันในกรณีลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างชั่วคราวของศาลมีสิทธิสอบผู้พิพากษาได้ แต่ของอัยการไม่มีสิทธิสอบ เพราะในกรณีของอัยการไม่มีลูกจ้างชั่วคราวในทางกฎหมาย เพราะเป็นข้าราชการทั้งหมดจึงแตกต่างกัน

ที่นี้การเข้าสู่ตำแหน่ง ถ้ามีการสอบเข้ามาเป็นอัยการ ครั้งแรกสุดจะถูกบรรจุเป็นอัยการผู้ช่วย อัยการผู้ช่วยนี้จะมีหลักสูตรทั้งทางวิชาการและปฏิบัติ โดยปกติทางวิชาการจะประมาณ 3-6 เดือน ทางปฏิบัติก็คือส่วนที่เหลือให้ครบ 1 ปี ในกรณีที่ให้ครบ 1 ปีนี้ เดิมเราจะให้มาทางปฏิบัติ เปรียบเสมือนฝึกงานในสำนักงานในกรุงเทพฯ แต่ในปัจจุบันนี้จะมีการฝึกงานในสำนักงานต่างจังหวัด ในเขตปริมณฑลด้วย เช่น สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี มินบุรี เพื่อให้เห็นของจริง เมื่อครบ 1 ปีแล้วผ่านการประเมิน ก็จะบรรจุเป็นอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย ซึ่งเป็นขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 ในปัจจุบันเป็นหลักเกณฑ์ที่ตายตัวว่าคนที่ขั้นที่ 2 ทุกคนต้องออกต่างจังหวัด ในกรณีออกต่างจังหวัดนี้จะเป็นการโยกย้ายประจำปีเหมือนศาล คือในเดือนเมษายนหรือเดือนพฤษภาคม ซึ่งการโยกย้ายนี้จะดำเนินการก่อนล่วงหน้าประมาณ 2 เดือน หรือ 1 เดือนอย่างน้อย เพื่อให้อัยการได้เตรียมตัวในการอพยพครอบครัว แต่บังคับว่าต้องออกต่างจังหวัดทุกคน ไม่มีข้อยกเว้น

และการออกต่างจังหวัดนี้ ในหลักเกณฑ์ใหม่ไม่ได้เอาอัยการบรรจุใหม่นี้ต้องไปไกล เพราะนโยบายต้องการให้คณะอัยการ ในจังหวัดให้มีอัยการขั้นที่ 2, 3 , 4 และ 5 เพราะฉะนั้นอัยการที่ออกใหม่อาจอยู่ใกล้กรุงเทพฯก็มี (ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็นนโยบายของอัยการสูงสุดคนปัจจุบัน ซึ่งสมัยก่อนที่ปฏิบัติส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกรณีย้ายอัยการเล็กๆ ไปอยู่ต่างจังหวัดก่อนแล้วค่อยขยับเข้ามา)

เหตุที่คณะอัยการได้เนื่องจากว่าอัยการที่ขยับไกลเข้ามาใกล้เหมือนกันหอยจากข้างนอกเข้ามาข้างใน แล้วคนออกใหม่ต้องไปไกล อันนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนเพราะเมื่อมีการคละกันแล้ว เขาก็กำหนดจังหวัดสำคัญขึ้นมา 30 จังหวัด ซึ่งกำหนดตั้งแต่สมัยท่านศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร แต่ไม่ได้มีการบริหารอย่างจริงจัง อาจจะมีข้อยกเว้นได้ แต่ในปัจจุบันนี้เมื่อกำหนดขึ้นมา

แล้วทำอย่างจริงจัง ซึ่งจะเห็นว่าคนที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดใหญ่ใน 30 จังหวัดนี้ อยู่ได้แค่ 4 ปี ต้องถูกขับออกไปจังหวัดเล็กใหม่ (จังหวัดที่ไม่อยู่ใน 30 จังหวัด) ให้ครบ 4 ปี จึงจะกลับเข้าสู่จังหวัดใหญ่ได้ (เป็นการเฉลี่ยความสุข) แต่ถ้าอยู่จังหวัดเล็กไม่ถึง 4 ปีก็เข้ามาจังหวัดได้ เพียงแต่ถ้าใครเคยอยู่จังหวัดใหญ่ 4 ปีแล้วจะต้องเอาออก โดยจังหวัดเล็กไม่ได้บังคับเข้าอยู่นานเท่าไรก็ได้ เพราะฉะนั้นคนที่เป็นอาวุโสจะต้องไปอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ปัญหาที่คนมักจะบอกว่าเอาแต่ผู้น้อยไปอยู่ต่างจังหวัดมันลดน้อยไป เพราะถูกบังคับออกไปเองโดยอัตโนมัติ

แต่ปัญหาก็คือในปัจจุบันนี้ 4 ปี ไม่ได้นับจังหวัดเดียว เช่น อยู่ในจังหวัด 30 จังหวัด อย่างละปี ครบแต่ละปีนำมาบวกกันได้ และคำว่าจังหวัดในที่นี้ไม่ใช่สำนักงานใหญ่อย่างเดียว เช่น เป็นสำนักงานเยาวชน , สำนักงานแขวง , สำนักงานจังหวัด คู่ตัวจังหวัดเป็นหลัก แต่ตอนนี้ได้มีการปลดกรอบบางจังหวัดที่คนไม่สนใจแล้ว 5 จังหวัด เหลือ 25 จังหวัด

แล้วหลักเกณฑ์อีกอย่างหนึ่งคือกฎหมายกำหนดให้ทุกสำนักงานอัยการจังหวัดซึ่งอยู่ในจังหวัดต้องมีชั้น 4 อย่างน้อย 2 คน เรียกว่าอัยการประจำจังหวัดประจำกรม (แพ่ง) , อัยการจังหวัดประจำกรม (อาญา)

ดังนั้นบุคคลที่จะถูกย้ายไปต่างจังหวัดอาจจะถูกบังคับ 2 กรณี กรณีแรก ขึ้นเป็นชั้นที่ 2 ต้องย้ายออกไป กรณีที่ 2 ขึ้นเป็นชั้นที่ 4 ต้องขับออกไปและหลักเกณฑ์ในการโยกย้ายในปัจจุบันนี้จะคำนึงอาวุโสและภูมิลำเนา ประกอบกับเจตนาของผู้ที่จะออกว่าประสงค์จะไปอยู่ที่ใดนี้เป็นหลักเกณฑ์ในต่างจังหวัด

ส่วนหลักเกณฑ์ในกรุงเทพฯ ในกรณีอัยการชั้นที่ 2 ที่ออกไปต่างจังหวัดถ้าไม่ครบ 1 ปีกลับเข้ากรุงเทพฯ ไม่ได้ ต้องไปอยู่ต่างจังหวัดอย่างน้อย 1 ปีเพื่อให้รัฐวิดิในต่างจังหวัดก่อนจึงจะกลับเข้ากรุงเทพฯ ได้ เพราะฉะนั้นอัยการชั้นที่ 2 ในกรุงเทพฯ ก็คือต้องไปมีประสบการณ์ต่างจังหวัดก่อนอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งต่างจากสมัยก่อนถ้าเป็นนักเรียนนอกจะอยู่กรุงเทพฯ ได้เลยโดยไม่ออก แต่ปัจจุบันไม่มีข้อยกเว้น คือต้องออกไปหาประสบการณ์ 1 ปีแล้วจึงกลับเข้ามาได้ เมื่อกลับเข้ามาในกรุงเทพฯ แล้วจะมีหลักเกณฑ์ที่ไม่เหมือนต่างจังหวัดอยู่อย่างหนึ่งคือ กรุงเทพฯ โตขึ้นได้เรื่อยๆ โดยไม่มีขีดจำกัดที่จะต้องบังคับออกต่างจังหวัด เว้นแต่บุคคลนั้นได้ชั้นที่ 4 ก็จะถูกบังคับออกอีกครั้งหนึ่ง

รศ.ดร.กมลชัย ในแต่ละจังหวัดก็มีอัยการชั้นที่ 4 อยู่อย่างน้อย 4 คน

ท่านอรรถพล อัยการชั้นที่ 4 อย่างน้อยจะมี 3 คนคืออัยการจังหวัดประจำกรมแพ่ง , อัยการจังหวัดประจำกรมอาญา และอัยการจังหวัดสศช. คือช่วยเหลืองานด้านกฎหมาย สำหรับอัยการ

ประกอบติด ในกรุงเทพฯมีศาลแขวงเกิดขึ้น ก็จะมีสำนักงานเกิดขึ้น แต่อาคารที่เป็นศาลแขวงจะมีสำนักงานอธิบดี แล้วส่วนในแต่ละแขวงนี้จะมีสำนักงานเรียกว่าสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายประจำในแต่ละแขวง ผมเลยอยากกล่าวว่าในกรุงเทพฯ สูงสุดคืออธิบดี , รองอธิบดี แยกออกมาเป็นสำนักงานอัยการพิเศษฝ่าย กรณีตามศาลนี้ถ้าเป็นคดีอาญา สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายนี้จะถูกติดกับสถานีตำรวจ ว่าคุมสถานีตำรวจอะไรบ้าง อันนี้เป็นกรณีตามศาล

แต่ก็ยังมีสำนักงานอธิบดีซึ่งไม่ได้ตั้งตามศาล เช่น สำนักงานวิชาการ , สำนักงานปรึกษา หรือสำนักงานอื่นซึ่งไม่ได้ตั้งตามศาล ถึงแม้จะดำเนินคดีกับศาล เราก็จะตั้งเพิ่มเติม เช่น สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร เราก็ตั้งได้เพราะกฎหมายเปิดช่องให้ว่า 1. ตั้งตามศาล 2. อยากจะตั้งอะไรก็ได้ ถ้ามีการตั้งขึ้นมาโดยตรง

ในกรุงเทพฯ นี้ ในหลักเกณฑ์การโยกย้ายจะมีเทอม 4 ปีหรือไม่ สมัยก่อนเคยมีเทอมว่า คดีอาญาซึ่งเป็นคดีที่คนอยากอยู่มากที่สุด แต่ในปัจจุบันไม่มี เพราะเราไปกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาใหม่ว่า เมื่อโยกย้ายแล้วสำนวนคดีติดตัวถ้ายังอยู่ในกรุงเทพฯอยู่ ทำให้การโยกย้ายของอัยการจะน้อยลง อันนี้เป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาย่างหนึ่ง คือไม่เช่นนั้นอัยการขอย้ายกันบ่อย

กล่าวโดยสรุป ในกรุงเทพฯ การโยกย้ายไม่มีเทอม อยากอยู่อยู่ไปได้ตลอด เว้นแต่จะเข้าหลักเกณฑ์เป็นชั้นที่ 4 ต้องออกไปต่างจังหวัด

รศ.ดร.กมลชัย ภาพรวมระหว่างพนักงานอัยการในต่างจังหวัดกับในกรุงเทพฯ ลำดับชั้นของพนักงานอัยการเท่ากันหรือเหลื่อมล้ำกันอยู่

ท่านอรอรพผล ลำดับชั้นในกรุงเทพฯกับต่างจังหวัดนี้ ถ้าจะกล่าวว่าการเรียงลำดับตามโครงสร้างนี้ไม่เหลื่อมกัน คือจะมีสำนักงานที่เป็นอธิบดี และก็มีรองอธิบดี มีอัยการพิเศษฝ่าย เพียงแต่หัวหน้าของสำนักงานในกรุงเทพฯ ต้องถึงอัยการพิเศษฝ่ายซึ่งเป็นชั้นที่ 6 ขณะที่ต่างจังหวัดนี้อาจจะเป็นชั้น 4 หรือชั้น 5 ได้เท่านั้นเอง แต่ต่างจังหวัดยังมีอัยการพิเศษฝ่ายอยู่ที่เขต เพียงแต่จำนวนน้อย

รศ.ดร.กมลชัย พนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในกรุงเทพฯจะมีชั้น 4 จำนวนมากกว่าชั้น 3 ,ชั้น 2

ท่านอรอรพผล ไม่แน่ครับ เพราะกรณีชั้น 4 ถูกบังคับออก เมื่อถูกบังคับออกแล้วในทางปฏิบัติจริงๆ จะมีชั้น 5 มากกว่า เพราะพนักงานอัยการจังหวัดต้องเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ เพราะฉะนั้นชั้น 5 จึงมากที่สุด ในขณะที่ต่างจังหวัดชั้น 4 มากที่สุด ส่วนชั้น 3 กับชั้น 2 ไม่แน่เพราะไม่บังคับโดยกรอบ

รศ.ดร.กมลชัย เพราะฉะนั้นตัวเลขของอัยการที่มีประสบการณ์ก็จะน้อยกว่าในเมืองใหญ่และในกรุงเทพฯ ถ้ามองภาพรวม

ท่านอรรถพล ถ้าไม่ใช่สำนักอัยการจังหวัดจะเกิดปัญหาเช่นนี้ แต่ถ้าเป็นสำนักงานอัยการจังหวัดแล้วคนมีประสบการณ์ก็ยังมีมาก เพราะชั้น 4 ถูกบังคับไปมีอย่างน้อย 3 คน

รศ.ดร.กมลชัย พนักงานอัยการที่ไปอยู่ต่างจังหวัด ปกติโดยทั่วไปจะย้ายครอบครัวไปประมาณเท่าใด

ท่านอรรถพล โดยเฉลี่ยทั่วไปอัยการที่ย้ายไป ถ้ามีครอบครัวซึ่งรับราชการแล้วสามารถย้ายได้จะย้ายครอบครัวไปเกือบ 100% เพราะส่วนมากการย้ายตามจะย้ายง่าย แต่ถ้าครอบครัวย้ายออกจากกรุงเทพฯ ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานในต่างจังหวัดนั้น ก็ไม่ได้ย้าย

จากการที่สำรวจข้อมูล เป็นเรื่องแปลกที่อัยการรุ่นใหม่ๆมักจะแต่งงานกับอัยการกันเองหรือผู้พิพากษา เพราะฉะนั้นในคำร้องขอย้ายในปัจจุบันนี้อัยการจะย้ายตามผู้พิพากษาดลอดแล้วอัยการให้หมด

รศ.ดร.กมลชัย จำนวนของอัยการ ถ้าย้ายจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง จำนวนติดไปหรือไม่

ท่านอรรถพล จำนวนของอัยการถ้าย้ายจากจังหวัดหนึ่งไปจังหวัดหนึ่งนี้ จำนวนไม่ติดตัว จะส่งมอบคืนแก่อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าแล้วก็ส่งไปแบ่ง ไม่ใช่คนใดมารับช่วงคนนั้นแล้วก็โอนต่อโดยต้องจ่ายใหม่ เหตุที่ต้องจ่ายใหม่เนื่องจากอัยการที่ย้ายอาจจะเป็นชั้น 4 อัยการมาแทนเป็นชั้น 2 มันรับกันไม่ได้

แต่มีปัญหาดตรงที่ว่าถ้าย้ายเปลี่ยนสำนักงาน แต่ยังอยู่ในจังหวัดเดียวกัน จำนวนติดตัว จะขกเว้นในกรณีที่เห็นว่ามีความจำเป็นเป็นรายๆ ยกตัวอย่างเช่น อัยการที่อยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ย้ายไปอยู่เกาะสมุย ในกรณีเช่นนี้จำนวนให้ส่งมอบได้ เพราะเดินทางไม่ได้ แต่ถ้าเป็นอัยการจังหวัดสุราษฎร์ธานีย้ายมาลงเป็นอัยการแขวงสุราษฎร์ธานี จำนวนยังติดตัวเพราะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน (ต่างจากผู้พิพากษาซึ่งทำไม่ได้)

รศ.ดร.กมลชัย ปัจจุบันมีการพิจารณาคดีต่อเนื่อง ของอัยการจะถูกกระทบกระเทือนมากไหมครับ

ท่านอรุณพล การพิจารณาคดีต่อเนื่องหรือการพิจารณาตามรัฐธรรมนูญที่ศาลต้องขึ้น 2 ท่าน ในคดีของอัยการจะไม่กระทบเลข แต่ปัญหาเรื่องคดีต่อเนื่องนี้ ในทางปฏิบัติจริงๆมีการสัมมนาและอัยการมีความเห็นว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เพราะตามรัฐธรรมนูญต้องการพิจารณาคดีต่อเนื่องเพื่อความรวดเร็ว แต่ในทางปฏิบัติแล้วคดีต่อเนื่องในกรุงเทพฯนั้นนัดเริ่มช้า

และของอัยการไม่กระทบเพราะว่าอัยการ ถ้าต่อเนื่องแล้วยังเป็นผลดีว่าอัยการคนเดียวทำตลอด แต่ที่ได้กล่าวไว้ในกรณีต่อเนื่องที่นัดช้า พยานต่างๆอาจลืมหมดแล้วในข้อเท็จจริง

รศ.ดร.กมลชัย มีเสียงจากประชาชนใหม่ เกี่ยวกับเรื่องการบรรจุแต่งตั้งอัยการในอดีต ก่อนที่จะมีการเกลี้ยให้เท่าๆกัน

ท่านอรุณพล เดิมก่อนที่จะมีการเกลี้ยตามนโยบายใหม่ เสียงครหาดังกล่าวนี้อยู่มากกว่าจังหวัดชายแดนความต่อเนื่องไม่มี แล้วคนที่ถูกโยกย้ายไปบางที่ขวัญกำลังใจในการทำงานก็จะไม่มี เช่น อาวุโสมากแต่โดนไปชายแดน การเดินทางกลับภูมิลำเนาที่กรุงเทพฯก็จะเกิดปัญหา เมื่อเกิดปัญหาวັນจันทร์กับวันศุกร์แทบจะไม่ค่อยมีคนทำงาน

อีกกรณีก็คือ บุคคลที่ย้ายไป ก็คิดแต่จะย้ายกลับเข้ามาใกล้โดยไม่รู้อารมณ์ของคนเองทำให้คดีค้าง เลื่อนคดีบ่อย

ส่วนมองแง่ประชาชน ประชาชนก็จะมองว่าเอาอัยการระดับผู้น้อยไป หรืออัยการที่มีปัญหาไป ทำให้ประสิทธิภาพในตัวของพนักงานอัยการบางท่านก็เกิดปัญหาว่าประสิทธิภาพไม่ดี ภาพที่มองจากประชาชนมองเหมือนกับว่าตนอยู่ห่างไกล ก็จะได้คนที่ไม่ดี แม้บางครั้งมีคนที่ดีไปแต่เมื่อมีอคติกันแล้วก็ทำให้เกิดความเสียหาย อันนี้จึงเป็นจุดที่จะให้มีการเกลี้ยอัยการโดยไม่ใช้ให้ผู้น้อยไปอยู่จังหวัดไกลๆอย่างเดียว เป็นปัญหาที่สะสมกันมา ทำให้เกิดการเกลี้ยขึ้นมา ทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ดีขึ้น

และหลักเกณฑ์นี้กลับเจอปัญหาที่แปลกคือ อัยการที่ไปอยู่จังหวัดไกลๆ กลับเป็นอัยการที่อยู่ประจำ เพราะในกรณีเมื่อเราไปจับหลักเกณฑ์ว่าไม่ใช่ 1 ปี คุณมีสิทธิย้าย คุณอาจต้องอยู่หลายปี เพื่อให้คนเก่าคนใหม่เข้าด้วยกัน ก็เลยจะอพยพครอบครัวไปอยู่ที่นั่นเลย และอัยการที่อยู่ในจังหวัดเล็ก คือจังหวัดไกลๆไม่อยู่ในลักษณะว่ามีเทอม เมื่อไม่มีเทอมการดำรงกราก็จะตั้งได้ เพราะไม่ถูกบังคับย้าย ก็เลือกอยู่จังหวัดเล็กจะได้ไม่ต้อง 4 ปีย้าย

แม้กระทั่งปัจจุบันเป็นเรื่องแปลกที่ว่าจังหวัดใหญ่กลับไม่มีคนเข้า สาเหตุเพราะว่าเมื่อเงินเดือนอัยการเป็นเท่าๆกันมา ทำอย่างไรก็เหมือนเดิม ประกอบกับจังหวัดเล็ก ค่าใช้จ่ายน้อยกว่า งานน้อยกว่า

ดังนั้น ในกรณีการเปลี่ยนหลักเกณฑ์อย่างนี้จะเจอจุดคิ่วคืออัยการที่ย้ายไปไม่ใช่ 1 ปีจะย้าย เพราะเรามีหลักเกณฑ์ว่า 4 จังหวัด 44 จะย้ายออกไปต้อง 4 ปี เพราะฉะนั้นรื้อขนาดตัวเองแน่นอนว่าถ้าย้ายออกไปแล้ว 4 ปีถึงจะกลับจังหวัดใหญ่ได้

ปัญหาคือ ประชาชนก็ได้พบอัยการที่มีการดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ในกรณีโยกย้ายจะมีเรื่องพิเศษอยู่อีกกรณีซึ่งกำหนดเป็นกฎเข้มของการบริหารในช่วง 2 ปีนี้ก็คือถ้ามีการร้องเรียนหรือทุจริตจะถูกย้ายคว่นทันที และสามารถย้ายลดชั้นได้ คือลดลำดับความสำคัญ ไม่ใช่ลดชั้นตัวอย่างเช่น เป็นอัยการจังหวัดอาจกลับไปเป็นลูกกองได้ (ลดความสำคัญของตำแหน่ง แต่ชั้นเท่าเดิม) กรณีนี้ใช้ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเหมือนกัน เช่นเคยเป็นอัยการพิเศษฝ่ายชั้น 6 ซึ่งเป็นหัวหน้า อาจจะไปเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษซึ่งชั้น 6 เหมือนกัน แต่ลดตำแหน่งความสำคัญลง อันนี้เป็นจุดที่ทำให้การบริหารงานในต่างจังหวัดที่บอกว่า เป็นลักษณะที่เอาอัยการที่มีประสบการณ์น้อยไปอยู่จังหวัดไกลๆนี้จะหายไป เพราะมีการเคลื่อนย้ายอัยการทุกชั้นในแต่ละจังหวัด

รศ.ดร.กมลชัย ปัจจุบันนี้มีอัยการอาวุโส เหมือนผู้พิพากษาอาวุโส อัยการอาวุโสได้มีการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาคด้วยหรือเปล่า

ท่านอรรถพล มีครบ ในกรณีประเด็นอัยการอาวุโสหรือผู้พิพากษาอาวุโสนี้จะเกิดปัญหาเหมือนกัน และภาพของประชาชนที่มองแล้ว ถามว่าคุ้มกับเงินเดือนหรือไม่ เพราะเงินเดือนของอัยการอาวุโสจะต้องไปดันทำอัยการสูงสุดเพราะมีสิทธิได้เงินเดือนทุกปี ในกรณีเช่นนี้ก็เลยมีการถามทั้งในสภาผู้แทนและวุฒิสภาว่าในกรณีอัยการอาวุโส ในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯมีการท้วงติงมา ทำให้เห็นว่าอัยการอาวุโสอาจจะทำงานไม่คุ้มกับเงินเดือน ทางคณะกรรมการอัยการก็มอบหมายให้อัยการสูงสุดมาพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย แต่คงไม่ได้มอบหมายอย่างจริงจัง จึงมีการมาพิจารณากำหนดแบบประเมิน ก็มองในแง่ว่าอัยการอาวุโสควรจะเอาความรู้ความสามารถที่ท่านมีอยู่มาใช้งานให้ได้เต็มที่

เดิมอัยการอาวุโสใครอยากอยู่ที่ใดก็จะให้อยู่ที่นั่น ยกตัวอย่างเช่น ไปอยู่สำนักงานคดีแขวง ซึ่งเป็นคดีเล็กน้อย ใช้อัยการระดับ 2 ระดับ 3 ได้ จะไม่คุ้มกับความรู้ความสามารถของท่าน ก็ได้มีการเปลี่ยนที่สำนักงานคณะกรรมการอัยการเป็นจุดนำร่อง ว่าอัยการอาวุโสที่มาอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการอัยการ คุณคิดเรื่องร้องขอความเป็นธรรมซึ่งเป็นคดีซึ่งสั่งแล้ว เพียงตรวจสอบว่าในกรณีที่สั่งชอบหรือไม่ชอบไม่น่าจะเพียงพอ ก็เลยปรับเปลี่ยนคือ

1. เอาอัยการอาวุโสไปทำหน้าที่กลั่นกรองงานให้ท่านอัยการสูงสุด โดยเอา

อัยการอาวุโสส่วนใหญ่ไปอยู่สำนักงานคดีอัยการสูงสุดซึ่งเป็นการชี้ขาดความเห็นแย้งคดี อนุญาตฟ้องคดี และอัยการอาวุโสไปอยู่สำนักงานยุติคดีแพ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่มีการแก้ไขกฎหมาย

สมัยก่อนถ้าหน่วยราชการอยากจะทำคดีแพ่ง อัยการต้องฟ้อง เคียวนีจะมีคณะกรรมการมาเสนอ และมีหัวหน้าซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมาทำงานอย่างหนึ่ง

2. อัยการอาวุโสที่เคยอยู่ในศาลชั้นต้น ถ้าในจุดที่ท่านยังมีความจำเป็นอยู่เช่นสำนักงานคดีแพ่ง , สำนักงานคดีปกครอง เราจะให้ท่านอยู่ แต่ถ้าเป็นสำนักงานคดีอาญา ส่วนใหญ่เราจะเอาท่านออกมาเป็นอัยการอาวุโสอยู่สำนักงานคดีศาลสูงเพื่อที่จะตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาล ว่าจำเป็นต้องมีการอุทธรณ์ ฎีกาหรือไม่ เมื่อโครงสร้างของสำนักงานอัยการสูงสุดจะมีอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขต เราก็จัดให้อัยการอาวุโส ท่านใดที่สมัครใจอยู่ต่างจังหวัด ไปเป็นอัยการศาลสูงในแต่ละจังหวัด ปัจจุบันนี้มีอัยการอาวุโสที่เป็นอัยการศาลสูงในต่างจังหวัดนี้เป็นจำนวนมาก เพื่อจะให้ตรวจสอบการทำงานให้ท่านทำงานคุ้มกับเงินเดือน นอกเหนือจากนี้ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องคดี เช่น สำนักงานศึกษา เราก็จัดอัยการศาลสูงลงไปในที่นี้ด้วย

รศ.ดร.กมลชัย การเป็นพนักงานอัยการที่วัดความในศาลกับการเป็นพนักงานอัยการที่ตรวจสอบงานตรวจสอบงานคงต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มาก แต่อาจใช้ทางร่างกายน้อยกว่าอัยการที่ต้องไปวัดความ ซึ่งว่าความนี้พนักงานอัยการส่วนใหญ่ต้องยืนเป็นเวลานานๆ ประสิทธิภาพถ้าเทียบกับอัยการระดับ 3 , ระดับ 4 ประสิทธิภาพไหนจะดีกว่ากับอัยการเกษียณแล้ว

ท่านอรรพ ถ้าพูดเรื่องประสิทธิภาพแล้วอัยการหนุ่มๆดีกว่า เพราะฉะนั้นเราจึงไม่เอาอัยการอาวุโสให้อยู่ในศาลชั้นต้น เนื่องจากคดีที่เข้ามาเป็นคดีสำคัญที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงมีน้อยศาลชั้นต้นจะมีก็เฉพาะส่วนมากเป็นคดีแพ่ง คดีภาษี คดีปกครอง คดีที่ศาลชำนาญพิเศษต่างๆเท่านั้นศาลชั้นต้นที่เป็นคดีอาญาแทบจะไม่มีอัยการอาวุโส

รศ.ดร.กมลชัย เพราะฉะนั้นเวลาเราพิจารณาว่าอัยการที่มีประสบการณ์น้อย , อายุงานน้อย ความเชี่ยวชาญก็ต้องน้อย พออายุมากความเชี่ยวชาญก็จะมากขึ้น แต่พอเอาระดับอัยการอาวุโสซึ่งเกษียณไปแล้วลงมาทำงานในการว่าความ ซึ่งห่างเหินไปนานกลับมามีคดีอีกครั้งอาจสู้ระดับกลางๆไม่ได้ ดังนั้นการที่จะเอาอายุงานมาถ่วงเฉลี่ย จะเอาอายุงานของอัยการอาวุโสมาถ่วงเฉลี่ยกันก็ไม่ค่อยถูกต้อง

ท่านอรรพ การมองในแง่ดังกล่าวคดีที่เรื่องงาน แต่ความเป็นจริงจะมีตัวแปรอยู่อีกตัวที่ทำให้ไม่เอาอัยการอาวุโสมาอยู่ศาลชั้นต้น คือ ความรู้สึกของอัยการอาวุโส บางท่านเป็นถึงอธิบดี ต้องไปว่า

ความกับผู้ที่พหุภาษาซึ่งเด็กกว่า ท่านอาจมีความรู้สึกตะขิดตะขวงใจ ไม่เหมือนกับศาลอาวโสที่ท่าน
อยู่บนบัลลังก์ เพราะฉะนั้นอัยการอาวโสจึงไม่มีใครอยากอยู่ศาลชั้นต้น นโยบายจึงบอกว่าให้ท่าน
อยู่ในจุดที่ท่านมีความสำคัญ เช่นกลับกรองงานให้อัยการสูงสุด

